פרשת **שמיני - החודש** תשפ"ד לפ"ק | גליון תתתקמ"ב שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

אכול תאכלו אותה בקודש

מדושן עונג ושבע תפנוקים הסתובב לו בן המלך, לכל אשר יחפץ השיגה ידו, ולכל אשר עלה ברוחו לעשות אין מעצור, כי הרי מי יאמר לו מה תעשה ומה תפעל, ומה יעשה הבן ולא יחטא נתחבר עם חבר מריעים משחיתים חבורת ליסטים מזויינים ומורדים מושחתים, וכך הלך ונשתקע במעשיהם ודרכיהם הנלוזות, לדאבון לב אביו המלך אשר לבו נתמוסס מרוב צער.

ביום מן הימים קיבל המלך ידיעה שבנו רוצה לשוב אליו ומתחרט בלב שלם על כל מעשיו הנפשעים, וברצונו לחזור תחת חסות אביו בארמונו ולחסות בצל כנפיו, וכמובן שהמלך שש ושמח עד אין חקר, אמנם מאידך גיסא עלה מורא בלבו אולי הוא אחד מתכסיסיו הערמומיות שרוצה לחדור לחדרי טירותיו למרוד כנגדו ולכבוש את המלכה עמו בבית, על כן כשבנו חזר אליו ונפל לפניו ויבך ויתחנן שימחל לו, התנהג אתו בהסתייגות מסויימת, והחשד ניקרה במוחו.

ביקש הבן לרצות את אביו ומילא את כל רצונותיו, אך כל מאמציו עלו בתוהו, החשש שמא הבן ישוב ויעזוב את הארמון ויצטרף אל חבריו משכבר הימים, קיננו בכל עת בלבו של המלך.

משנוכח בן המלך כי אביו מתייחס אליו בחשדנות, טיכס עצה בנפשו האיך לרחוש אימונו של אביו, מה עשה, חזר לחבורת הלסטים שמקודם נמנה עמהם, והתחיל לדבר על ליבם והפך את לבם לטובה, עד שכולם סרו מדרכם הרעה וקיבלו את מרותו של המלך בלב שלם ובנפש חפיצה.

עתה כשראה המלך את המהפיכה הגדולה שחולל בנו, עד שעלה בידו להטות את לבם של אויבי המלך, שב אליו אימונו כבתחילה, והסיר כל חשד מלבו, וגילה כלפיו את אהבתו הגדולה, ונישאו מעל כל השרים כבשנים קדמוניות.

והנמשל מובן, דכאשר אדם מישראל ממלא את רצון השי"ת ומקיים את מצוותיו, עדיין קיים חשש שמא ישוב אל אויבי המלך, שהם התאוות שהאדם נגרר אחריהן, אולם כשהאדם נוטל את התאוות והופכן לכלי לעבודת ה', כאשר הוא מקיים מצוות ע"י אכילה ושתיה, עונג שבת, אכילת מצה, והוא אוכל לשם שמים ולשם המצוה, הדבר נחשב כאילו הוא הפך את לבם של אויבי המלך ועשאם לאוהביו, ועל ידי כך הוא מוכיח את נאמנותו המוחלטת לאביו שבשמים.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... ב
תורה ותפילה ..... ג
דגש תפרים - לקיטת תפרים ..... ד
קדוש יאל"ר ..... ו
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ח
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ט
שבח ורבקן ..... י
פינת קדרת ..... יב
חוקים להורותם ..... יח
לשיב כהלכה ..... כ
לשכת הסדרים ..... כא
הילולא רבא ..... כג
נועם שבת ..... ל
לשולחן מלכים ..... לו

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ
להר"ר **אלטר אשר אנשיל אילאוויטש** הי"ו
052.7648437

כל הזכויות שמורות ©

ברכה
עד בלי די"י
מהדרי ציון קדישא, נשגר ברבותינו בנהודא נפישא, לכבוד מע"כ ידידינו האי מדגניתא טבתא, מלא מדע והכמתא, עומד לנס עמו, מה טוב טעמו, מכבד את ה' בהונו, נודע בצדקת פזרונו, עוטה בשלמה אהדה, בונה ומקים עולמות של תורה, ראש וראשון לכל דבר קודש, לבו בוער לטען קרן הבנין דקהלתינו פה עיר הקודש, עושה ומעשה בטהרת הגדש, פועל פעולות גדולות ונפלאות, בתר שם טוב לו יאות.
הה"ח ירד"ג הרבני הצדיק מוהר"ר
יחזקאל דוד
בערקאוויטש
הי"ו
יו"ר הנהלת מוסדותינו הק' בוויליאמסבורג יצ"ו
מראשי וועד קרן הבנין
דקהלתינו ומוסדותינו הק' פעי"ה"ק ת"ו
זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו
יום שמחת נישואי בתו למזל טוב
עב"ג החבר"ת העילוי וחמציץ אריי' שבחבורת בשת
כמר עזריאל ני"ו
בן ידידינו הרבני החשוב, מש"ח שפיר קאשרת בשבטו עם חברים בתוככי קהלתינו פעי"ה"ק ת"ו
מזה"ר משה ליפא גוטמאן הי"ו
אבי' בקהלתינו הק' בבארא פארק יצ"ו
תקרב דינתינו, לפני ה' אלוקינו, שיהיו מע"כ מכל יו"ח רב נחת דקדושה, בסדה גדושה, עדי נזכה בקרוב היסים, לתשועת עולמים, ותחזינה עינינו, בביאת גואלינו, ומלבנו בראשינו, במהרה בימינו אמן.
המברכים בהוקרה והערכה
וועד קרן הבנין
פעי"ה"ק ירושלים תובב"א

ע"י התשובה ישוב להרגיש בכבודו ית' הממלא עולם

זה הדבר אשר צוה ד' תעשו וגו' כו'. דהנה ידוע דעיקר קרבנות באים לכפר רק על ידי תשובה, **ועיקר הוא שיקריב אדם במסירת נפש נפשו לד', וד' הטוב מקבל תשובת עמו בני ישראל, וכיון שעולה על לב לעשות תשובה הקב"ה חותר חתירה מתחת כסא כבודו לקבלו ולקרבו** כמאמר הכתוב 'שלום לרחוק' (ע' ברכות לד ע"ב). והנה ידענו באמת שהקב"ה מלא כל העולם (ישעיה ו, ג) לית אתר פנוי מיניה (תיקו"ז תי' נז צא ע"ב) **ומי שיש לו זכות הנפש רואה זה בחוש, וכל חד לפי הזדככות גופו,** וכמ"ש בזוה"ק (וירא קג ע"ב) כל חד לפי מה דמשער בלבו, והיינו **לפי הזדככות לבבו נאמן לד', ככה יתראה קדוש שמו יתברך ויתעלה וכבודו יראה** כו'.

ועל דרך זה אמר להם משה רבינו ע"ה 'זה **הדבר אשר צוה ד'**, הקרבת הקרבנות שהבאתם הוא **'תעשו'** אתם בלבבכם תועלת מהקרבן. **'וירא אליכם כבוד ד'**, היינו שכבוד ד' הוא לית אתר פנוי מיניה, ורק העון הוא מסך מבדיל מלראות כבודו. **אך אם תעשו כאשר צוה ד' ותעשו תשובה באמת, יראה לכם כבוד ד' הנגלה אשר הוא בכל אתר ויסיר המסך.**

דברי חיים

שויתי ה' לנגדי תמיד, זה כלל גדול בתורה

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. הן ידוע מה שמביא הרמ"א באו"ח (סימן א') וז"ל: **שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים** כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו, כישיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול. כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו. וזה רמוז כאן בפסוק: **"ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו"** ומהו הדבר שתעשו, שתחשבו תמיד שאתם עומדים לפני ה' **"וירא אליכם כבוד ה'".**

אור החיים

עבודת 'סור מרע' מקדש ומטהר בקדושה של מעלה

כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים וגו'. והייתם קדושים כי קדוש אני. אמרו חז"ל (קידושין לט:) **"ישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה", שממשיכין עליו קדושה מלמעלה כאלו עשה מצוה,** כיון שקיים רצונו ית"ש במה שלא עבר עבירה. וזה שאמר הכתוב כאן, שעל ידי פרישת ישראל עצמן מדברים טמאים, ימשיך ית"ש עליהם קדושה, כאלו היו ממשיכין על עצמם קדושה על ידי עשיות המצות. וזה שאמר: **'והתקדשתם'** מלמטה על ידי עשיות המצות, **'והייתם קדושים'** על ידי סור מרע, כפרש"י: **שחש"י יקדש אותנו על ידי זה בקדושה שלמעלה.** וזה שאמר: **והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם** כו', **על ידי שלא תטמאו, אמשיך עליכם קדושה.**

זרע קודש

[כ"כ ג"כ בספה"ק נועם אלימלך פר' ויחי שעיקר שכר המצוות, והמשכת קדושתו ית' עלינו הוא ע"י סור מרע, וזל"ק בתוה"ד: **'שמחינו בימות עניתנו'** פירוש שתשמחנו בקדושתך **'בימות עניתנו'** על ידי היצר הרע שאנחנו מוכרחים לשבר כח תאוותו כו' עיי"ש עוד]

ההבדל בין טמא לטהור הוא בעת האוכל

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת וגו'. היינו, שיש חילוק בין מי שמסגף את עצמו בשעת אכילה ואינו אוכל רק מעט, כדכתיב **'צדיק אוכל לשובע נפשו'**, וזה הוא הנקרא טהור, ובין מי שאוכל הרבה כבהמה, זה הוא בחינת טמא. ובשעת אכילה דייקא ניכר מי הוא הצדיק שאוכל בקדושה וטהרה. וזהו **'להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ובין החיה הנאכלת'** שאוכל בתאותו ואינו מסגף את עצמו בשעת אכילה, **'ובין החיה אשר לא תאכל', היינו, שמסגף את עצמו בשעת אכילה ואוכל בהשכל ודעת. ודייקא בשעת אכילתו של אדם ניכרת מהות האדם,** וכדמצינו בגמרא (נזיר כג.) עה"פ 'צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם' דהיינו שנים שצלו את פסחיהם, **אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה"**, עיי"ש.

עטרת ישועה

רצון הצדיקים להשפיע טובות לישראל יותר מדביקות

וירד מעשות החטאת העולה והשלמים וגו' ויצאו ויברכו את העם. י"ל דבאמת אצל עובדי ה' חשוב זה יותר בעיניהם למעלה גדולה מה שחושבין תמיד עבור טובות ישראל לברך אותם ולהמשיך עליהם שפע טוב לכל צרכיהם. וזה יחשב להם לעליה יותר מדביקות פשוטה בעולמות עליונים. וז"ש **'וירד מעשות'**. רצה לומר כשירדו מזו הבחי' של תיקון העולמות ובאו לתוך הזמן, אז **'ויצאו'** רצה לומר שיצאו מבחי' זו של הדביקות. ולקחו במחשבתם **'לברך את העם'** רצה לומר שזהו יותר טוב בעיניהם לברך את זרע ישראל. וגבוה להם בחי' זו מבחי' הדביקות כו'.

אוהב ישראל

זהרורי אורה
לספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאמץ ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

העוסק בתורה בקדושה, זוכה לחריפות וזכרון גם יחד

אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור. אמרו חז"ל (מגילה ו:) **"לאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא היא"** (ופירש"י: לאוקמי גירסא שלא תשתכח ממנו. סייעתא דשמיא ויש יגע ואינו מוצא) **פירוש, כי יש** אדם זכרן בטבעו, ויש שהוא חריף בטבעו, אמנם שימצאו שתי מעלות אלו באדם אחד הוא נגד הטבע, כי בשורשם המה מתנגדים זה לזה, כי טבע הזכרון הוא מהיבשות, והחריפות מליחות המה (עי' בס' מגדל עוז להיעב"ץ ז"ל, נוה חכם, חלון צורי אות ע') ולפיכך **'לאוקמי גירסא' סייעתא מן שמיא היא', כי זה נגד הטבע שיהיה מכניסו לקיום וגם יהיה מבורר ומלובן בחריפות, מאת ה' היתה זאת, וחקב"ה אינו עושה כן אלא לעוסקים לשמה.** והנה, החריף נקרא: מעין הנובע. ועינין קובץ והכנסת החכמה יכונה בשם מקוה מים (ראה אבות פ"ב מ"ח: "ר"א בן הורקנוס בור סוד שאינו מאבד טפה וכו' ור"א בן ערך מעין המתגבר"). וזהו הרמז: **"אך מעין ובור מקוה מים"** הזוכה לשתי המעלות האמורות, להיות מעין הנובע וגם בור מקוה מים **"יהיה טהור"**, וקדוש יאמר לו.

דרשות חת"ס (ח"ג, עמ' ע)

לימוד התורה בחיות והתלהבות

זאת החיה אשר תאכלו. סופי תיבות הם אותיות ת'ו'ר'ה', מרמז שעיקר עסק התורה צריך להיות בבחינת **'זאת החיה'**, בחיות אלקות, כי כשעוסק סתם בתורה בלי שום טעם וחיות, לימוד הזה אינו שוה כל כך, כי צריך האדם לזכך בה את חומרו וגופו בגשמיות וברוחניות.

מגן אברהם – טריסק

עסק התוה"ק צריך להיות בקול רם ונעימה דייקא

יין ושכר אל תשת. בזוה"ק (פר' שמיני, ל"ט) כתוב וז"ל: אבל מאן דאשתדל באורייתא ודביק בה, והיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה **ולא לחיש לה בלחישו אלא אריס קליה בה דאורייתא הכי בעי לארמא קלא**, דכתיב 'בראש הומיות תקרא' **לארמא רנה דאורייתא ולא בלחישו**, 'וחכך **כיין הטוב**' כחמר טב דלא שתיק הוא עתיד לארמא קלא כד יפוק מהאי עלמא, 'הולך לדודי למישרים' דלא יסטי לימינא ולשמאלא ולא ישתכח דימחי בידוי דובב שפתי ישנים אפי' בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא עכ"ל. [וכמבואר שם דהגם גבי עבודת כהנים בביהמ"ק נאמר 'יין ושכר אל תשת', כי ביחודים עליונים צ"ל בחשאי ולחישו, אבל גבי עסק התוה"ק נאמר 'חכך כיין הטוב' כו'].

ובכן, מה מאד ומאד צריך להזהר להשמיע קולו בלמודו, כי זולת זה מה שנזכר בגמ' דעירובין דף נ"ד, והובא בשו"ע יו"ד סי' רמ"ו סכ"ב **'כל המשמיע קולו בשעת תלמודו מתקיים בידו'** וכו', גם הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו ג"כ בעוה"ב עצום מאד. כמבואר בדברי הזה"ק הנ"ל.

יסוד ושורש עבודה (שער הניצוץ ספ"ה)

תפלה

בגשת האדם לעבודת התפילה צריך להתחזק בבטחון בהשי"ת הרחום והחנון, ולא יחלש לבו מזכרון חטאיו

וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים. הנראה לי, על פי מאמר הגמרא (פסחים סה:) 'אין מעבירין על המצוות', **כי כן דרך היצר לקרר את האדם בגשתו אל העבודה זו תפלה** (איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה' תענית ב.), **לומר לו חלא אתה מלא עון, ואיך ימלא לבבך לגשת אל הקודש.** אולם האמת אינו כן, כי הקב"ה שומע תפלת כל פה ומרחם על הבריות לקבל ברחמים תפלתו, וזה שאמר: **'אין מעבירין על המצות'**, בל יעלה על זכרונו העבירות בעת עשיית המצות. **'סור מרע ועשה טוב'** (תהלים לד), בשעה שאתה עושה טוב, תסיר הרע מקרב לבבך ואל תזכור עוד.

וזהו **'ויברכם וירד מעשות החטאת וגו'** בשעה שאהרן היה מברך את ישראל, לא היה זוכר החטאת שלהם. וזה פירוש (תהלים סט, יד): **'ואני תפלתי לך ה' עת רצון'**, פירוש שאני מתפלל תמיד אל ה', ובטוח אני שיקובל תפלתי ויהיה עת רצון, **מאחר שידעתי שהקב"ה מרחם על עמו ומקבל תפלתם ברחמים.**

תפארת שלמה

תפילה מתוך אהבת ישראל תעשה פעולתה ותתקבל

ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'. קודם התפלה צריך כל אדם לקבל עליו מצות 'ואהבת לרעך כמוך', **"ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי ע"ז תעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי"** (שער הכוונות. הובא במג"א ריש סי' מ"ו), וזהו הרמז בפסוק: **'ויקרבו כל העדה'** קירוב לבבות ואחדות, ומתוך מדה זו **'ויעמדו לפני ה'** אין עמידה אלא תפלה (ברכות ו:) היינו, **דייקא אחר שנתקרבו הלבבות ונתאחדו בלב שלם היו מתפללין אל ה'.**

חסד לאברהם – ראדאמסק

דבש תמרים

פנינים יקרים, מלאך הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח. ופרש"י שהיה אהרן בוש וירא לגשת א"ל משה למה אתה בוש לכך נבחרת, ויובן דאיתא במדרש ויעש אהרן את העגל אמר מוטב יתלה הסרחון בי ולא בהם א"ל הקב"ה הואיל וכך עשית לא תזיז מן הפלטין שלי, וביאר בברית שלום עפ"י"ד הגמי מפני מה נאמר פרוכת וכו' משל למלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה אם מיעוטן סרחו פמליא שלו קיימת ואם רובן סרחו אין פמליא שלו קיימת, וזאת היתה כוונת אהרן דאם יהיה החסרון בו שהוא יחיד ואין קדושתו יתברך מסתלקת, אבל אם יתלה החסרון בהם א"כ יחטאו הרבים וחייו קדושתו מסתלקת, ומידה כנגד מידה שילם לו הקב"ה הואיל וכוונתך היתה לבל יסתלק קדושתי לכך לא תסתלק אתה מקדושתי, ע"כ, ועפ"י יתבאר שהיה אהרן בוש מפני אותו החטא ואיך ישמש לפניו, אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, דכיון שכוונתך היתה לבל יסתלק קדושתו לכן נבחרת מידה כנגד מידה לעמוד לשרת לפני הי ולא תסתלק מקדושתו יתי"ש.

(ישמח משה)

☆

וידום אהרן. במסורה וידום אהרן וידום השמש וירח עמד, ויל"פ לפי מ"ש בישמח משה לבאר דרשת חז"ל וזרח השמש ובא השמש עד שלא שקעה שמשו של משה זרחה שמשו של יהושע דמנ"ל לדרוש כן, ויובן עפ"מ דאיתא במדרש דבזי ימי אבלו של משותלח לא שמשו המזלות וכתבו המפורשים הטעם כי אחז"ל למה חמה יוצאת במזרח ושוקעת במערב כדי לתת שלום לקונו, ואבל אסור בשאילת שלום ע"כ לא שמשו המזלות, ע"כ, וא"כ כאן דכתיב וזרח השמש ובא השמש כפי הנהוג והטבע בכל יום ולא שקעה אף אם חי"ו נפטר איזה צדיק, ע"כ היינו טעמא משום דעד שלא שקעה שמשו של זה כבר זרחה שמשו של זה, עכ"ד, וז"ש כאן וידום אהרן, ואע"פ שנדב ואבוהו נפטרו, וא"כ הלא מהראוי להיות וידום השמש מטעם הנ"ל, לכן ממשיך וירח עמד היינו אלעזר ואיתמר שמילאו מקומם של נדב ואבוהו, ע"ד פני משה כחמה פני יהושע כלבנה, כמו כן היה הם כדמות ירח נגד שמשן של נדב ואבוהו ומיד זרחו במקומן.

(ייטב לב)

☆

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וכבוד ה' יראה אליכם. ובמדרש איתא מה היא זה הדבר על המילה כמה דתימא זה הדבר אשר מל יהושע, ויתבאר לפי מה שאחז"ל גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, וצ"ב היכן רמיזא ענין זה, וי"ל עפ"י הידוע קושיא קמאי על מה שאמרו חז"ל דקיים אברהם אבינו כל התורה כולה קודם שניתנה וא"כ למה במצות מילה המתין עד שיצטווה מפי הקב"ה, ותי דבשאר מצוות יכול לחזור ולקיים אותם אח"כ כאשר יהיה מצווה ועושה משא"כ במצות מילה שאם היי נימול פעם אחת שוב אינו יכול לחזור ולמול עצמו פעם שנית, ומכאן משמע כיון שהמתין אברהם אבינו במצות מילה עד שיהא מצווה ועושה שגדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה, וז"ש משה רבינו זה הדבר אשר צוה ה' תעשו דהיינו שיעשו המצוות רק לכוונת צווי הבורא בבחינת מצווה ועושה, ומהיכן ילפינן הא, על זה אמר המדרש זה הדבר על המילה כמ"ש זה הדבר אשר מל יהושע, כי גם יהושע המתין עד שנצטווה עשה לך חרבות צורים, ומכאן ראיה שגדול המצווה ועושה יותר מאינו מצווה.

(קדושת יו"ט)

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, ע"ל רבות ה"ק עצי התמרים

אף ד'לולא הקב"ה עוזרו לא יכול לו',
יחשוב לנו הנצחון לתת שכרינו משלם

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. במדרש אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם. **ושמעתי מפה קדוש אדמו"ר הגאוה"ק בעל עצי חיים** ז"ל על פי הגמרא סוכה (דף נב.) לעתיד לבא מביא הקב"ה ליצר הרע ושוחטו וכו' ואף הקב"ה תמה עמהם שנאמר (זכריה ח- ו) 'גם בעיני יפלא', ואיתא במפרשים דאי אמרינן דאלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, אם כן הוי תו נהמא דכסופא, וע"כ אומר הקב"ה 'גם בעיני יפלא', בכדי שלא נבוש ולא נהיה 'בהית לאסתכולי באפי' (נבהלים להסתכל בפניו) כדברי הירושלמי. **והיינו "זה הדבר אשר צוה ה' תעשו" אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, ואף שהוא בכחו של הקב"ה, מכל מקום "וירא" אליכם כבוד ה' שנוכל לראות כבוד ה' ולא נבוש לעולם הבא, כיון דהקב"ה תמה עמהם, ע"כ דברי הרב.**

פרדס מרדכי (בפרשתן)

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וכו'. ובמדרש איתא מה היא זה הדבר על המילה כמה דתימא זה הדבר אשר מל יהושע, ונראה עפ"י שאמרו חז"ל במדבר מאי טעמא לא מהול וכו' משום דלא נשיב להו רוח צפונית מאי טעמא משום דנזופים היו, ופרש"י נזופים היו ממעשה העגל, והתוס' חלקו על זה שאי אפשר לומר שהיו נזופים ממעשה העגל שהרי מחל להם הקב"ה ואמר להם סלחתי כדבריך שאח"כ נעשה המשכן והשרה שכינתו בתוכם, ע"כ, ונמצא מדברי התוס' כי מעת הקמת המשכן לא היו ישראל נזופים עד מעשה המרגלים, וא"כ בזמן הזה היו יכולים לקיים מצות מילה, ולפי זה יבואר למה הזהיר משה את בני ישראל דייקא ביום הקמת המשכן על ענין מצות מילה, שהרי בו ביום נמחל להם על מעשה העגל והזרה רוח צפונית לנשב להם ויכלו לקיים מצות מילה כהלכתה, לכן חזר משה והזהירם לבל יתרשלו מקיום מצות מילה כהלכתה, וזהו מה שאיתא במדרש זה הדבר אשר ציוה ה', שצווי זה נמסר להם ביום שהוקם המשכן.

(דברי יואל)

☆

ויהי ביום השמיני. ובגמי איתא אותו היום היי שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ, וי"ל לפי מה שפיי הגאון מוי"ה לעמיל ז"ל הכתוב על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרינו את ציון, וכן איתא במדרש גדול כים שברך מי ירפא לך, מי שירפא שברו של ים הוא ירפא לך, וביאור הדבר עפ"י דאיתא במדרש שמים התחתונים היו בוכים על שנתרחקו משכינת עוזו דבעת בריאת העולם כתיב ורוח אלוקים מרחפת על פני המים, ואח"כ ויבדל אלוקים בין המים אשר מעל לרקיע ובין המים אשר מתחת לרקיע ושכינתו בעליונים, ואז התחילו מים התחתונים לבכות אנן בעינן למהוי קמי מלכא, ופיימם השי"ת שיקחו מהם מים לניסוך המים בחג וכן מלח על הקרבנות, והנה נחמה זו היתה בזמן שהיו ישראל שרויין על אדמתן אבל כשגלו ישראל ונחרב הבית בעוה"ר נתבטל מהם הפיום וחזרו לבכות כבראשונה אנן בעינן למהוי קמי מלכא, וזהו הכוונה מי שירפא שברו של ים הוא ירפא לך, כי רפואה אחת להם ולנו שיבנה בית המקדש, וזהו ביאור הכתוב על נהרות בבל שם ישבנו, וכשראינו שבכו המים על שברם שנתרחקו משינת עוזו, ג"כ בכינו אנחנו עמהם כי שבר אחד לנו, עכ"ד, והנה ביום השמיני למילואים ביום כלות משה להקים את המשכן היה יום ראשון לעבודה כמבואר בגמי ובו התחילו להקריב קרבנות לפני הקב"ה זכו המים התחתונים לחזור ולהתקרב לפני הקב"ה כמו שהיה בשעת בריאת העולם, ולכן היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ, שאז היה שמחה בכל מעשי בראשית שגם המים התחתונים היו קרובים אל הי.

(ברך משה)

ממקוה למדין שצריכין לעשות אתערותא דלתתא, ואז הקב"ה מטהרו

אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ונגע בגבלתם יטמא. בנוגע למקוה יש בנותן טעם להעתיק אימרא טבא דבי תהדא נפשי' שאמר רביה"ק זללה"ה בביתו של הרה"ח הנדיב ר' ישראל זופניק ע"ה, בשעה שנגמרה מלאכת הבנייה של המקוה בקרית זופניק בירושלים עיה"ק, ועשה מסיבה לכבוד המאורע בהשתתפות רבינו ז"ל והגה"צ ר' יונתן שטייף זצ"ל ועוד כמה רבנים. רבינו ז"ל אמר אז לפרש, מ"ש ז"ל **מקוה ישראל ד' מה המקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל**, ודייק רבינו ז"ל הלא אמרו במשנה שש מעלות במקוה זו על גבי זו וכו', למה המשילו את הקב"ה ל"מקוה", הלא המקוה איננה המעלה העליונה, וטפי הל"ל להמשיל ל"מעין" שהוא המעלה העליונה. **ואמר אז רבינו ז"ל כי המעין הוא בריאה מהבורא ית' כאשר עשהו, משא"כ המקוה צריכין לפעולת בני אדם בהרבה עמל ויגיעה, וכמו כן הקב"ה כשמטהר את ישראל צריכין לזה אתערותא דלתתא פעולות האדם בעמל ויגיעה להתקדש ולהוסיף בתורה ובמצוות ואז הקב"ה מטהרו** עכ"ד המתוקים.

רצון צדיק (דף כח)

(ברך משה)

☆

וידום אהרן. ובמדרש איתא מאי הוי ליה למימר וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ואפי"ל בהקדם מה דמבואר במדרש שבני אהרן היו ראויין לשליחת יד כבר במתן תורה על שהסתכלו בשכינה מתוך גם לב של מאכל ומשתה, והמתין להם הקב"ה שלא לערבב שמחת התורה, אכן מבואר בכסף נבחר דשכר טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבוא הוא מה שיזכו לראות בשכינת עוזו, ואי אמרינן דשכר מצוה בהאי עלמא איכא אז שורת הדין דמותר להסתכל בשכינה, אבל אי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אסור להסתכל בשכינ, ונודע מה שכתב בבכור שור דהטעם דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא משום דכי היכי דעונש ליכא בהאי עלמא אם ישב ולא עשה המצוה, היינ שכר ליכא, אולם בליית דאיכא עונש אם עובר עליהן שוב איכא שכר מצוה בהאי עלמא על כאשר נזהר אדם מלעבור עליהן, וכתב בשערי ציון דלפי"ז על מצות מילה דאיכא עונש כרת והוא עונש בעוה"ז ג"כ איכא שכר בעוה"ז, ומעתה כאשר יצתה איש ותאכל את נדב ואבוהו על חטאם שהסתכלו על השכינה, והטעם דהוי חטא כיון דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והשתא היה לו לאהרן להביא ראיה ממצות מילה דיש עונש כרת בעוה"ז וא"כ שכרה נמי בעוה"ז וא"כ היו מותרין להסתכל בשכינה מטעם שהם נימולים.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

ליקוטי אמרים מהרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
מספר "אמרי יואל" אשר אך זה יצא לאור

ויהי ביום השמיני. זה היה רצוי להיות תחלת הספר, ולמה נכתב כאן, אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה (קהלת רבה פ). ונתנו שכל הפרשיות שמתחלת ויקרא עד פרשת ויהי ביום השמיני, נאמרו לישראל אחר הקמת המשכן, ולמילך גיסא אמרו (זבחים קטו:): עד שלא הוקם המשכן הבמות מותרות, ועבודה בבכורות וכו'; ונתנו שכבר היו מקריבים קרבנות לפני הקמת המשכן, אלא שקיימו בשיוויס. ולכאורה כיון שעדיין לא ניתנה להם עבודת הקרבנות והלכותיה, מהיכן ידעו להקריב קרבנות אשה לה'. ונראה דלפ"ז נעטוה משה להודיע לישראל עבודת הקרבנות עד שהוקם המשכן, מכל מקום כבר קיבל משה את הכל מסיני ואפילו דקדוקי סופרים (מגילה יט:), ובני ישראל קבלו מפי משה כבר מלפניו את כל הלכות הקרבנות ודיניהם, ונמסר הדבר מפה לפה, והתחילו להקריב קרבנות לה' מדעת עצמם בדרך חינו מצווה ועושה. ולכן הקדימה תורה פרשיות הקרבנות המאוחרות לפני הקמת המשכן, להודיע שבשעת הקריבו את הקרבנות על דעת עצמם בדרך חינו מצווה ועושה. (דברי יואל)

ויהי ביום השמיני. תומו היום היתה שמחה לפני ה', כיום שנבראו בו שמים וארץ (מגילה יט:). ונמנו וגמרו עוד לו למדם שלא נברא משנברא (עירובין יג:). **המהרש"א** (חכות כג:) ביארו: שהעמידו למנין את מספר העשן והלחוין, ורצו שהלחוין מרובין, ומה כן המדם עלול ביומר לחטוא, והוא רחוק משכר וקרוב להפסד, על כן גמרו אמנם לו שלא נברא משנברא; ואפשר לענין זה שייך רק בזמן הגלות והמורכן שאין לנו קרבנות שיכפרו בעדינו, אבל בזמן הבית אמרו (במדבר רבה כח): מעולם לא היה מדם בירושלים ובידו עון, כיצד תמיד של שחר מכפר על עבירות שבלילה, ושל בין הערבים מכפר על עבירות שנעשו ביום, שנאמר (שמות ל): לדק ילין בה; ונתנה כי עוד לו למדם שנברא, שהרי לפ שהלחוין מרובין, מכל מקום הקרבנות מכפרים על העוונות, וקרוב הוא לשכר מלהפסד. ובזה מובן למה **תומו היום היתה שמחה לפני ה' ביום שנבראו בו שמים וארץ**, כי כל עוד שלא הוקם המשכן, הרי המדם טוב לו שלא נברא, ורק על ידי שנעשה המשכן והקריבו בו קרבנות המכפרים על העוונות, נשלמה כוונת הבריאה, שעל ידי כך המדם קרוב לשכר ורחוק מהפסד, ומתגלה למפרע כי בריאת המדם היא לטובתו. (דברי יואל)

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה, ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה. להודיע שמכפר לו ה' על ידי עגל זה, על מעשה העגל שעשה (רש"י). לא ידעתי המין הודיע זה, אם בעבור שנראה להם כבוד ה' על ידי הקרבנות הללו, מי הכי אפילו בלא עגל נמי ידעינו זה שכבר נתכפר עוונו (מזרחי). ונראה לומרו (תנחומא): מהרן היה מתיירא, שמא יש בלבו של ה' עליו כלום, לפיכך נזדמן לו ה' למשה לרומם ולגדל לאהרן ולבניו בכהונה גדולה, לפי שגלוי וידוע לפניו שלא עשה אהרן אלא מיראה, ולפיכך הודיעם שאין בלבו של ה' עליו כלום; ונתנה כי דבר זה עלמו שנתבר אהרן מגזע תם לשים לגיף טהור על רחשו לכבוד ולתפארת, הרי זה מן המודיעים ולחוץ כי נתכפר לו מעשה העגל, ואין בלבו של ה' עליו, וזהו **להודיע שמכפר לו ה'**, ואין כוונתו שעל ידי העגל דייקא הודיע לו דבר זה, אלא לכיון שעל ידי קרבנות המילואים נתחנך להיות כהן גדול, ונתנה כי ע"י קרבנות אלו נודע שנתכפר לו על מעשה העגל, וזה לך האות כי ה' רומם וגידל את אהרן ובניו לעמוד ולשרת לפניו כל הימים. (דברי יואל)

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה, ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה. להודיע שמכפר לו ה' על ידי עגל זה, על מעשה העגל שעשה (רש"י). קשה הלא אין קטיגור נעשה סניגור (מזרחי). אמנם בהמת אהרן אינו אלא להרן שהיתה כוונתו במעשה העגל לשם שמים, שאמר מוטב יתלה החטא בי, ואל יתלה הסרחון בכלל ישראל, ומסר נפשו עבורם להיליס. והנה **נעשה אלימלך** (נשא ד"ה ואבני) פירש: גדולה עבירה לשמה (מיר כג:), דהנדיק הרוצה להשפיע טוב לישראל, צריך לקשר ולדבק עצמם בתחלות גמור, ואין הוא יכול להטיב להמוני עם, אין זה כי אם שהנדיק עושה איזה עבירה לשמה, על ידי זה יכול לקשר עצמו עמהם; ובזה נתייצב שהרי העבירה לא נעשתה אלא לזכות את ישראל, ואין לך **סניגור** יותר מן העבירה שהיא. (דברי יואל)

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה, ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה. לכאורה למה נאמרו נאמר 'לך', ובני בני ישראל לא נאמר 'לכם'. ויובן **דבזוה"ק** (ויקרא ח.) איתא: דכל מצוה צריך לעשותה בשמחה, והאיך אפשר לשמוח בהצעת הקרבן, והלא עיקר כפרת הקרבן היא תרטה ומרירות הלב על העבר וקבלה על העתיד. אלא שהשמחה מתקיימת בהכן, והוא עיקר העוסק במצוה זאת; והנה אמרו: שאהרן עשה העגל מפני שאמר מוטב יתלה הסרחון בי ולא בישראל, וכל כוונתו היתה לשמים; והא דהוצרך לקרבן, משום המקטרגים דיסברו שחטא בחמת. וממילא היה אהרן יכול להיות בשמחה בעת הצעת הקרבן, דלא שייך אצלו תרטה ומרירות הלב על שעבר, דהא לא היה מתחרט על מעשהו כלל, ואדרבה הא זכה לקייס מצות הצעת קרבן חטאת אלא על ידי חטא, שאי אפשר לזולת לקייס מצוה זאת כי אם על ידי חטא, ואם כן מוטב לו שילו לא חטא, מה שאין כן בקרבן. וזהו שנאמר אצלו **קח לך** להנחתך, כי קרבן שלך קרבן של הגאה הוא, מה שאין כן בבני ישראל שבא על ידי חטא העגל, ולא היה קרבן של הגאה, על כן לא נאמר אצלם לכם. (דברי יואל)

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. לכאורה מאי 'זה הדבר', אם קאי על הקרבנות שכתובים מקודם, למה הזהיר עוד הפעם (מפרשים). ויובן דאמרו (ילקוט תקכח) על: ושור ואיל למלמים לזבוח לפני ה', יבוא שור ויכפר על מעשה שור, יבוא עגל ויכפר על מעשה העגל, מדעו שנתרצה ה' לכפר על עוונותיכם, עבירה שאתם מתייראין ממנה כבר מזבחה לפני ה', שנאמר: לזבוח לפני ה'; לכאורה כיון שכבר מזבח ותיקנו את חטא העגל לגמרי, היה לישראל לחזור להשלימות שהיו בה בשעת מתן תורה, ויופסק המיתה שלא נתה רק על ידי חטא העגל (עבודה זרה ה.). אלא נראה מזה שעדיין לא נתקן הדבר בשלימות, דאז לא היה רק ההתחלה, אבל הגמר לא יהיה רק אחר גיאת המשיח, ואז יחזרו ויקריבו אלו הקרבנות, ויוגמר תיקון החטא בשלימות. והנו **זה הדבר אשר צוה ה'** לעשות עכשיו, **תעשו** אותו לעתיד עוד הפעם, ואז יהיה **וירא אליכם כבוד ה'** בשלימות. (תשבץ)

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. **הדבר** הוא מלשון דיבור, ומלת **זה** למעט אחת. וזה שאמר להם משה **זה הדבר אשר צוה ה' תעשו**, שלא יהיה הדיבור אחד בפה ואחד בלב, אלא פיו ולבו שוין, ולא יהיו מחליפין בדיבורם, ואז יהיו **תעשו**, כי המדבר את האמת דיבורו נחשב כמעשה, כדקיימא לן (שבת קיט:): הדיבור נחשב כמעשה. (דברי יואל)

זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. בשעה שאמר ה' לישראל להקים את המשכן, רמז למלאכי השרת שיעשו אף הם משכן, ובשעת שהוקם למטה הוקם למעלה (תנחומא נשא). וזה שאמר להם משה **זה הדבר אשר צוה ה' תעשו**, המשכן של מעלה, שצוה ה' למלאכי השרת לבנותו, ובמה הוא נעשה, על ידי שיעשו ישראל עבודת המשכן והקרבת הקרבנות בכוונה שלימה, על ידי כך יזכו שיעשה אותו המשכן המכוון נגד משכן של מטה, ואז **וירא אליכם כבוד ה'**. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, גבי אזור הפסוקים
הפלאים זיו ונוגה פניקים

וידו"ם אהרן

הרה"ק ר' דוד מבאהוש זצוק"ל נסתלק בחיי אביו בה' שבט תרמ"ט, בבאהוש היו שני גבאים האחד ר' אברהם חיים ע"ה והשני ר' אברהם מרדכי ע"ה, זה האחרון הי' קשור בעבותות אהבה להרה"ק ר' דוד זצוק"ל, וכשנסתלק עמד ליד מיטתו ופרץ בבכי מר וסוער וכל הנסיונות להרגיעו עלו בתוהו, כשנכנס הרה"ק מבאהוש זצוק"ל לחדר הנפטר וראה את הגבאי הנ"ל עומד ובוכה אמר בלשונו הק': הוציאוהו מהחדר כי הוא מפריע לו, הנני צריך לברך ברכת דיין האמת עם הניגון של שלום עליכם, כל שבעת ימי האבל בא קהל המונים לנחמו, אך הרה"ק מבאהוש לא דיבר מאומה, ביום האחרון פתח ואמר שני דברים, האחד, כשאדם מקבל מחבירו פקדון ומחזירו לאחר זה כבשעה שקיבלו הרי הוא שומר נאמן, והמפקיד צריך להוקיר לו טובה על זה, ק"ו כשהנפקד מחזיר הפקדון יותר נאה ויפה ויותר משובח ממה שקיבלו, נתאר לעצמינו איזה הכרת תודה יש להמפקיד עבור אותו שומר, וסיים בלשון קדשו "אני מחזיר הפקדון הרבה יותר יפה ממה שקבלתיו".

אח"כ אמר, ידוע שהעוה"ז כלול מד' מדריגות כלליות והם דומם צומח חי מדבר, והנה ג' מאלו אם באים הם לידי שבירה הם יורדים ממדריגתם הראשונה, ואלו הן צומח חי ומדבר, שאם המדבר בא לידי שבירה היינו שמת ונפטר מן העולם רח"ל, ניטל ממנו מדריגת מדבר ונשאר בבחי' דומם, וכן כששוחטים החי או שקוצרים הצומח כולם יורדים ממדריגתם, אחרת היא בבחי' דומם שגם כששוברים אותו לא חל בו שום שינוי שמקודם הי' דומם וכן נשאר דומם, וזהו השבח שהתוה"ק משבח את אהרן הכהן ע"ה שגם אחרי שעבר עליו שבר כה גדול שנוטל ממנו שני בניו הצדיקים בכל זאת לא פעל כלום באהרן גופא שישבור אותו וככוחו אז כן נשאר גם עתה, ולא ניכר עליו כלום ממה שעבר עליו וזהו וידו"ם אהרן, אהרן הכהן הי' במצבו בבחי' דומם שנשאר במצבו לפני זה ואח"ז. **(נר ישראל)**

ולא ידו"ם

פעם אחת בא החסיד ר' ליפמאן מרדאמסק ז"ל חתנו של התפארת שלמה להרה"ק ר' מנחם מענדיל מקאצק, ושאל אותו הרה"ק מקאצק אם הוא יודע איזה דבר תורה מחמיו והשיב לו: חותני ז"ל אמר באהרן הכהן כתוב וידום אהרן וזהו מדריגה גדולה אבל דוד המלך ע"ה הרחיק לכת למדריגה גבוהה עוד יותר שאמר "למען יזמרך כבוד ולא ידום" שבעת צרה לא הי' שותק בלבד אלא הי' מנגן ומזמר, כששמע הרה"ק מקאצק דבר זה הפליג אותו מאוד, ואמר כי הטיב אשר דיבר. **(סיפורי קודש)**

וישמע משה וייטב בעיניו

היהודי הק' מפשיסחא זי"ע הי' בימי נעוריו מלמד בכפר אצל בעל בית אחד, במשך הזמן כשכבר נתפרסם לצדיק מפורסם חלה בנו של אותו בעל הבית בעיניו ודרש ברופאים ולא הועיל מאומה, והנה שמע שזה שהי' לפנים המלמד שלו נתגלה כרבי, ונסע אליו עם בנו החולה, כשבאו לשם התחיל היהודי הק' לדבר עם החולה בדברי תורה, ושאל אותו: משה [זה הי' שמו של החולה] שומע אתה, השיב: כן, אמר אמר לו היהודי הק': כתוב "וישמע משה וייט"ב בעיניו", ומיד התחיל לראות בעיניו ונתרפא.

(נפלאות היהודי)

לשון חכמים

לשון חכמים צדק וישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'. אמר הגה"ק רבי חנה מקאלאשיין זצ"ל בדרך צחות: הלא בענין נדב ואביהוא מצינו במדרש (ויק"ר כ, ו) ששה תנאים החולקין מה היה חטאם, לא ראי דברי תנא זה כראי זה. ונגד כל תנא ושיטתו יש חמשה תנאים החולקים עליו וסבירא להו שלא חטאו בזה. **ואם כן ננקוט ככל הששה תנאים לגבי ביטול טעם זולתם, ובכן יצא מזה לימוד זכות עליהם שבאמת לא חטאו כפשוטו בשום א' מהחטאים, רק הי' ענין דק.**

דברי חנה

וידבר משה וגו' בניו הנותרים. ובפרש"י הנותרים מן המיתה מלמד שאף עליהם נקנסה וכו', ותפלתו של משה בטלה מחצה. י"ל בדרך צחות, דהנה על ידי תפלת ערבית הראשונה שביום נעשה מחצה מבקשתו ונשאר מחצה שלא נשמע עדיין, ועל ידי תפלת שחרית נתקן מהמחצה מחצה ונשאר רבע, וע"י מנחה נשאר חלק שמיני, וזה אפשר לתקן על ידי אמירת תהלים. **וזה י"ל שמרומז בתהלים** (ו, א) **למנצח על השמינית מזמור לדוד, פי' דעל השמינית שנשאר שלא נתקבל, העצה מזמור לדוד, היינו אמירת תהלים.**

שארית מנחם

באותות הוקרה וחיבה, נשגר ברכה מרובה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, ידיד נאמן ותומך נלהב לטובת קהילתינו ומוסדותינו המעטידה, טוב ומטיב לכל מבקש ברוח נדיבה ובנהודא נפישא, ובמיוחד מוזיל זהב מכיסו להרחבת גבולי הקדושה בתוככי מוסדותינו הקדושה, במידה מרובה וגדושה, שמו הטוב משבחים ומהללים, לתורה ולתעודה מרבה פעלים, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים, ה"ה

הרבני הנגיד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד

מוה"ר אברהם בראך הי"ו

מראשי קהילתינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

ומצודתו פרוסה לימין קהילותינו ומוסדותיה בארה"ק

לרגל שמחת הולדת נכדתו תחי' למזל טוב

אצל בנו היקר המהולל בתשבחות יקר רוח ונדיב לב

מוה"ר מרדכי שלמה בראך ני"ו

מנכ"ל של הפלייש באנק דקהלתינו הק' ומוסדותי' בוומסב"ג

יה"ר שיזכה לראות ולדוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהודא נפישא, אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות, תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי תודה והערכה

הנהלת הקהילה

פה בני ברק יצ"ו

קח לך עגל וכו', וברש"י אי' להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה, ויל"ד על הלשון על "מעשה" העגל שעשה והול"ל על העגל ותו לא, ושמעתי אומרים דהנה אהרן קדוש ה' הי' כוונתו לש"ש כדי להציל את ישראל ועשה בזה עבירה לשמה כידוע, והנה כתבו המפורשים דע"פ דין חטאת קודם לעולה רק בעבודה זרה עולה קודם, והטעם, דהעולה באה לכפר על הרהור הלב, ובשאר איסורים כיון דאין המחשבה מצטרפת למעשה לכך החטאת קודם ואח"כ מקריבים עולה למתנה אחר שנתכפר החטא, משא"כ בעבודה זרה שגם המחשבה מצטרפת קדמה ואתיא העולה כדי לכפר על המעשה, והכא אהרן הוא הקדוש שלא הי' בו סרך עבודה זרה רק כוונתו לשמים, אלא שהוצרך לחטא זה כדי להציל את ישראל וא"כ חטא זה לדידיה כשאר חטאות שחטאת קודמת לעולה שאין כאן אלא החטא עצמם במעשה ולא המחשבה ולכן חטאתו קדמה לעולתו, ובזה יתבאר דברי רשי"ל עה"פ קח לך עגל וכו' ועשה את חטאת"ך ואת עולת"ך, שחטאת קודם לעולה ולז"א רש"י להודיע שמכפר לו על "מעשה" העגל שעשה דייקא, כי חטא זה לגבי אהרן כשאר החטא דאין המחשבה מצטרפת. ובזה יובן מאמרם ז"ל שהי' אהרן בוש וירא לגשת ואמר לו משה למה אתה בוש קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך, הכוונה שהי' אהרן בוש ממעשה העגל ואמר לו משה למה אתה בוש קרב אל המזבח ועשה חטאת קודם לעולה ועי"ז יצא לאור משפטיך שלא חטאת בסרך עבודה זרה, דבעבודה זרה עולה קודמת לחטאת, ואדרבה עתה יתפרסם שאתה נקי וידעו כולם כי כוונתך לשמים.

(ראש דוד להחיד"א)

☆

קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך, וברש"י אי' לפי שהי' אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת וצ"ב. והנל"פ דהנה כאשר נגלה הקב"ה למשה מתוך הסנה נאמר "ויסתר משה פניו וכו' ויחר אף ה' במשה" ואי' במדרש מה חרון אף הי' שם, שניטלה הכהונה ממשה וניתנה לאהרן, הרי לנו שמשום שהתבייש משה והסתיר את פניו וסירב ללכת בשליחות הקב"ה ניטלה כהונה ממשה וניתנה לאהרן, ומעתה יתבאר דכאשר ראה משה שאהרן בוש ומסרב לגשת אמר לו "למה אתה בוש, הלא לכך נבחרת" דרק בשביל הבושה שלי ניטלה הכהונה ממני וניתנה לך, וכעת, כאשר גם אתה בוש, הלא תינטל הכהונה גם ממך.

(מים חיים)

☆

קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך, וברש"י אי' לפי שהי' אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת, ולא נתבאר מה היה חששו של אהרן, ומה היתה תשובת משה אליו. ונראה עפי"מ דאי' בגמ' (סנהדרין יד.) ר' זירא הוי מיטמר מלמסמכיה (ר' זירא הסתתר בכדי שלא יסמכוהו) דאמר ר' אלעזר לעולם הוי קבל וקיים (כלומר הרחק מן הרבנות. רש"י), כיון דשמעה להא דאמר ר' אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא אם כן מוחלין לו כל עוונותיו, אמצי לי אנפשיה (המציא את עצמו שיסמכוהו), עכ"ד הגמ', ויתכן שסברת ר' זירא בתחילתו ומסקנתו לבסוף זה הי' הויכוח בין משה לאהרן, שאהרן לא רצה ליקרב ולקחת גדולה לעצמו, שהרי "הרחק מן הרבנות שמקברת את בעליה", והשיב לו משה רבינו ע"ה שהעולה לגדולה מוחלין לו כל עוונותיו, וזהו שאמר "קרב אל המזבח ועשה את חטאתך", שתתקן בזה את החטאים שלך, על ידי "ואת עולתך", מאחר שאתה עולה לגדולה, ובזה נתרצה אהרן כר' זירא שהסכים לקבל סמיכה מטעם זה.

(נועם מגדים)

דורש טוב

אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. איתא במדרש (תו"כ פרשה זו פי"ב) "ואם מיטמאים אתם בהם סופכם ליטמא בם" עכ"ל. והוא פלא.

וי"ל לפי מש"כ הרמב"ן (ע"ז עג. ד"ה המערה) דהיתר אינו בטל ברוב כמו איסור, **והטעם,** משום שאיסור אדם מבטלו ואינו מחשבו לכלום ואינו רוצה שיוסיף, משא"כ היתר אדם מצפה שיתוסף (וע' חי' חת"ס סוף ע"ז ד"ה מצא; שו"ת חי' הרי"ם יו"ד סי' ט' ד"ה ובזה מובן) **ולפי"ז** אדם שאוכל איסור ועוזב את ההיתר, אצלו חשוב האיסור יותר מן ההיתר, ושוב אין מועיל לגביו ביטול, דהוי כמו ביטול היתר בהיתר.

והנה, מבואר בגמרא (יומא סד.) מדכתיב (לקמן כב, כה) 'כי משחתם בהם וגו' לא ירצו לכם', ולא כתיב 'משחתם בם' משמע דוקא בעינייהו הוא דלא מירצו, אבל ע"י תערובות מירצו, עיי"ש. עכ"פ הרי מפורש ש'**בם**' הוא ע"י תערובות ו'**בהם**' כשהוא בעין. **וזהו שאמרו: "אם מיטמאים אתם בה"ם ח"ו כשהם בעין, עי"ז "סופכם ליטמא ב"ם" אפילו ע"י תערובות, כי לדידיה אינו בטל האיסור, שהרי הוא מחשבו יותר מן ההיתר.**

גן רוה בשם הרב 'משפט שלום' זצ"ל

'ויברכם' איזה ברכה בירכם

וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֹׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:

(פרק ט פסוק כב)

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם[א]. ברכת כהנים, יברכך, יאר, יאמ. לשון רש"י[ב]. ומשם כן תהיה פרשת דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל שבתוספתא הפקודים (במדבר ו כג) מוקדמת לזה. ואולי כן הוא, כי סמוכה למה שנאמר שם (ז ו) ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן[ג]:

ויתכן לומר[ד], כי להרן פרש כפיו העמים ובדך את העם כאשר עשה שלמה, שנאמר (מלכים ח ח כב) ויעמד שלמה לפני מזבח ה' ויפרוש כפיו העמים, ושם (פסוק נה) נאמר ויעמד ויברך את כל קהל ישראל קול גדול לאמר. ולפיכך לא הזכיר הכתוב שמה לומר אלא משה לעשות כן:

ובגבורתא של פרשת מלואים נת"כ (ויק פרשת שמיני ט) למיתי, ויברכם, זו ברכה שתומה שלי אתה יודעה, חזר הכתוב ופירש להלן, יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחנך, ישא ה' פניו אליך וגו'[ה]. ועדיין יש לי לומר שכך למדו, ברכה זו שבדך להרן את העם מעצמו, שתומה היא, ולא פירש לנו הכתוב מה היא. אבל ברכה שנצטוו הכהנים לברות נתפרשה, והיא שום בכל הכהנים לעולם[ו].

או שהם סבורים, שכלן שום אותו בנשיאות כפים, ליום זה. ולהלן, נתנה ברכה זו לו ולבניו לדורות[ז].

מעשה חש"ב

א אינו מפורש בקרא איזה ברכה בירכם אהרן. והנה בפסוק שלאחריו כתוב 'ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וגו', וכתב רש"י שהברכה היתה 'ויהי נעם ה' אלקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם'. והנה זה פשוט שכאן אינו אותה ברכה. ששם היה משה ואהרן. וכאן היה אהרן לבד.

ב לפי רש"י בירכם בברכת כהנים, וא"ש שהרי ברכה זו יכולה לברך רק כהן. וכאן בירכם אהרן לבד.

ג לפי רש"י שבירכם בברכת כהנים, הרי ברכת כהנים נאמר רק בפרשת נשא, א"כ צריכים לומר שברכת כהנים הנאמר בפרשת נשא נאמרו לאהרן קודם לזה. ומסתבר לומר כן, שהרי לפני ברכת כהנים (שם) כתיב 'ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן', והיינו אותו יום שנאמר כאן ויהי ביום השמיני. וא"כ מסתבר לומר שלמד משה עם אהרן ברכת כהנים, ואותו ברכה בירכם אהרן.

ד רבינו מפרש באופן אחר, משום דרבינו לשיטתו שכל התורה כסדרן נכתבו, א"כ לא מסתבר לומר שבירכם בברכת כהנים שנאמר רק בפרשת נשא. ולכן מפרש רבינו דכמו שמצינו אצל שלמה שבירך את העם בחנוכת בית המקדש, והיה ברכה משל עצמו. הכא נמי הברכה שבירכם אהרן היתה ברכה משל עצמו. ולפי"ז א"ש למה לא נאמר שצוה אותו משה לברך.

ה לפי פשוטו מבואר בתורת כהנים לא כמו שפירש רבינו, רק כמו שפירש רש"י, שבירכם בברכת כהנים.

ו רבינו מפרש דברי התורת כהנים כפי שיטתו שברכה זו סתומה היא ולא פירש לנו הכתוב מה הוא. וזה היה ברכה שבירכם מעצמו. ולכן לא הזכירה התורה. ובפרשת נשא נאמרה ברכת כהנים, ולפי"ז רבינו לשיטתו שכל התורה כסדרן נכתבו.

ז או אפשר לומר בתורת כהנים, שכאן נמי בירכם בברכת כהנים, ולכן לא נאמרה כאן, משום שכאן היתה רק הוראת שעה. ובפרשת נשא נאמרה לדורות, ולכן נאמרה שם. ולפי"ז נמי רבינו לשיטתו שכל התורה כסדרן נכתבו. **ואפשר לומר טעם הדבר למה היה ציווי נפרד להוראת שעה וציווי נפרד לדורות. דהנה איתא בגמרא** (סוטה מ.) **דברכת כהנים בבית המקדש היתה ברכה אחת, לפי שאין עונין אמן במקדש. וא"כ כאן בעת הקמת המשכן שהיה אהרן בעזרה, אמרו בברכה אחת. אבל מה שנאמרה לדורות היינו אפילו לאחר החורבן, צריך להיות שלשה ברכות, שיוכלו לענות אמן. ולכן היה ציווי מיוחד לכאן וציווי מיוחד לדורות.**

תמצית השיטות	הברכה שבירכם	הערות
רש"י	ברכת כהנים.	לא נכתבה כסדרן.
רבינו	ברכה משל עצמו.	נכתבה כסדרן.
תורת כהנים כפשוטו	ברכת כהנים.	לא נכתבה כסדרן.
תורת כהנים פירוש ב	ברכה משל עצמו.	נכתבה כסדרן.
תורת כהנים פירוש ג	ברכת כהנים, וכאן היתה הוראת שעה.	נכתבה כסדרן.

וַיֹּאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח־לְךָ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי ה׳:
(פרק ט פסוק ב)

ויאמר אל אהרן וגו׳. ... והנה הקרבנות האלו לא הזכירו בפרשת ׳זאת התורה׳ אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי׳ (שמות כט ו), כי שם לא בא רק על המלואים, ובשבעת הימים וקרבנותיהם מלאו ימי מלואיהם. כי עתה ביום השמיני, הם עומדים יקריבו הקרבנות. והנה הקרבנות האלו כתובה להם, כענין מנחת חביתים לדורות ביום המשח אותו[א].

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קְרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת חַטָּאתְךָ וְאֶת עֹלָתֶךָ וְכַפֵּר בַּעַדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳: (פרק ט פסוק ז)

וכרש״י: **קרב אל המזבח.** שהיה מהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכך נבחרת[ב] (ת״כ פרשתא ו, ת.)

וַיַּקְרֵב אֶת הַמִּנְחָה וַיְמַלֵּא כַפּוֹ מִמֶּנָּה וַיַּקְטֵר עַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר:
(פרק ט פסוק יז).

מלבד עולת הבקר[ג]. הולך הכתוב להזכיר זה בכאן ללמד שמין עולת העם פוטרת עולת התמיד[ד], ולא קודמת לה[ה]. ולא הולך להזכיר כן בימי המלואים, לפי שהם הקרבנות יחיד למלא יד הכהנים. ובילוע שלא פטרו את התמיד ולא קדמו אליו.

מעשה חש״ב

א מבואר בדברי רבינו שקרבנות המיוחדות של אותו היום [יום שמיני למילואים], שהקריב אהרן היה **במנחת חביתין לדורות**. שאין הכהן רשאי להתחיל לעשות העבודה עד שיקריב מקודם מנחת חביתין.

והנה ברש״י (פקודי פרק מ פסוק כט) כתב ״אף ביום השמיני למלואים שהוא יום הקמת המשכן, שמש משה והקריב קרבנות צבור, חוץ מאותן שנצטווה אהרן בו ביום, שנאמר קרב אל המזבח״.

ומבואר בדברי רש״י שמשה הוא שעשה ביום השמיני את כל עבודת הקרבנות הציבור שאינן מיוחדת לאותו היום. ואהרן הקריב רק קרבנות המיוחדת לאותו היום. והשעיר של ראש חודש שהקריב אהרן, כתב הלבוש שג״כ נחשב כקרבנות המיוחד של אותו היום.

אמנם יש מפרשים ברש״י שמשה הקריב רק קרבנות הציבור שהקריבו לפני קרבנות של אותו היום, ואחר שהקריב אהרן קרבנות היום, הקריב נמי שאר קרבנות הצבור. (ראה בנור אריה שם) ולכאורה מדברי רבינו הסובר שקרבנות אותו היום היה כמנחת חביתין שמקריב הכהן ביום המשח אותו, מסתבר לומר שאחר שהקריב אהרן קרבנות היום, כבר הקריב כל קרבנות הצבור. כמו כל כהן שאחר שהקריב מנחת חביתין מקריב שאר הקרבנות.

ב אפשר לפרש הכוונה מה שאמר משה לאהרן ׳למה אתה בוש, לכך נבחרת׳, בהקדם דברי רבינו (שמות פרק ד פסוק יג) בטעם הדבר שמשה רבינו לא רצה לילך בשליחותו אל פרעה, הוא מחמת הבושה שהתבייש להיות השליח להוציא את ישראל ממצרים, והוא מכח ענותנותו הגדולה, וחשב שכל מי שרק ילך במקומו יהיה יותר הגון ממנו.

וז״ל רבינו (שם) עה״כ שלח נא ביד תשלח ״והנכון בעיני, שלח נא ביד כל אשר תשלח, כי אין בעולם אדם שלא יהיה הגון יותר ממני לשליחות. **והסבה למשה בכל הסרבנות הזאת, ענותו הגדולה מכל האדם אשר על פני האדמה, שלא היה מוצא את לבו להתגדל ולדבר אל המלך ושיתפאר לומר ה׳ שלחני, ולא על ישראל להוציאם ממצרים ולהיות עליהם מלך**״. עכ״ל.

והנה מבואר בקרא (שמות פרק ד׳ פסוק יד) ׳ויחר אף ה׳ במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי וגו׳, ומבואר ברש״י דלפי רבי יוסי נענש משה על שסירב ללכת בשליחות, שהרי אהרן הכהן היה עתיד להיות לוי ולא כהן, והכהונה הייתה צריך לצאת ממשה, ובשביל שסירב ללכת בשליחותו, אהרן נעשה כהן ומשה רבינו לוי. ולפי״ז מבואר מה שאמר משה רבינו ׳למה אתה בוש לכך נבחרת׳, שהרי בשביל הבושה שלי שסרבתי ללכת, בשביל כך נבחרת אתה לכהונה, ולא אני. ומזה ההוכחה שאין לך לסרב בשליחות.

ג כתב רש״י (ד״ה מלבד עלת הבקר). כל אלה עשה אחר עולת התמיד.

ד רבינו מבאר כוונת הכתוב ׳מלבד עלת הבקר׳, שבא ללמד שאין עולת העם פוטרת את קרבן התמיד. ואפשר לבאר טעם הדבר שלא ביאר כמו רש״י שכוונת הכתוב ׳שכל הקרבנות אלו עשה אחר הקרבת קרבן תמיד׳. דאם כן היה צריך לכתבה אחר פסוק יח, אחר הקרבת קרבן השלמים, שכל הקרבנות אלו עשה אחר הקרבת קרבן תמיד. ומדכתבה הכתוב אחר קרבן עולה, ע״כ כוונת הכתוב לומר שאין עולה זו פוטרת את העולת התמיד.

ה לכאורה כוונת רבינו כמו שכתב רש״י שקרבנות אלו הקריבו אחר עולת התמיד. אמנם רבינו מדגיש בלשונו ׳ולא קודמת לה׳, דמשמעות הדברים שהיה סיבה להקדים קרבנות אלו לפני הקרבת קרבן התמיד.

ואפשר לבאר בהקדם דברי רבינו (לעיל פסוק ג ד״ה והנה הקרבנות האלו) שכתב ״והנה הקרבנות הללו כחנוכה להם, כענין מנחת חביתין לדורות ביום המשח אותו״. וא״כ היה סברא לומר, – להחולקים על רש״י וסוברים שביום השמיני, אחר שנגמרה שבעת ימי מילואים, הקריב אהרן הכהן את כל הקרבנות–, שכמו כל כהן שאסור לו להתחיל להקריב קרבנות לפני שמקריב מתחילה מנחת חביתין, כמו כן אהרן הכהן יצטרך להקדים קרבנות אלו לקרבן התמיד, שהרי קרבנות אלו הרי הם כמנחת חביתין. לזה הוצרך הכתוב לומר ׳מלבד עלת הבקר׳, והדגשה שלא יקדים הקרבת קרבנות אלו לפני הקרבת התמיד.

הוראות הכנת המטבח [קאר] לפסח

תנור

אין להשתמש בתנור של חמץ לפסח דקשה להכשירו כראוי, ואף תנורים שיש בהם אופן להדליקם בחום גבוה להכשירם מבשר לחלב, אולם לפסח אין להשתמש בזה, ובשעת הדחק יעשה שאלת חכם.

תבניות [בעקעלע"ר]

נוהגים להשתמש בחדשים, והרוצה להשתמש בישנים של חמץ צריך לעשות בהם ליבון חמור, ובדרך כלל הם מתקלקלים מעט מהליבון.

מיקרוגל

אין להשתמש לפסח באותו שמשתמשים בכל השנה.

מיני בר

מיני בר של כל השנה, במים הקרים אפשר לנקות מקום יציאת המים ולהשתמש בו בפסח, ובמים החמים נכון להחמיר שלא להשתמש.

קדירות [סירים]

קדירות של חמץ אפשר להגעילן ויש לנקותן היטב ולהסיר הידיות, ושלא להשתמש בהם 24 שעה לפני ההגעלה, קדירות טפלון אמאייל וכדו' [כלים המצופים] של חמץ יש מחמירים שאין מועיל הגעלה, כלים של זכוכית, פלסטיק, פורצל אין מועיל הגעלה, ובזמנינו שמצוי כלים במחיר השוה נוהגים להשתמש בכלים מיוחדים לפסח.

מחבת

מחבת של חמץ אין להשתמש לפסח, דצריכים ליבון חמור שהם מתקלקלים בזה.

שיש

יש להגעיל במים רותחים בשעה שמעלים רתיחה, [ועדיף לשפוך המים ממיחם החמץ ולא בשל פסח], ומכסים בנייר כסף, ויש המניחים טפט, ומקפידים שלא להניח עליו דבר חם בפסח, ויש שמגעילין באבן מלובן [וכהיום חוששים להיזק השיש], ויש המכסים את השיש בדבר עב כמו עץ או פי ו סי שהוא עב ואז אפשר להקל בהגעלתו.

רופן שמעל השיש [חרסינה]

הדופן שמעל השיש טוב לשפוך עליו מים רותחים ולכסותם בכיסוי מחשש בליעות שבדופן, וכן אם יש ארון נמוך מעל השיש שמגיע שם חום יס"ב.

כיורים

הכיורים שופכים עליהם מים רותחים מכניסים בהם כיור מיוחד לפסח, ויש מהדרין לשפוך אקונומיקה לתוך הכיור, שהחמץ שנשאר בתוכו יפסל מאכילת כלב, ונזהרים במשך הפסח שלא לשפוך לתוכה מים רותחים.

ברזים [קראנען]

ברזים פותחים הברז שיצא מהם מים רותחים [ונכון להדליק את דוד המים החמים שיהיו מים רותחים], ושופכים עליהם מים רותחים, ויש המניחים בד מיוחד לסינון המים.

ויש מהדרים שלא להניח בפסח קדירה עם תבשיל רותח בתוך הכיור.

געז

כהיום מצוי במחיר השוה לכל נפש לקנות מיוחד לפסח [אגב, יש המחליפים גז לפסח יש ליזהר להתקין היטב

חיבור צינור הגז, שאם אינו מחובר היטב הריהו בגדר סכנה, וכבר היה לעולמים].

הרוצים להשתמש בשל חמץ, את המבערים [חלקים העומדים במקום שיוצא השלהבת] **יש לנקותם היטב, ולהדליק את האש לרבע שעה, את המסגרת** [חצובה שעליהם עומדים הקדירות] **עדיף להחליפם, והרוצה להשתמש בהם ילבנם באש ויכסם היטב בנייר כסף, ואת קרקעית הגז** [משטח] **יערה עליו מים רותחים, ויכסה בנייר כסף, ובכל מקום שנופל מאכל בעודו רותח נכון שלא לאכלו בפסח.**

כיריים

כיריים [מלעקטע"ר] **של חמץ אין להשתמש בפסח.**

כיריים אינדוקציה

אין להשתמש של חמץ לפסח, ויש להשיג משטח מסיליקון שמכסה אותה לגמרי ואפשר להשתמש בו, וצריך לנקות היטב את הכיריים.

פלטה

לכתחילה יש להשתמש בפלטה מיוחד לפסח, ובמקום הצורך להשתמש בשל כל השנה, צריך לנקותו היטב ולהדליקו בחום גבוה ולערות עליו מים רותחים, ולכסות בנייר מכסף.

מיקסר, מטחנת בשר

נוהגין להשתמש במיוחד לפסח, הן משום הבליעות של שאור ודברים חריפים והן משום שקשה לנקותם, ובמקום הצורך יש לשאול.

פריזשידע"ר - פריזע"ר

מנקים היטב ומניחים נייר או פלסטיק וכדו' על המדפים, ויש נוהגין לכסות הבית יד [הענט"ל], **פירורים המצויים במקומות שקשה להוציאם** [כגון מתחת מדף המחובר עם שרויפן] **אפשר להניחם כך, דנחשב מקום שאין היד מגעת.**

שולחנות

שולחנות שאוכלים בהם חמץ בכל השנה יש לערות עליהם מים חמים ולכסותם, ויש מחמירים להגעילן באבן מלובן, והרבה נוהגים לנקותם היטב ולכסותם בכיסוי עב בלא להגעילן.

ספל לנט"י

ספלים לנטילת ידים שמונחים במטבח, יש להחליפם.

כלים מנייר

כלים העשויים מנייר [כוסות קרטון, צלחות מנייר, נייר לנקיון הידיים, מגבות מנייר, נייר אפיה], **יש בהם חשש עמילן שהוא חמץ, ויש להשתמש בהשגחה.**

בגודל סגולת ההכנות לקראת יו"ט פסח

בס' מעדני שמואל (על קיצוש"ע סי' ק"י סקע"ב) ששמע מספרים בשם הסניגור הגדול הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע עועכיא דמה שנוהגין אחינו בני ישראל לגרור קודם הפסח לצורך הפסח את הספסלים והכסאות והכותלים ושאר הכלים, הרי מכל גרירה בפני עצמו שגוררים נברא מלאך מליץ טוב על בני ישראל.

וכעין דברים אלו מסופר בדברי אהרן שאצל הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע רצו לעשות בחג הפסח שולחנות חדשים ולא רצו להחליק השולחנות של חמץ, גער בהם הרה"ק הנ"ל, ואמר שאחד שאל את הרה"ק ר' אשר מסטאלין זי"ע אמאי אין עושין שולחנות חדשים לפסח, והשיב מה יעשה הרה"ק מבאדיטשוב זי"ע שממליץ על ישראל ואומר "רבוש"ע כשיבוא השטן לקטרג, אזי יבואו לפניך הקול שיוצא מגרירת השולחנות והכסאות של חמץ לכבוד פסח, ויסתום אזניו, ועם המזוזות והרצועות הפסולין של תפילין תסתום פיו.

וכן מובא בס' מיכלא דאסוותא שפעם סיפר הרה"ק הרש"ב מליבאוויטש נבג"מ שפעם בר"ה לאחר התקיעות אמר הרה"ק מבראדיטשוב זי"ע: אב מתוק אב רחום, אם המלאכים שיצאו מן השופר שתקע בו לוי יצחק בן שרה סאשא חלשים המה, יבואו המלאכים הנבראים מן הקשר"ק שנבראו מן העבודה והיגיעה שעבדו עמך ישראל לכבוד פסח, כאשר עמלים בק'ראצען ש'אבן ר'ייבן ק'אשערן (ר"ת קשר"ק) את הכלים לכבוד פסח להידור מצווה וימליצו טוב בעדינו.

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע אמר על הטירחות שטורחין לכבוד חג הפסח, שעי"ז שוכח את עסקי עצמו "ער פאגעסט גאר זיך" שהוא בחי' פושט צורה ולובש צורה, כדי שעי"ז יוכל לקבל חיות ואור חדש בחג הפסח.

צריך לזרז ולהזהיר כל הירא והחרד לדבר ה' שלא ישתמש בפסח בכלים שנשתמשו בהם חמץ כל השנה והוכשרו על ידי הגעלה. כי בלתי אפשר לנקרם היטב בסדקים הקטנים שבהן שלא ישאר בהם משהו חמץ על כל פנים, ויותר טוב לאכול בפסח בקערות של כלי חרס חדשים (יסוד ושורש העבודה הל' הגעלת כלים)

הגעלת כלים חדשים[1]

היות שבזמנינו אין נוהגים להגעיל הכלים שמשתמשים בהם בחמץ, להכשירם ליו"ט פסח, אלא קונים כלים מיוחדים לפסח, ע"כ אמרנו דבר בעתו מה טוב להעלות ע"ג שלחן מלכים, מאן מלכי רבנן, הנידון שדנו בזה הפוסקים האם כלים חדשים בזמנינו צריכים הגעלה.

נחלקו הפוסקים בקונה כלי מתכות חדשים, כגון מנירוסטה, מאלומניום, גביעים של כלי כסף וכדומה האם צריכים להכשירם [ע"י הגעלה / ליבון] קודם שימושו הראשון.

יש אומרים שצריך להגעילם, משום שלאחר גמר ייצורם של הכלים מושחים אותם בשומן מן החי וכדומה, כדי להבריקם, והמשיחה נעשית כאשר הכלי חם יותר מיד סולדת, ונבלע בכלי בליעות איסור[2].

ובאמת אם יש בזה איסור צריך לדון למה מהני הגעלה, הרי הבליעה נעשית ללא מים, ולכן שמא צריך ליבון. ובאמת החזון איש החמיר לעצמו שלא מהני הגעלה אלא ליבון[3], אבל להלכה נקט שמהני הגעלה, והטעם שסגי בהגעלה ולא צריכים ליבון עיין בהערה[4].

ויש אומרים שאין צריך להכשירם, משום כמה טעמים. הן משום שטעמו נפגם ונפסל מאכילה, והן משום שהחום הגדול בשעת הייצור הוה כמו ליבון, ובפרט שכהיום לרוב משתמשים רק בשמן מן הצומח[5].

---

1 הקונה כלי מנכרי חייב מדין תורה להטבילו, כמו שנאמר בפסוק (במדבר לא כג) 'אך במי נדה יתחטא'. וכלי שהנכרי השתמש בו למאכלות אסורות, צריך להכשירו כפי שהשתמשו בהכלי. אמנם בכלים חדשים סגי בטבילת כלים, ואין צריך לחשוש שמא השתמש בו הנכרי, משום שכלי העשוי למכור אין משתמשים בו כלל. וכפי שמבואר במשנה ברורה (סימן תפא סק"ג). ובפרט בזמנינו שאין בעלי החניות והמפעלים משתמשים בכלי לפני מכירתם, א"כ לכאורה סגי בטבילה לבד. **אמנם בדורות אחרונים התחדש חשש שלא היו בדורות הראשונים בכלים חדשים שיצטרכו להכשירם, ועל זה נסוב המאמר.**

2 חזון איש (או"ח סימן קיט ס"ק יט), קובץ מבית לוי בשם בעל שבט הלוי זצ"ל, תשובות והנהגות (ח"א סימן תמב), וכ"כ בספרו אורחות הבית (פרק י סעיף ז) וז"ל "הקונה בשוק כלי נירוסטה, כלי אלומניום, גביעים או כלי כסף, וכן כלים העשויים מטפלון, צריך להגעילם מפני חשש איסור הדבוק בהם, שרגילים למשחם בשומן מן החי כדי להבריקם, ושמא נמשחו בשומן אסור. וכבר פרסמו זה הבד"צ בעיר הקודש שיש ליזהר ולהגעיל כל כלים חדשים. וכן הזהיר רבינו החזון איש זצ"ל. ויש סוברים שהשמן פגום לאכילת אדם ואינו אוסר".

כתב בספר מעדני אשר (יו"ד סימן קמ) שלאחר בירור אצל מומחה נתברר לו דהשומנים שמורחים על הכלים אינם בהכרח פגומים, דהן אמת שאינם ראויים לאכילה כלל, אבל זה מחמת שמערבים עמם זכוכית וחול, אמנם השומנים עצמם יתכן שטעמם טוב, וממילא יתכן שהכלי יפלוט את טעם השומן ללא החול. אמנם היות שהשומנים רגישים לחום וכיו"ב יתכן שהם בעצמם נסרחו ונתקלקלו, אבל אי אפשר ליתן כלל בזה שנבלע שהוא פגום. ועל כן צריך הגעלה.

3 בארחות הבית (שם הערה מט) כתב "ושמעתי שהחזו"א זצ"ל חשש בזה לעצמו, ולא השתמש כלל בכלי אלומניום, אלא באמאייל, שמא לא מספיק הגעלה וצריך ליבון". וכ"כ בספר ארחות רבינו (ח"א עמוד תלג אות כב) שבשנים האחרונות השתמש החזון איש בכל השנה רק בכלי אמאייל, ולא רצה להשתמש בכלי אלומניום שצריך להכשירם, עיי"ש.

4 חזון איש (שם) כתב שסגי בהגעלה ואי"צ ליבון משום שכל דבר שנעשה ע"י חֶלב ושומן, הרי זה נחשב כמשקה, ואין זה נחשב כדבר שנבלע על ידי האור, אלא נחשב כבישול, ולכן סגי בהגעלה. וכמו שמסיק שם "ולפי דרכנו למדנו דכלי מתכת שמשפשפין את המחבת בחלב מהותך בשעת עשיית הכלי והמתכת חם שהיד סולדת בו, סגי לו בהגעלה ואין צריך ליבון".

אמנם בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סימן תמב) העיר שבספרי מגדים (או"ח סימן תנא משב"ז ס"ק טז) צידד שרק אם מבשל את האיסור במים אז סגי בהגעלה, אבל אם האיסור עצמו הוא משקה, צריך ליבון, וכן דעת הרמ"ע מפאנו (סימן צו), וכ"כ בחידושי רעק"א (יו"ד סימן קכא) עיי"ש. [ויש שכתבו לתרץ שכיון שאין הבליעה ע"י האש ממש, אין צריך ליבון].

וזה שסגי בהגעלה כתב במועדים וזמנים (שם) "טעם אחר נראה פשוט דנוכל להקל דסגי בהגעלה, שלפי הידיעות ובדיקות נעשה מחומר שכבר פגום לאכילת אדם בעת ההברקה, וא"כ הכלי לא נאסר כלל דהוה נותל"פ. ומיהו גם מומחין מסכימים שמדינא אי אפשר לסמוך שתמיד המשחה אינו ראויה ופגומה וע"כ הכלים צריכים הגעלה דווקא, וכיון דהגעלה לאחר מעת לעת דמה"ת לא צריך הכשר כלל, ודעת החזו"א בלא"ה להקל, וכן משתמשין כעת ע"פ רוב בפגום, וע"כ נראה להקל דמעיקר הדין סגי בהגעלה".

5 בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סימן קיב), דן בכעין זה, לגבי רקועי פחים דקים העשויים מאלומניום, והם עשויים כדי לבשל ולצלות עליהם, וכתב שם שלפי מה שהתברר לו משתמשים בעיבודם עם מין שמן היוצא מחֵלֶב, והמה רק ששה אחוזים ממאה מיליאן, שנפגם לגמרי, דאז אפילו נבילה בעינא פוגמה. ובודאי אחרי עבור איזה ימים נפגם לגמרי, וגם שאינו ראוי למאכל אדם, ולכן מתיר להשתמש ברקועי פחים הנ"ל.

המנהג

בארץ ישראל הרבה נוהגים להגעיל כלים חדשים מכח חומרא[6], ובחו"ל הקילו בזה, ובוודאי יש להם על מי לסמוך.

קולות שהיקילו בזה

אף במקום שהחמירו להגעיל כלים חדשים כיון שאינם אלא מכח חומרא יש להקל בזה בכמה ענינים. א. שאין צריך להסיר הידיות ב. שאפשר להטביל לפני הגעלה. ג ואין צריך להכניס למים צוננים אח"כ ד. ואין צריך להחמיר ממש לרתיחה גמורה. ה. ואפשר להקל ולהגעיל כלי טפלון [שבכלי כזה כשנאסר מדינא, רוב הפוסקים החמירו שאי אפשר להגעילו מחמת הציפוי שעליו][7].

אופן הגעלה

כלים חדשים אפשר להכשירם על ידי שישים מעט מים בהכלי ויעמידנו על גבי האש עד שיתחמם וודאי כל הכלי משני הצדדים בשיעור שהיד סולדת בו ודי בכך. ואין צריך להכניס כל הכלי במים רותחים המעלים אבעבועות[8].

שכח ובישל ללא הגעלה

אפילו להסוברים שצריכים להגעיל כלים חדשים, אם שכח ובישול ללא הגעלה לא נאסר המאכל, ומ"מ יש להגעיל הכלי לאחר מכן כדי להתיר התשמיש מכאן ואילך.

כלים עם הכשר

אף להסוברים שיש להכשיר כלים חדשים, היינו דווקא בכלים שאין להם הכשר, אבל בכלים חדשים שיש עליהם הכשר, שאין עליהם חשש מריחת דבר איסור, לכו"ע אין צריך הגעלה. ועדיף לקנות כלים עם הכשר מלקנות כלים בלא הכשר ויעשה הגעלה, דיש צד שחייב בליבון[9].

אך כתב שכיון שיש מפעלים אחרים שמשתמשים בעשיית הנ"ל באופנים אחרים, ולכן כל היתירו הוא רק למפעל הנ"ל. ולכן אפילו שהמציאות שעליה דן המנחת יצחק, שונה ממה שידוע לגבי הברקת הסירים, אך מ"מ סמכו הפוסקים על ההיתירים שכתב שם.

והנה בשו"ת משנה הלכות (ח"ז סימן קיב) כתב להתיר משום דנבלע בחום גדול שאפילו היה איסור גמור היה נשרף לעפרא שאין בזה שום איסור כרמ"א (יו"ד סימן קנה ס"ג), וכתב בשם המנחת יצחק דבחום גדול אינו נבלע כלל. ועוד דכל השמנים מעורבים ומוסרחים מעיקרא ואינה נבילה הראויה לגר. ועוד הוסיף בזה (ח"י סימן קו) וכתב דכפי הידוע לי תבניות אלו נעשו בכבשונות גדולות של חום גדול של 2000 מעלות ואפילו אילו היה נעשה באיסור גמור היה נשרף ונעשה כעפרא דארעא, וליכא בזה שום חשש ואיסור ואין צריך הגעלה. ועוד משום דהוה רק משהו, ולכן נקט בכוחא דהיתירא שאין צריך להגעיל.

ועיין במועדים וזמנים (שם) שכתב שבירר את המציאות אצל הגרל"י הלפרין ראש המכון להלכה לבעיות טכנולוגיות, שבעיקרון לרוב משוחים את הכלים עם שמן מכונות, שאין שום שאלה לכשרותו. ואמנם יש מפעלים שלפעמים מערבים בתוכו שומן מן החי [ספק אחד], ואמנם בתערובות וודאי נפגם לגמרי, אבל יש ספק שמא נפרד הפוגם מהנפגם בחום הגבוה, ונבלע בכלי, ואמנם האחוזים שלא בתערובות נמוכים מאד דיתכן שלעולם יש שישים במאכל כנגדו, וכל זה בכלי שעכשיו הוא אינו בן יומו. [והיינו אף שהחמיר שצריכים להגעיל כלים חדשים, מ"מ נקט מכח הני טעמים שאינם אלא מחומרא].

וכ"כ להקל בשו"ת מנחת אשר (הגאון רבי אשר וויס שליט"א ח"ג סימן סז) משום שבבדיקות שנערכו נמצא ששומנים אלו שמשתמשים בהם הם בדרגת חמיצות כ"כ גבוהה שאינו ראוי כלל לאכילת אדם, ואף לא לאכילת כלב, ופשוט דהוי בכלל אינו ראוי לגר ויצא מתורת נבילה. וכתב עוד שראה במסמכים של מעבדות מוסמכות שבבדיקות שנערכו בשומנים אלה נמצא דרגת חמיצות 53 כאשר התקן ישראלי הוא עד 8 בלבד. ועוד בדקו בכלב מורעב והכלב לא נגע בשומן זה, והלא בכל איסורי תורה פקע איסורא, כשאין האוכל ראוי לאכילת אדם, ורק בפסח צריך נפסל מאכילת כלב, ושומנים אלו לא נמצאו ראויים לאכילת כלב, ובוודאי לא לאכילת אדם.

ועיי"ש עוד שכתב דהשימוש בשומן מן החי מתמעט והולך, ובחלק גדול מהמפעלים משתמשים אך ורק בשמן צמחי, ומיעוטא דמיעוטא עדיין משתמשים בשומן מן החי. ולכן כתב שמותר לשמוש לכתחילה ללא הכשרה.

6 מועדים וזמנים (שם) אחר אריכות דברים מסיק "בכלים חדשים מאי דהנהיגו בארץ ישראל להגעילם אינו מעיקרא דדינא, דהרי המנחת יצחק ועוד היקל בזה לכתחילה מכח כמה טעמים א. פגום מעיקר ב. מעורב עם פוגם ג. שמא אין איסור מעיקרא ד. בפשטות נשרף בחום גבוה שפוסלו מאכילת כלב ה. אינו אלא מועט, וכל זה באינו בן יומו. וע"כ במקום שלא נהגו להגעיל, ווודאי יש להם על מה לסמוך, ואין למחות בידם.

7 מועדים וזמנים (שם).

8 כתב בהליכות שלמה (פסח פרק שלישי סק"ד) וכמו כן נראה לענין כלי מתכות דכל ימות השנה שמסופקים שמא נבלע בהן איסור, כגון בסיר חדש של אלומניום וכדומה, מפני השומן שמושחים עליו בבית החרושת, דאפשר להכשירם ע"ז שישים מעט מים בהכלי, ויעמידנה ע"ג האש עד שיתחמם ודאי כל הכלי משני הצדדים בשיעור שהיד סולדת בו ודי בכך, ולא יצטרך כלל להכניס דווקא את כל הכלי במים רותחים המעלים אבעבועות. וכתב שם דזה שיש להשים קצת מים הוא משום שלא ינזק הכלי, ע"ש עוד.

9 כפי המובא לעיל שהחזון איש החמיר לעצמו לא להשתמש בכלי נירוסטה דשמא לא סגי בהגעלה, רק צריך ליבון.

מזמור לדו"ד

באותות הוקרה וחיבה, נשגר כזה ברכת מזל טבא, קדם מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, ביד רחבה וכמידה גדושה, מסור בלב ונפש חפיצה למענינו, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, ככואו תמיד לעזרת מוסדותינו וקהילותינו הק' בארה"ק, עומד לימין קדשו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, ויהי דו"ד בכל דרכיו משכיל, על כל מכיריו נערץ ומהולל, נדיב ושוע לפרט ולכלל, איש חמודות רב תכונות, שמו הטוב מהללים בשפתי רננות, הלא הוא

הרבני הנגיד הנכבד וחמפואר

מו"ה

יחזקאל דוד בערקאוויטש

הי"ו

מראשי הנהלת מוסדותינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

ומניחתפי פרוסה לימין קהילותינו ומוסדותיה בארה"ק

לרגל שמחת נישואי בתו הכלה המהוללה שתחי'
למזל טוב בשעה טובה ומוצלחת

עכ"ג החתן החשוב המופלג בתו"ש

כמר **עזריאל גוטמאן** הי"ו

עכ"ג הכלה החשובה והמוללה שתחי' בת ידידינו החשוב והנעלה

מוה"ר **משה ליפא גוטמאן** הי"ו

אבן יקרה בקהילותינו הק' בכאר פארק יע"א

וזאת הברכה, יוסף ה' עליכם אלף פעמים ככה, וזכות פעליכם הכבירים לפרט ולכלל, יעמוד לך על כל צעד ושעל, ותזכה לרוות מכל יו"ח רב נחת, בנים וכני בנים כנפן פורחת, ויתאחדו אשלך תורה וגדולה במקום אחת, וכט"ס.

ההותמים למען שמו ברגשי ששון ושמחה, אסירי התודה וההערכה

הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר בארה"ק

ירושלים • בני ברק • בית שמש

א' ניסן

הגה"ק רבי שמואל הלוי קעלין זי"ע
בעל "מחצית השקל"

ואלה תולדות

נולד בעיר קעלין שבמדינת בעהמען (צ'כ'ה) בין השנים ת"פ–תפ"ד לאביו החכם הכולל מו"ה נתן נטע הלוי, מגזע הרה"ק רבי נתן נטע שפירא זי"ע בעל 'מגלה עמוקות', עודנו בשחר טל ילדותו יתנכר הנער בחריפתו ושנינותו, כבר כבן י' שנים כתב חידושי תורה וכאשר ראה אותן רבה של קעלין התפעל ויצין שהם דברים טובים ונכונים, כאשר גדל עזב בית אביו וגלה למקום תורה לעיר באסקאוויץ אשר במדינת מעהרין לישיבה הגדולה שעמדה בראשותו של הגאון רבי ארי' יודא לייב ב"ד מנחם מנדל זצ"ל אב"ד באסקאוויץ, ולאחר מכן ראב"ד ניקלשבורג, נכד הגאונים המחברים שו"ת "צמח צדק" (הראשון) ו"עבודת הגרשוני" והב"ח, שם עלה ונתעלה בתורה בהתמדתו הגדולה שהי' לשם ולתהלה כמו שמעיד בנו הג"ר וואלף אב"ד באסקאוויץ (בספרו מאמר אסתר דרוש א'): "כי הלא ידוע ומפורסם לכל, גודל הפלגת התמדת לימודו, לא מש ספר מפיו ומידיו, הא למיגרס והא לעיוני לא פסק פומי' ולא הלך מימיו ד' אמות בלא תורה מן הבקר אור עד הערב, גם בלילה לא שכב, לא נתן שינה לעיניו תנומה לעפעפיו ויער את הלילה כמעט שכב וניים לא ניים", כאשר ראה רבי משה בנו של רבו זה את גודל מעלותיו לקחו לחתן לבתו.

זקן ויושב בישיבה

לאחר חתונתו נשאר לישב באהל תורה שם בבאסקאוויץ, והתחיל להרביץ תורה לעדרי צאן, ובמשך ימי חלדו בהמשך הזמן, זה קרוב לשישים שנה, העמיד תלמידים כמה אלפים (לשון חתנו בהקדמתו לספר מחצית השקל על או"ח), גם מרן החתם סופר שמע ממנו שיעורין בעת למדו בבאסקאוויץ אצל רבי נתן אדלער זי"ע ששהה שם תקופת זמן, וחזו מאן גברא רבה דקא מסהיד עליה מרן החתם סופר זי"ע בהספידו עליו (נדפס בדרשותיו ח"ב דף ש"י דרוש לז' אב) וז"ל: כתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם ודרשו חז"ל (מגילה יא) שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות וזה באמת נחמה גדולה לצרות ישראל בראותם אחר שנחרב ביהמ"ק השני זה היום אלף ותשל"ט שנים בעו"ה (כך הי' דרכו של מרן החת"ס בכל דרוש לז' אב להזכיר בהדרוש הזמן מחורבן בית שני כמה הוא) ותלי"ת לא אלמן ישראל בראותם זקן וצדיק יושב ודורש כמשה מפי הגבורה ואלפים תלמידים כשתילי זיתים סביב לשולחנו הטהור וממש שכינה מדברת מתוך גרונו כמו אדונינו הגאון החסיד מהר"ר שמואל קעלין זצ"ל אשר עשינו היום ועד להספידו הלא בראות זה ה"ז נחמה גמורה אמיתיות אשר אין למעלה ממנו, אמנם בהעדרם לקינו כפלים הי' שריה בגוים וגם אין תורה... ומאות מתלמידיו יושבים על כסא הוראה...ע"כ .

עמוד צלותהון

בנו הנ"ל בהספידו מקונן על אביו ז"ל "עמוד התפלה אשר החזיק בו, גם הנה זה בא אך למותר ודבר שפתים להגיד ולספר, כי מי לא ידע בכל אלה, שלא מלבד בני עירו, אלא אף גם הרחוקים כל מי שהי' לו חולה בתוך ביתו או צער מה, הי' שולח אליו להתפלל עבורו, ותמיד היה מתפלל על צרות כללן של ישראל, וכל תפלותיו ערב ובקר וצהרים אחת מהנה לא נעדרה, שלא הי' שופך דמעות כמעין הנובע, ועין ראתה אותו מתפלל דמוע תדמע טיף להדי טיף ונהר יוצק תחתיו נשבר לבו בקרבו לשברי שברים. עוד כותב שם ז"ל: "כמפורסם לכל רואי שמש גודל הפלגת פרישתו מכל חמודות ותענוגות עולם הזה וכו' כל ימיו לא נהנה מעולם הזה אפי' באצבע קטנה... ואף גם בריבוי אחר רבוי תעניותיו וסגופיו וכמו כן מלבישת שק על שער על בשרו בשר קודש זה קרוב לחמישים זה... עכ"ל. וכמו שהספידו מרן החת"ס בהספידו הנ"ל "אבל הוא הדבר אשר דברנו, והרי בעינינו ראינו רב האי גאון וצדיק הנ"ל זצ"ל עם כל תקפו וגבורתו חכמתו וחסידותו ומאות מתלמידיו יושבים על כסא הוראה ובלי ספק היה טעמו של הצדיק הזה שעי"ז יהי' פנוי להרבות תלמידים לאלפים ורבבות והתפלל בעדנו כידוע בעוצם הפלגת תפלת ישרים דהאי גברא ומקדמי ומחשבי בבהכ"נ והניח עול תיקון העולם לתלמידיו הרבים ששמשו כל צרכם"... עכ"ל.

גומל חסד

הי' מופלג במדת החסד להטיב לזולתו קטן כגדול בהפלגה יתירה כמספר בנו בהספידו הנזכר וז"ל: "ומהפלגת גמילות חסדים שעשה הן עם בני תורה והן עם שארי עמא דארעא, הנה מלאה הארץ כי הכין הספקות העניים והעניות כקטן כגדול להאכילן ולהשקותן ולהלבישן יפזר ממונו, (אף כי לא היה עשיר כל ימיו ולא רצה ליהנות משל אחרים והסתפק עצמו במועט) אף עשה את אחרים בהפלגה מאוד מאוד קובץ יד על יד מקצינים וגבירים... גם השיא הרבה יתומים ויתומות ובנים ובנות של עניים להגונים להם, ונתן להם נדן חשוב ומלבושים מממונו וממה שעודר אחרים להיות מסייעים למצוה רבה זו, ומי כמוהו מפקח על החולים בעסקי רפואתם וצרכי תרופתם להמציא מזור ותרף לחולים מממונו וממה שקיבץ מאחרים נדיבי לב, מלבד מה שהי' הוא מבקרם תמיד פעמיים בכל יום הוא בעצמו ובכבודו, וזרז את המשמשים להם וכו' עכ"ל.

ענוות חן

מרוב ענוותנותו סרב לשמש ברבנות אף שהציעו לו כתר הרבנות בקהילות מפוארות כגון בפראג (שהי' הנודע ביהודה שם אב"ד) ואובין (מקום אשר שמש חמהר"ם צינץ ברבנות) וכשהציעו לו הרבנות בעיר פרעשבורג כתב לאקרו"ט דשם דלהיות שם ה"שול-קלאפער" הייתי מרוצה אבל לא המרא דאתרא, וכאשר הפצירו בו שנית חברי הנהלת הקהילה דשם וכתבו לו שבפרעשבורג יהי' ישיבה יותר גדולה מאשר בבאסקאוויץ, השיב בענתנותו הגדולה ובמליצה "ואנחנו לא נדע בישיבה"... , בעל שו"ת שמן רוקח זצ"ל בהספידו עליו אמר בזה"ל: "והנה ידענו שהגאון מו"ה שמואל זצ"ל שמעולם לא נהנה באצבע קטנה משום אדם וכו' כי לא רצה לקבל עליו שום עול הוראה", כשהוציא לאור את ספרו מחצית השקל נתן טעם על קריאת שם ספרו מחצית השקל בענוות קדשו בזה"ל: "כי אם לא כוונתי אל מרכז האמת בכל דברי, מכל מקום במחציתו אמת תפסי' להאי גברא ועוד טעם אחד בלבי עצורה (בהקדמתו לספר מחצית השקל עשו"ע או"ח).

בשנת תקמ"ח כשהי' ידיעות מחרידות על רדיפות הגוים הממשמשות ובאות וחשש פן יצטרך להרחיק נדוד למקום מבטחים כתב להגאון רבי נתן אדלער זי"ע ששהה באותו זמן בבאסקאוויץ בשנת תקמ"ג, וז"ל: "ודין גרמא אולי תסכים דעתו בע"ה לצאת יציאה דכוותיה וזו שקשה טלטולא דגברא כמוני חלש ורפה המזג בעו"ה אל אשר יהי' שמה רוח ד', אחלה פני אמ"ו נ"י ימחול נא במח"א להתוותי' זיואותי אות על אודותי לק"ק פיורדא יע"א אל איש או אנשים מיודעיו, ונא בל יתארינו כתואר האדם, כ"א כאחד העם ולהיות ישר הולך וכו' ואם ישיבני אמ"ו על אגרת יהיו לי לחן פרטי, דברי הכותב בידים רפות ולב נשבר הטרוד מוכן לשרתו, שמואל הלוי קעלין, כידוע שכששהה ר"נ אדלער בבאסקאוויץ התידד עם המחצה"ש מאוד, ואהבתו לר"נ הגיעה עד אין לשער, יסופר שפ"א יצא דבר המלכות ליתן כל כלי כסף לאוצר המדינה, ולר"נ היו טבעות כסף על העצי חיים של ס"ת שלו (שר"נ בעצמו כתב), וכידוע שלר"נ הי' הרבה רדיפות גם שם בבאסקאוויץ, והי' אינשי דלא מעלי שמסרו את ר"נ להמלכות שיש לו כלי כסף שלא מסרו להממשלה, כשנודע הדבר לר' שמואל עלה באמצע הלילה אל ביהכ"נ של ר"נ והסיר את הטבעות מבלי שרבי נתן ידע על כך, באותו זמן ישב רנ"א ולמד עם תלמידיו, והם שמעו קול שאון על העליה במקום שהס"ת מונח שם וצוה ר"נ לתלמידו רבי משה ה"ה החת"ס שיעלה לעליה ויבדוק מה הקול הזה, בעלות רבי משה לעליה ראה איש זקן וזקנו כתלג חיור ומכה בפטיש, ופחד מהמראה הזה, וכאשר סר לראות מי הוא זה השתומם מאד כי מצא את הגאון המחה"ש מכה בפטיש להפריד ולהסיר את הטבעות מן הס"ת, וכאשר ראה המחה"ש את הב' משה בקשו שלא יגלה הדבר לרבו מה שעושה בחשאי למען לא יודע לר"נ מהמלשינות שלא יצטער אותו צדיק כאשר יבואו לחפש אחר הטבעות, וכן עשה החת"ס, וכשבאו אנשי הממשלה לביהכ"נ והלכו לארון הקודש לראות אם זה אמת לא מצאו את הטבעות, ויהי לפלא, וכך ניצל באותו פעם ר"נ מן המלכות, אח"כ החזירן לר"נ, [יסופר שהרשעים הלשינו עליו עוד פעם ובאו עוד פעם לביהכ"נ פקידי הממשלה לבדוק הדבר, אז נתן ר"נ הס"ת בזרוע של תלמידו החת"ס, והעמידו באמצע החדר, ופלא הי' שפקידי הממשלה חפשו בחיפוש אחר חיפוש בכל זוית ופנה, ולא פגעו ולא הרגישו בהחת"ס, כי עשאו ר"נ לרואה ואינו נראה, ע"כ, החת"ס בעצמו סיפר זאת ואמר שאצל רבו לא היה דבר כזה פלא, החת"ס קנה אח"כ את הספר תורה בדמים מרובים והיה קיים בידי צאצאיו רבני פרעשבורג עד השואה שבה נעלם באורח פלאי].

במדת האמת

מרן החתם סופר זי"ע סיפר (הובא בראש ספר מחצית השקל על יו"ד)

עד כמה דקדק במדת האמת על פיקוח נפש ממש, במעשה שנמצא חלל והסכין שנהרג בה החלל הי' תחוב בו, והי' ניכר וידוע שהסכין הזה הוא מבית בעל מחצית השקל, לא יאומן כי יסופר הפחד והרעדה, ותהום כל העיר ובפרט אלופי קהל דשם, וירוצו אליו בבהלה ויספרו לו המאורע, ויאמרו לו אם יקראוהו למקום המשפט יכחיש ויאמר שזה הסכין אינו שלו ואז יקוו כי יצא לצדק דינו, ובהגיעו יום הדין הנורא וישלחו השופטים לקראו לו, ויאמרו אליו הכר נא הסכין שלך היא, ויכירה ויאמר בזה"ל "אמת יורה דרכו הסכין הוא הסכין שלי, אבל אני לא עשיתי מעשה הרע הזה".

ובא השמש

עלה ונתעלה לחיי עולם הבא ביום ה' ר"ח ניסן תקס"ו, לפני פטירתו צוה שלא יתארוהו בתואר גאון או חסיד וכדו' וצוה שיקימו על קברו מצבת אבן פשוטה ואל יחרתו עלי' שום שבחים, אבל בני קהלתו לא שמעו בקולו ושמו על קברו מצבת שיש נהדר והנה עוד באותו לילה נשברה המצבה מעצמה והמה ראו כן תמהו כי נתקיימה רצונו הק' והחליפו את המצבה במצבת אבן פשוטה, וזה אשר חרות על מצבת קבורתו: פ"נ ה"ה מוה"ר שמואל הלוי בעל המחבר ספר מחצית השקל בן החכם הכולל מו"ה נתן נטע הלוי מקעלין זצ"ל הלך לעולמו יום ה' ר"ח ניסן תקס"ו.

מורשתו הרוחנית

ברוב ענוותנותו לא פירסם אף אחד מחיבוריו ברבים, וספרו הגדול מחצית השקל על הפירוש מגן אברהם על או"ח נדפס כשנה אחר פטירתו ונתקבל באהבה ובאהדה רבה בתפוצות ישראל ובשנת תרכ"א נדפס בתוך השו"ע. מרן רבינו בעל ברך משה זי"ל בדברי חיזוק והדרכה שאמר לתלמידי ישיבתינו הק' בקרית יואל ובין הדברים אמר הדרכה בדרך הלימוד בשו"ע וז"ל "און דער דרך צו לערנען איז אזוי, קודם זאל מען אפלערנען איינמאל דעם מחבר און קלאר אדורך טראכטן וואס זאגט דא דער מחבר, דערנאך זאל מען לערנען דעם מגן אברהם און טורי זהב און ארויס נעמין דעם תמצית הדברים פון זיי, אבער דער עיקר איז נישט פארגעסן צו לערנען דעם מחצית השקל וואס אן דעם קאן מען זיך נישט רירן", עכ"ל. כמו כן נדפס מחצית השקל על פירוש הש"ך

ביו"ד ועל שו"ע אה"ע הלכות גירושין וקידושין, וכן יצא לאור קצת מדרשותיו, בהקדמתו לפירושו שו"ע או"ח כותב ...״ואם תהלה לאל יש תחת ידי חדושי הש"ס אשר חנני יוצר המאורות, אך אין בזה תכלית לדורות, כי לגדולי חקרי לב הם למותרות, ולקטנים כערכי אשר לא ראו מאורות, חשכו הרואות בארובות לצרות הצרורות, ודי לנו אם עמדנו בראשונים להבין ולהורות, אך ראה זה מצאתי אמרה נפשי חלק ש"ע א"ח אשר יש בו צורך ושוה לכל נפש קטן וגדול, וית' שמו אשר שלח לפנינו זה האיש, האחד היה אברהם, ה"ה הגאון בעל המחבר ספר מגן אברהם לבאר דברי שו"ע, אך דבריו לבני גילי הם קצרים מאד, וגם לפעמים נפל בהם טעות, והנה גדולי חכמי ישראל יחיו ע"ע לרב חכמתם לא יטפלו בזה לבאר דבריו, ונקל בעיניהם, וגם לגודל חכמתם ידמו שהוא משנה שאין צריך ואין דבריו צריכים ביאור, ולא יעלו על לב כי לאו כ"ע גמירי וסבירי כי"ב, אך אנכי ריק מכל חכמה ומדע ויודע אני בעצמי כי פעמים הרבה היו דבריו צריכים לי ביאור, ובלי ספק ימצאו עוד אנשי כגילי חסרי המדע וחשכי שכל אשר גם הם חולים כמוני, אי ליאת אמרתי אולי יחננו ה' ברב רחמיו ויתעשת ויתן לי כח ואומץ הדעת להבין דבריו ולבארם, ואין אני אומר קבלו דעתי, כי מלבד שידעתי שאין בי לא תורה לא חכמה ולא דעת, ולבינתי ניתן מגרעת, גם לא הספיק לי זמני, לתת בו כל עיוני, כי הוצרכתי לחלק זמני גם לענינים אחרים אשר הם חובה עלי... אך כתבתי כפי העולה על דעתי העני' בע"ה אם שגיתי ה' הטוב יכפר כי לא במרד ובמעל, ואת הטוב יקבלו..., עכ"ל, ולאחרונה יצאו לאור ספרו פירוש על מסכתות ע"ז ב"ב פסחים ועוד וגם נדפס מכת"י שיעוריו משנת תקמ"ה –תקנ"ה.

ב' ניסן

הגה"ק רבי שלום דובער מליובאוויטש זי"ע
יומא דהילולא ב' ניסן (תר"פ)

צור קודש

נולד ביום כ' חשון תרכ"א בעיר ליובאוויטש לאביו הגה"ק מהר"ש בנו הצעיר של הגה"ק בעל "הצמח צדק" בן ר' שלום שכנא שהי' חתנו של הגה"ק בעל התניא זי"ע, ולאמו מרת רבקה ע"ה שהיתה בתו של האדמו"ר האמצעי הגה"ק ר' דובער מליובאוויטש בן מרן הבעל התניא זי"ע, ויקרא שמו בישראל על שם שני זקניו ה"ה אביו של ה"צמח" והאדמו"ר האמצעי זי"ע.

במעלליו יתנכר נער

כבר משחר טל ילדותו ניצנה בו סימנים שלגדולות נוצר, בפרט היראת שמים שלו שעלה בזה מאד, והרבה סיפורים מסופר עליו מענין זה, מסופר שפ"א והוא בן ארבע שנים בלבד, הביא חייט בגד שתפר עבור הילד, ובשעת בדיקת הבגד הוציא הילד לתומו חתיכת בגד אריג מכיסו של החייט, שהי' מהסחורה של הבגד, החייט נתבייש מאד, והתחיל להצטדק ששכח שנשאר אצלו חתיכת בגד וכדו', כשהלך החייט אמרה לו אמו מוסר על שהלבין פני החייט, והילד התחיל לבכות בכיה רבה, כעבור כמה שבועות הלך אצל אביו ושאל אותו איך אפשר לתקן עוון של הלבנת פנים, שאל אותו אביו מדוע הוא שואל, השיב הילד פשוט הוא רוצה לדעת, אבל לא סיפר לו מאומה, שאלה אותו אמו למה לא סיפור לאביו גופא דעובדא היכא הוה, ענה הילד: "המעט כי הלבנתי פני איש עוד הוסיף לחטוא ברכילות ובלשון הרע"..., וכבר מאותו זמן הי' במחיצת זקנו ה"צמח" ושאב מלא חפניים תורה ועבודה וחסידות, וגם זקנו אשר ידע את אשר לפניו השפיע עליו מהודו, והדריך אותו לדרכו הארוכה בחייו, וכך עלה ונתעלה במעלות רמות, הי' יושב ולומד שעות רבות בהתמדה גדולה, בגיל שמונה כבר ישב אצל שיעורי החסידות (כנהוג אצל חסידי ליובאוויטש), כשהגיע לגיל הבר מצוה הי' כבר בקי גדול בע"פ בתנ"ך ובששה סדרי משה וחלק גדול בש"ס ופוסקים, ובשו"ע.

האיש מקדש

כשהי' בגיל צעיר בערך בן ארבע נשתדך ע"פ הצעת זקנו עם הרבנית בתו של דודו אחי אביו ר' יוסף יצחק מאוריטש זצ"ל (חתנו של הגה"ק ר' יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע בן הרה"ק ר"מ מטשערנאביל זי"ע, חתנו של אדמו"ר האמצעי זי"ע), והחתונה התקיימה בי"א אלול שנת תרל"ה בעיר אוריטש, לאחר חתונתו חזר לליובאוויטש, והמשיך לשקוד על תורה ועל העבודה ביתר שאת בקדושה ובטהרה, בשנת תר"מ הכניסו אביו לעבודת הכלל, לבטל גזירות ולעמוד בראש מערכות ישראל בכל עניני הכלל והפרט, ומאז הי' כל ימי חייו עסקן גדול ופעל גדולות ונצורות, ונסע למרחקים לפעול ישועות לכלל ישראל.

נשיאותו

בי"ג תשרי תרמ"ג נסתלק אביו, ההסתלקות עשתה עליו רושם עז, ובמשך שנת האבילות לא קבל איש, לא ענה על שאלות ועל בקשות ברכות, אבל לעומת זאת החל לומר שיעורי החסידות ברבים מיד לאחר הסתלקותו של אביו, עד שנת תרנ"ד למרות שלא קיבל באופן גלוי את הנשיאות, באו אלפי חסידים לליובאוויטש להסתופף בצלו ולשמוע ממנו חסידות ולקבל ברכותיו, בשנת תרנ"ד אז קיבל באופן גלוי את הנשיאות, ונעשה מ"מ וממשיך השלשלת של חסידי ליובאוויטש בדרכם החסידות 'חב"ד' שנתייסד ע"י מרן הבעל התניא, וע"י הרש"ב נתבהר ונתלבן הדרך ע"י מוחו הגדול, לימים יסד ישיבתו הגדולה "תומכי תמימים", ישיבה שלמדו בה תורת הנגלה ותורת החסידות.

לוחם מלחמת ה'

הי' לוחם אדיר נגד כל פגעי הזמן, ועשה אסיפות עם גדולי רוסיא לתקן עצות ותחבולות לבל יכבה גחלת היהדות, בשנת תרס"ה רצו השלטונות לגזור על רבני ישראל ללמוד למודי חול, לשם כך כנס אסיפות גדולות של גדולי הרבנים, שהביעו את

התנגדות הנמרצת לגזרת השלטון, מספר פעמים אסרו אותו מלצאת מביתו, וגם פ"א עצרו אותו בבית האסירים, אבל הוא לא נרתע ולא פחד, ונלחם נגדם עד שהצליח לבטל את הגזירה, בפרט לחם בדעתו האיתנה נגד נגע הציונות שהתחיל להתפשט באותו זמן, ודרש הרבה שיחות נגדם מלא קנאות, וכתב מכתבים נלהבים ללחום מלחמת ה' נגד הציונים, רביה"ק זי"ע מביאו בספרו הק' ויואל משה (מאמר א סימן קי"ז) וגם בשו"ת דברי יואל (חלק חושן משפט סי' קמ"ג) וכותב עליו תואר הגה"ק מה שלא נהג לכתוב על שום צדיק שהי' בדורו, עיין בספר "זכור ימות עולם" של הרה"ג ר' בנציון יאקאבאוויטש (ח"ב עמ' מ') וז"ל: ומדי דברי בו (בד"ק של מהרש"ב) זכור אזכרנו כי בשנת תשי"ט באלה מסעי עם רביה"ק זי"ע מארץ ישראל לאיראפא, אז בהיותינו על סיפון האני' בלב ים, ובתוך אחד השיחי"ם, סוד שי"ח שרפי קודש אשר זכינו ליהנות משך כל ימי הנסיעה, העליתי אלה דברי קדשו של מהרש"ב (בקשר לאותו שיחה שהתקיימה באותו שעה), ובעקבות זה התחיל רביה"ק לדבר מקדושתו ופרישתו של צדיק זה עד שנכנס התפעלות עצומה (אין א ברען) וירם את ידיו בהתלהבות ואמר "דער רש"ב איז דאך געווען אש להבה ממש", עכ"ל.

רבן של ישראל

הי' כאב רחמן לאלפי ישראל אשר בארץ רוסיא, באותו הזמן הדרדר מאד פרנסת ישראל ברוסיא, אז דאג להקים בתי חרושת רבים שבהם מצאו אלפי יהודים את פרנסתם, גם דאג לאלפי חיילי יהודים שהתגייסו לצבא שיקבלו אוכל כשר מצות על פסח וכדו', כשהי' הגזירה על יהודי מוסקבה להיגרש מבתיהם אז בא לעזרת המגורשים לעזור להם בהשגת מקומות מגורים ובכסף וכדו', אלפי ישראל מצא ובו אוזן קשבת כשבאו אליו עם בקשותיהם והוא כאב רחמן עזר להם בכל משאלותם, אלפי ישראל נושע ובברכותיו שעשתה פירות, פ"א בא אליו אחד מתלמידיו עם בקשה שינצל מהצבא, אמר לו הרי אתה יודע לשיר, וכל בעלי שיר יוצאי"ן בשיר (שבת פ"ה מ"א), הבחור התקבל לשרת בצבא, אחד זמן קצר הגיע יום ה"יארצייט" של אביו, וביקש רשות לנסוע לעיירה הסמוכה להתפלל ולומר קדיש, ונסע עיירה והתפלל לפני התיבה, להבור הזה הי' קול ערב מאד והקהל נהנו מאד מתפילתו, אחד התפילה ניגש אליו הגבאי ואמר לו שרוצים לקבלו לבעל תפילה קבוע שלהם, ענה לו שאינו יכול לקבל את המשרה, באשר הוא משרת בצבא ואינו יכול לילך משם, שאלו הגבאי ואם ישתחררו אותך יקבל את המשרה, ענה כן, אותו גבאי הי' לו קשרים טובים עם הגענעראל דשם, והשתדל עבורו, ואכן השתחרר ויצא מהצבא ע"י שיר...

עין רואה

פ"א אחר חג השבועות נכנס אליו אחד מחסידיו ליחידות, אמר לו הרש"ב הרי הנך סוחר בעצי יער, לפעמים מוכרח את לשבות כמה ימים רצופות ביער, ובכן אני מציע אני לך כשיגיע ימי חנוכה אל תשכח לקחת נרות עמך ותראה שיראה נרות גדולות, וברכו לשלום, החסיד יצא מהחדר מלא התפאלות הלא ימי קיץ עכשיו ומה להרבי עם נרות חנוכה, אבל כחסיד מאמין ברבו, קיבל את דברי רבו, בימי חנוכה הבא נזדמן לו לנסוע ליער עקב מסחרו, ונזכר מדברי רבו והכניס לתוך תרמילו נרות חנוכה גדולות כציוו רבו, ובעת ערב התנפלה עליו לפתע שודדים ושדדו לו כל רכושו שהי' סכום כסף גדול מאד, ואמרו לו שיכין עצמו למיתה, והוא התחיל לבקש על נפשו מהם כי נתן להם כל ממונו ושיניחו לו לחיות, אבל הם אמרו לו שהם מפחדים שמא ילך ולהלשין עליהם, הלכך הם הולכים להרוג אותו, כשראה שכלתה אליו הדעה ביקש מהם שיתנו לו בקשה האחרונה שנהוג לתת, ונתנו לו, אז ביקש ואמר שהיות שהוא יהודי והיום היא חנוכה אצל היהודים ומדליקים נרות, שיניחו לו להדליק נרות חנוכה, ונתנו לו רשות, והדליק הנרות בלב נשבר, ובאותו זמן נכנס ליער פריץ של היער, עם משרתיו וחייליו, ולפתע ראה מרחוק את הנרות דולקות ולא מצא חן בעיניו, אמר למשרתיו לילך לשם לראות מה פשר הנרות, והלכו שם ומצאו את השודדים שמכינים עצמם להרוג את היהודי, ותפסו את השודדים ושחררו את היהודי, וכך ניצל החסיד ע"י ראיית רבו למרחוק.

אחרית ימיו

בשנת תרע"ו בעת מלחמת העולם הראשונה, כשחזית המלחמה התקרבה לליובאוויטש, עזב את העיר ועבר לעיר רוסטוב, ומאז היתה רוסטוב לעיר הבירה של חסידות חב"ד, בשנת תר"פ ביום הפורים הי' התוועדות האחרונה של הרש"ב, ודיבר אז דיבורים נפלאים ורימז כמה פעמים שימים אלו הם ימיו האחרונים עלי אדמות, באותו זמן הי' איסור לשתות יין וכדו', אבל הוא בלי שום פחד כינס את חסידיו ושתו וחגגו את יום הפורים בשמחה עילאה, בנו יחידו הריי"ץ פחד מאד על התנהגותו של אביו, אמר לו אביו אל תירא נהי' שלמים, פתאום באו לביתו החיילים ורצו לערוך חיפוש אחר דברים האסורים מטעם הממשלה, ונפל פחד גדול על כל המסובים, אבל הרש"ב אמר שלא ישנו שום דבר ולא יפסיקו רגע אחד מן השמחה וימשיכו עם הניגונים, כאשר נכנסו החיילים לתוך הבית לא קם ולא זע מהם והורו לכל אחד לעשות כך, ורצו לעשות החיפוש אמר להם הרש"ב שלא עכשיו יעשו רק יותר מאוחר כאשר יגמר, והנה פלא הם קבלו את דבריו ויצאו, והמשיכו עם השמחה, ואח"כ באו עוד פעם ועל השלחן הי' יין, ורצו החסידים להחביא את היין, אמר להם "איך דארף שוין נישט מורא האבן, דע אנדערע וואך וועל איך שוין זיין גאר אויעך", וכאשר נכנסו לתוך הבית, ועמדו מול פניו הסב פניו מהם ופנו לחסידיו ואמר: נו, צריכים לדבר דברי חסידות ויתבטלו הם לגמרי, והתחיל תיכף לומר שיחה על ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד וגו', הם עמדו זמן רב והביטו עליו, ואחר כך הלכו משם ולא דברו מאומה, וישב עם החסידים עד ארבע לפנות בוקר, במוצאי שב"ק פרשת ויקרא, ב' ניסן תר"פ נסתלק לגנזי מרומים ומנוחתו כבוד בעיר רוסטוב.

הַחֹדֶשׁ אֲשֶׁר יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת. הַחוֹסִים בּוֹ מַתְחִילוֹת וְתוֹקְפוֹת. וּמָנוֹ מַתְחִילוֹת וְתוֹקְפוֹת. וְעַד רֹאשׁ לְאַרְבַּע תְּקוּפוֹת: (מוסף לשבת החודש)

שבת החודש

בשבת קודש זו כלול קדושת ראש חודש וקדושת פסח ראש כל מועדות, ולכן יש בו שורש לכל המועדים

במשנה (ריש ר"ה) **באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים,** ובגמרא (ה.) רגל שבו ראש השנה לרגלים. וקשה דהוה ליה למימר בניסן ר"ה לרגלים, אך כבר אמרנו דמהאי טעמא נקרא ראש חודש ולא תחלת חודש, שהוא ראש של כל החודש, **והיינו שכל קדושת החודש כלול בראש חודש, ובתר רישא גופא אזיל** (כמו שאמרו עירובין מא.), **וצריך להרגיש הקדושה מהרגל שבו בראשון בו שהוא ראש החודש,** וכן ראש השנה פירושו ראש של כל השנה, וזהו ראש השנה לרגלים שכל קדושת המועדות כלולות ברגל דפסח, **וזה שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים, שנכלל בו קדושת כל המועדות שבכל החדשים כו'.**

ומראש חודש צריך להשית ולהרגיש קדושת המועד שיבא בחודש זה, והוא ראש השנה לרגלים שממנו מסתעף כל קדושת הרגלים. וכשחל ראש חודש בחול צריך לקרות בשבת שקודם ראש חודש פרשת החודש, שבשבת שלפניו צריך להרגיש קדושת ראש חודש שיהיה בימי המעשה שאחריו, כמו שאמרנו כמה פעמים דשבת כולל כל קדושות שיבאו בימי המעשה שאחריו, כמו שאומרים ברכתו מכל הימים כו', **וכלול בשבת זה קדושת ראש חודש שכולל הגל שבו שהוא שורש כל המועדים.**

פרי צדיק

טעם הקריאה בשבת קודם ר"ח ניסן להורות כי הבריאה כולה בשביל התורה ובשביל ישראל

יען כי בחדש הזה הבדילנו ה' מכל העמים, ובחר בנו להיות לו לעם סגולה, בזכות אבותינו הקדושים אשר קיימו תוה"ק עוד קודם שניתנה, ואף ההלכות שנתחדשו נתוודע להם, אמנם בדורות שבאו אחריהם נתמעטה החכמה, ובפרט בגלות מצרים נפלו מאד מן הקדושה בתכלית השפלות, והיה מהכרח למעמד הר סיני, ולולא חסדיו המרובים כמעט אשר לא יזכר עוד ולא יפקד שם ישראל, והודות להשם יתעלה כי זכר את בריתו והוציאנו ממצרים ביד חזקה וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו תוה"ק להורות לנו הדרך בו נלך והמעשה אשר יעשה האדם וחי בהם בזה ובבא, וזה לנו טובה גדולה אשר אין לה שיעור וערך, על כן בא הכתוב באזהרה זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגו', **ועל זה באו רז"ל ותקנו לנו לקרות הפרשה הזאת בצבור בהשבת שלפני ר"ח ניסן** (ראשית הבריאה), **וגם בספר תורה בפני עצמה, למען שעל ידי זה נודע ונתפרסם גודל תועלתה, כי יבינו הכל אשר עיקר הבריאה היתה בשביל ישראל, ועיקרן של ישראל הוא התורה וקיום מצותיה, בהכנעה וקדושת הדבור וטהרת המחשבה, ועי"ז נוכל להטות כל התחדשות השנה להנאתינו וטובתינו, זה העיקר שהחיות תלוי בו בזה ובבא.**

בארת המים, באר לחי ראי, פ' החדש, בד"ה זכר

הוצאת ספר תורה לקריאת הנשיא

עיין בשל"ה הקדוש, הובא בבאר היטב כאן, לקרות מר"ח ניסן כל יום הנשיא שלו, וביו"ג פ' בהעלותך עד 'כן עשה המנורה' שהוא נגד שבט לוי, והנה יש מקומות מוציאין ספר תורה לקרות בו הנשיא, ויש מפקפקין במנהג הזה, דמשמע בירושלמי דאין לקרות בספר תורה בציבור בלא ברכה, עיין בשו"ת מהרש"ם (סי' קע"ה), **אך ראיתי שני גדולי הדור שנהגו כן להוציא הספר תורה לקריאת הנשיא, ה"ה מרן הגה"ק מו"ה חיים האלברשטאם מצאנז, ואדמו"ר הגה"ק מו"ה יקותיאל יהודא ט"ב זי"ע** (בעל ייטב לב), **ובודאי גם רבותיהם היו נוהגי כן,** ועיין בס' שערי אפרים על קרה"ת (שער ח' דין ט"ו ודין כ"ט ודין ל"ט) שפסק שם לקרות בס"ת בלא ברכה עי"ש.

לקוטי מהרי"ח (חדש ניסן)

קריאת פרשת החודש בשבת לעורר מרדם ישנים להכין עצמינו בקדושה ובטהרה לליל התקדש חג

כל חודש ניסן הוא הכנה וטהרה לקדושת חג הפסח, וכמו שאנו אומרים [פיוט מוסף פ' החודש] 'הנה ימים המבורכים באים', שכל ימי החודש המה ראוים לברכה מהא' המבורך, **וראש חודש הוא הראש מהחודש והכל טמיר וגנוז בחמוד ובמחשבה תחילה, כי הוא מלך על כל איבריו** כמאהז"ל (שבת פ"ח), **ולכן נקרא ראש חודש שכל ההתחדשות של החודש נגנז וצפון בכח בר"ח, ותמיד הקריאה של פרשת החודש בשבת שלפני ר"ח, בלבד כשחל ר"ח ניסן בשבת עצמו**, ועפיכו"ש הזוה"ק (פ' יתרו) כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, **ועל ידי קריאת פרשת החודש בשבת הזה שהוא לעורר מרדם ישנים כהנ"ל, כדי להכין עצמינו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראויות לליל התקדש חג**, כאמרם ז"ל [ר"ה טז:] **חייב אדם לטהר עצמו ברגל, נוכל לזכות להרגיש האור הגדול מקדושת היו"ט הבעל"ט.**

ישמח ישראל, אות ג' ד"ה ובדברינו

צריכין לב' שבתות להכין לפסח, שע"ז 'מיד נגאלין', ושבת הראשון מתקן פגם ע"ז במעשה

בגמרא פסחים (ו.) **שואלין ודורשין בהלכות פסח** קודם לפסח שלושים יום **רבי שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות.** ואמרינן שם בטעמא דרבי שמעון בן גמליאל **שהרי משה עומד בראש חודש ומזהיר להם על הפסח** שנאמר (שמות יב, ב) החודש הזה וגו'. **יש לדקדק** אמאי נקט לשון שתי שבתות ולא ארבעה עשר יום כדקאמר תנא קמא שלושים יום או שני שבועות. גם אמרו חז"ל (שבת קיח ע"ב) שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין וזהו צריך ביאור. **גם יש לשום לב על זה שלעולם מתחילין ספר ויקרא קודם לפסח**, והקדמונים נתנו סימן פקדו ופסחו סגרו ופסחו, פירוש שלעולם קורין קודם לפסח או פרשת צו בשנה פשוטה או מצורע במעוברת וכל זה טעמא בעי כו'.

ונראה לומר בכל זה כי הנה אמרו חז"ל (שמות רבה טז, ב) על פסוק (שמות יב, כא) **משכו וקחו לכם צאן משכו ידיכם מן העבודה זרה** שישראל בהיותם במצרים היו עובדי עבודה זרה, וכמו שהזהיר להם הנביא גם כן איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו (יחזקאל כ, ז), **וכשהגיע עת גאולתם הזהירם ה' יתברך שישובו בתשובה על עוון עבודה זרה שבידם ועל ידי זה יגאלו.** וידוע מאמר חז"ל (קידושין לט ע"ב) שבכל עבירות אין המחשבה מצטרפת למעשה חוץ מעבודה זרה, נמצא שהיו ישראל צריכין לשוב ולתקן את אשר עוותו במחשבה ובמעשה.

והעיקר תיקון לעוון עבודה זרה הוא שמירת שבת כהלכתו כמו שאמרו חז"ל (שבת קיח ע"ב) **כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלין לו.** והנה השבת נקראת שבת מלכתא שהיא בחינת מדת מלכות, **ולכן בשבת מצוה לומר שירות ותשבחות יותר מכל ימי השבוע** מפני שהמלכות נקראת פה כידוע. ושבת הגדול הוא מסיטרא דבינה יובל הגדול כידוע, **ועל כן הזהירם משה פרשת משכו וקחו לכם וגו' מראש חודש ואילך כדי שיתקנו באותן השתי שבתות שיש להם עדיין קודם פסח עוון עבודה זרה שבידם שהתיקון לעבודה זרה הוא שבת** כדלעיל. **ובשבת ראשון תיקנו עוון המעשה שהשבת הוא בחינת מלכות פה כדלעיל ועקימת שפתיו חוי מעשה שמה שאומר שירות ותשבחות בשבת בדחילו ורחימו הוא מכפר לו עוון המעשה,** ובשבת השני שהוא שבת הגדול מסיטרא דבינה עולם המחשבה על ידיה תיקנו מה שפגמו במחשבה, ועל ידי זה נתיחדת הה' תתאה בה' עילאה וזכו לגאולה מסיטרא דה' עילאה שהוא עלמא דחירות:

והנה בניסן נגאלו ובניסן עתידין לחגאל, וכמו שאז יצאו ממצרים על ידי ששבו בתשובה ושתיקנו מה שפגמו באותן השתי שבתות שמראש חודש ניסן ואילך, כן לעתיד גם כן זמן תשובה לכל הוא לתקן פגם העוונות על ידי אותן השבתות. וזהו שאמרו ז"ל שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין שרומז כנ"ל **שעל ידי השתי שבתות יכולין לתקן המעשה והמחשבה, וליחד הה' תתאה בה' עילאה ולהמשיך הגאולה מעלמא דחירות.** ועל כן דוקא נקט רבי שמעון בן גמליאל בלשונו ששואלין ודורשין קודם לפסח שתי שבתות, מפני **שעיקר תלוי לשוב בתשובה שלימה באותן השתי שבתות כדי לתקן פגם העוונות במחשבה ובמעשה כדי שיזכו לגאולה השלימה כמו שזכו אבותינו אז.**

ועל כן מתחילין לקרות לעולם פרשת תורת כהנים קודם הפסח והסימן פקדו ופסחו, מפני שהקרבנות מכפרין כו' **וכן שמירת שבת גם כן מכפרת שכל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו, וכשנזכה לשמור שבת כהלכתו נזכה לגאולה העתידה** כמו שאמרו ז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין.

מאור ושמש

ענין שבת החודש, שבר"ח ניסן נשפע הכח לקדש את כל השנה, אף אם אינו במדרגה

ענין שבת החודש הוא מה שנותנים כח לכל איש ישראל כשמגיע ראש חודש לעורר עצמו מחדש לעבודת ה', ואף שכן הוא בכל חודש, אמנם נוסף עליהם החודש הזה **שהאריכו נותן כח להתעוררות על כל חדשי השנה, וזה ענין ראשון הוא לכם** (שמות יב, ב) שראשון הוא הכולל כל כוחותיו של אדם, והנה הכח שיהא ביכולת לאיש להתעורר הוא עצמו עם כל

הראשית שלו, היינו עם כל כוחותיו, מושג בכח יציאת מצרים, וזה מה שנאמר **ויאמר משה וגו' זכור את היום וגו', אחר קדש לי כל בכור**, שהקשו הראשונים ז"ל על זה מה שייכות הוא לכאן, אמנם הענין הוא כי קדש לי כל בכור פטר כל רחם הוא גם כן כנ"ל, **שיקדש אדם את כל ראשית שלו עם כל כוחותיו המרומזים בתיבת רחם, שהיא גימטריא רמ"ח, היינו רמ"ח איבריו של אדם, והעצה לבא אל זאת הבחינה נתנה התורה כמה שנאמר 'זכור את היום הזה'**, כי בחוזק יד וגו', דהיינו שאף שלא היינו ראויים כל כך לנס, **וכמו"כ ידע האדם להגביר כל כוחותיו לקדשם ולחדשם לעבודת הבורא יתברך שמו , ואף שאינו בר הכי, ודאי הקב"ה יעזור לו לזה על ידי זכירת יציאת מצרים.**

חידושי הרי"ם

מתוך דברות קודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יום ג' פרשת שמיני תשפ"ד לפ"ק | בהיכל המתיבתא הק' בקרית יואל יע"א

דוד המלך זאגט אין תהילים קאפיטל י"ט פסוק ט"ו, **יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך,** א איד בעט זיך ביים באשעפער, אז עם זאל זיין לרצון אמרי פי וואם איך רעד, והגיון לבי לפניך וואם מיין הארץ רעדט ארוים, זאל זיין פארן אייבערשטען

האב איך געקלערט אזוי, מיר שטייען יעצט שלושים יום קודם החג, פארן חיליגען יו"ט פסח, ס'קומט יו"ט פסח, מ'איז מקיים מצוות, חיליגע מצוות, מ'איז מקיים מצוות פון ביעור חמץ, מ'איז מקיים מצוות פון אכילת מצה, מ'איז מקיים מצוות פון סיפור יציאת מצרים, וואם איז דאורייתות, און דערנאך מצוות פון דברי קבלה, פון מצוות דרבנן וואם מ'איז מקיים, געוואלדיגע מצוות חיליגע מצוות פון אידישע קינדער.

א איד זאגט הלל פסח אויפדערנאכט, ער זאגט נשמת כל חי תברך את שמך ה', ער לויבט און דאנקט דעם באשעפער, לפיכך אנחנו חייבים להודות, מען פילט זיך אז מען דארף דאנקען דעם באשעפער, מען דארף דאנקען מיטן מויל, און מען דארף עם דאנקען מיטן הארץ, ס'זאל זיין דברים היוצאים מן הלב, ס'זאל ארויפגיין צום חיליגן באשעפער ס'זאל האבן א חשיבות, צוצוגיין צו אזא יו"ט פסח, ס'זאל זיין יהיו לרצון אמרי פי, ס'זאל זיין א רצון פארן אייבערשטן א נחת רוח, אמרי פי ווען א איד זאגט די הגדה, זאגט סיפור יציאת מצרים, זאגט הלל, ס'זאל זיין לרצון פארן חיליגען באשעפער מוז מען קודם מאכן א הכנה דרבה צו דעם.

וואם גרייט מען צו?, וואם טוט מען צו דעם?, די עצה צו מאכן א הכנה דרבה איז עוסק צו זיין אין ספרים ספרי תלמידי בעל שם, וואם איז מלחיב לכבות עם ברענגט אריין א וואריימקויט, וואם העלפט צו אז מען זאל זוכה זיין אז ס'זאל זיין יהיו לרצון אמרי פי, ס'זאל זיין לרצון ס'זאל זיין א נחת רוח פארן בוכ"ע, מ'זאל קענען זאגן און מקיים זיין די מצוות כדבעי, מיטן מויל און מיטן הארץ יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ס'זאל זיין מיטן מויל און מיטן הארץ.

אונז האב מיר געהערט די לעצטע פאר ימים טובים, פורים און חנוכה, מ'זאל מאכן אן הכנה דרבה צו דעם יו"ט, דורך זיך צוגרייטן, דעם לעצטן יו"ט פורים ה בא מיר קובע געווען מ'זאל לערנען קדושת לוי די קדושות, יעדע טאג אביסל מ'זאל זיך צוגרייטן צום יו"ט פורים, אסאך אידן האבן עם מקבל געווען, און מערערע אידן האבן געלערנט זיי האבן זיך דערקוויקט דאס הארץ, דער יו"ט פורים תשפ"ד, האט ביי זיי געמיינט אנדערש ווי יו"ט פורים תשפ"ג, כאטשיג מען האט געלייענט די זעלבע מגילה, און ס'געווען די זעלבע יו"ט פורים, ס'איז באער נישט געווען די זעלבע, ס'נישט געווען די זעלבע נאר ס'איז געווען העכער, ווער ס'האט געלערנט קדושת לוי.

כ'וויל קומען א בא הכתוב השלישי, לכבוד יו"ט פסח, איך רעד יעצט דא אין ישיבה, איך רעד צו די בחורים דא, און צו די בחורים אין די אנדערע ישיבות הקטנים עם הגדולים, און צו די בעלי בתים, און צו די אינגעלייט, בעלי בתים נכבדים, אברכים יקרים, ס'זאל זיין יהיו לרצון אמרי פי, ס'זאל זיין א רצון פארן חיליגען באשעפער, מ'איז מקיים די מצוות פון ליל התקדש החג, מיט א התרוממות הנפש.

ס'איז דא א חיליג ספר, פונעם חיליגען בני יששכר, ס'חייסט דרך פיקודיך, סאיז אויף די מצוות, מ'וועט איינטיילען א יעדן טאג צו לערנען אביסל פון דרך פיקודיך, ס'איז דא חלק המעשה, חלק הדיבור, און חלק המחשבה, פון די מצוות וואם ס'נייט אן פסח אויפדערנאכט, ס'וועט שוין זיין די עסקנים וועלן עם מסדר זיין, ס'זאל זיין מדי יום ביומו א סדר הלימוד,

כ'האף, די אידן וואם וועלן לערנען דרך פיקודיך, וועט זיין א הכנה דרבה צום חיליגען יו"ט פסח, זיי וועלן מרגיש זיין אן התרוממות הנפש, זיי וועלן מרגיש זיין א טעם מצה, אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, כדי שישאר טעם מצה בפיו, ס'וועט בלייבן א טעם מצה אין מויל, ס'וועט זיין א טעם מצה א טעם רוחני, אויף א גאנץ יאר, און איך האף צום חיליגען באשעפער, ס'זאל זיין יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך.

נס"ד

קנקן חדש מלא ישן

הופיע ויצא לאור

ששה כרכים מפוארים חידושי תורה

תורת יואל

על התורה ומועדים

אמרות טהורות דבר ה' אשר חזה אל יואל"ש

מאת איתן

אדונינו רבן של ישראל

רבינו הקדוש מסאטמאר זי"ע

מהדורא מפוארה ומוהדרת של חידושי תורה שהופיעו בשטת התע"ב הפזורים בקרב אנ"ש בשם

"די שוארצע בענדער"

ונדפסים בעזהים רפתוק ומיוחד מספרי תורתו של רבינו הק' זי"ע

עתה אזרי יותר משלשים שנה מאז יצאו לאור בהסכמות מרן רביה"ק זי"ע, נתחדש זיו אדום ברוב פאר והדר, לשבוע מטובם ולהתענג בתורתו של רבינו הנחמדים מפז, בלשונו וטעמו, ולהרגיש כאילו בעל השמועה עומד כנגדם.

- דברים נעימים בדרוש ואגדה בליל שב"ק
- דברי התעוררות ומוסר בסעודה שלישית
- אמרים ופירושים נפלאים למועדי השנה
- משנתו הבחירה ומלחמה לה' בעוז ובגבורה

קחנו ברכה אל תוך בתיכם!

פנים חדשות באו לכאן:

תורה מפוארה: כל הספר נערך באותיות ברורות, נוחות למראה ומרהיב עינים.

ציונים למקורות: אלפי מראי מקומות בתנ"ך, ש"ס, מדרשי חז"ל, זוה"ק, וספרי קודש.

פיענוח ר"ת: פרענוח אלפי ראשי תיבות להקל על הלומד כספרדי.

חלוקת קטעים: הקטעים הארוכים חולקו ליחן ריוח להתבונן בין ענין לענין.

הדגשות: הדגשנו תיבות מפוקי התורה או מאמרי חז"ל שרבינו מפרשם בטעם אמריו, שיבוזין הלומד בקל את המכתן בדברי הק.

הפורות: בשולי הדף הצבנו הערות להגעלת הבנת הענינים בשלימותם.

זמן אמירתם: במהדורא זו הוספנו אחר כל תורה זמן ושנת אמירתו (במהדורא הקודמת צ"ן הזמן רק בהלקו בראשית שמות ומועדים).

מראה לשון: כל הדברים מאירים בשפה ברורה ונעימה בדיקדוק לשון שיהא נוח וקל להבנה לזקנים ונערים.

אור התורה

הפצה ראשית: נר למאור

718.384.1234

שבת החודש

בפרט בעת שמתחילין ליכנס בזה החודש ניסן ואנו קוראין בשבת שלפניו פרשת החודש הזה לכם, וכל ברכאן של קדושת ימי חודש ניסן בשבת זו תליין, ועל ידי קריאת פרשת החודש בשבת הזה שהוא לעורר מרדם ישנים, כדי להכין עצמנו בקדושה ובטהרה בכל הכוונות הראיות לליל התקדש החג נוכל לזכות להרגיש האור הגדול מקדושת היו"ט הבעל"ט.

(ישמח ישראל)

◆◆◆

וההכנה של פסח היא פרשת החודש.

(חידושי הרי"ם)

◆◆◆

ובשבת זו יכול כל אדם מישראל להתחיל מחדש ולהתחדש לגמרי ומה שעבר אין והעיקר מכאן ולהלאה, ובפרשת החודש בא ניצוץ אור חדש שיוכל להיות כברי' חדשה ממש.

(שפתי צדיק)

◆◆◆

ועיקר עבודה לשמים היא ע"י עסק התורה וע"י התורה הקדושה יכול האדם לבוא לכל המדריגות.

(נועם אלימלך)

◆◆◆

ובפרט שבשבת זו יורד שפע קודש מלמעלה על הלומד תורה, ומסופר מהיהודי הקדוש שאמר שבשבת זו יש בו התחדשות בשפע בדברי תורה.

(פרי צדיק)

◆◆◆

וידוע מאמר הרה"ק מלובלין זי"ע על אמרם ז"ל (ביצה ט"ז) וביום השביעי וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש, ולכאורה היה יותר מתאים לומר זאת במוצאי שבת ולא בליל שב"ק, אלא הענין הוא שידע שיבוא מוצאי שב"ק שיאבד את הנפש היתירה של שבת, ע"כ ישמור ויחוס על הזמן היקר של שבת שלא יבזבז לבטלה.

(בית אברהם)

◆◆◆

שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא (שבת יב) היינו שמכח קדושת השבת אין שום דחק וזעקה בעולם, רק אדרבה נשפע כל מיני ברכות ורפואות וישועות, ואף אם יש לאדם איזה דחק ח"ו יש בשרש קדושת השבת הארץ פנים חדשות להמתיק את הכל שיהיה כלא היה, וזהו שבת היא מלזעוק רומז לענין הראשון שבכח קדושת השבת שלא יהיה מעיקרא שום דחק וזעקה, ורפואה קרובה לבא רומז על כח קדושת השבת בענין ההארת פנים חדשות להמתיק הכל, וזאת מרמז לנו ג"כ האר"י הקדוש זצ"ל בפיוט צווחין אף עקתין בטלין ושביתין ברם אנפין חדתין, שיש בקדושת השבת ענין פנים חדשות להמתיק את הכל ובפרט בשבת קודש זה שקורין בו פרשת החדש, בוודאי נשפע בו כח הקדושה הנ"ל, כי המאמר החדש הזה לכם נאמר לישראל בהיותם עוד במצרים, אשר שמו מורה על כל ענין מיצר ודחק, ונאמר להם החדש הזה לכם שיהיה הארת החידוש על כל הדחקים אשר הם בתוכם, כי הוא זה עצם ענין חידוש הלבנה כשהיא בתכלית ההתכסות היא מתחדשת להאיר שהוא בחינת אנפין חדתין, וכל ש"ק הוא זכר ליציאת מצרים, ובפרט שב"ק זה בוודאי יאיר לנו השי"ת התחדשות הזה בכל העינים בגאולה וישועה ורפואה קרובה לבוא.

(אמרי אמת)

ראש חודש ניסן

עתה אחרי אשר הראנו אלקים את כל זאת צריך לדעת שהעיקר הוא ביום הראשון של חודש ניסן שבו תלוי כל החודש ניסן, כי יום הראשון של ניסן הוא כנגד החודש ניסן עצמו, ויום הראשון הוא נגד כל החודש הראשון.

(אגרא דכלה)

◆◆◆

ובאמת בכל ר"ח יש לה מעלות נשגבות, ובראש חודש לרוב ההארה הנפלאה מחסדי המקום ב"ה המופיע על עמו ישראל זוכים שורש נשמתינו לעלות למעלה למעלה, והקב"ה כביכול מגביה אותנו עד שוה לראשו כביכול, ונקרא ובראשי חדשיכם תרין ראשין, כי ראש הבן והאב שווין, וע"כ תקריבו עולה לה' שתקרבו עצמיכם לעלות לה' הטוב להיות לנחת רוח לפניו ולקבל משם כל בחי' שפע ברכה וקדושה רבה.

(באר מים חיים)

◆◆◆

ומעלה יתירה יש בר"ח מכל שאר הימים שאפילו לא הכין

עצמו כלל פתאום בא יבוא עליו הארה גדולה משמים ור"ח אינו בא אלא בתחילת החודש, מורה שאין אור ר"ח לעומת המעש"ט של כל החודש, אלא להיפוך שיתרון אור של ר"ח מקודם אף לבלתי מוכנים דיין וכו', וע"כ יום המשכת הקדושה הוא יום הנכבד שממנו מתסעפת קדושה לכל ימי החודש.

(שם משמואל)

◆◆◆

ואפי' פחות שבישראל ואפילו בשפל המצב מאוד וחיתו לשאול הגיע יש בכוחו להתחיל בחדש בחילוף כח שלא הי' בו טרם התעורר.

(שם משמואל)

◆◆◆

וע"כ ראוי ונכון לאיש המשכיל לראות ולהשגיח על עצמו שיום הר"ח יהי' אצלו בתיקונו בעבודת השי"ת ואזי יהי' נכון לבו בטוח בכל החודש כולו, ואפילו אם שעה אחת ביום ר"ח בתיקונו אז יהי' בוודאי אצלו כל החודש בבחינת ר"ח.

(אהבת שלום)

◆◆◆

ובכן מה נוסיף עוד לדבר הלא כל זה היא בכל ר"ח וק"ו מה מאוד גדלה מעלת ר"ח ניסן שראשון היא לכל חדשי השנה, ונוסף עליהם החודש הזה שההארתו נותן כח להתעוררות על כל חדשי השנה.

(חידושי הרי"ם)

החודש הזה לכם ראש חדשים שכל חודש יש לו קדושה מיוחדת ויום ראשון נקרא ראש חודש שהוא ראש של כל החודש וכו' והיא כולל כל קדושת החודש, וניסן כולל כל קדושת י"ב החדשים ונקרא ר"ח שלו ראש חדשים.

(פרי צדיק)

◆◆◆

כי בראש חודש ניסן מתחדש השפע על כל השנה.

(קדושת לוי)

◆◆◆

ומר"ח צריך להשיג ולהרגיש קדושת המועד שיבוא בחודש זה והוא ר"ח לרגלים שממנו מסתעף כל קדושת הרגלים.

(פרי צדיק)

◆◆◆

ועוד מצאנו בספרי הקודש שביום זה נתגלה אור גדול ונורא מאורו של מלך המשיח ובכל שנה ושנה שמתקרב יותר לגאולה מרגישין בו אור יותר מאור זה של ישועה אמיתית של ישראל, וכלל ר"ח היא הרגשת אור של עתיד ובר"ח ניסן שהיא ראש לכל החדשים שבו יהי' עיקר התחלת וראשית התחדשות אורן לעתיד בו היא תוקף השגת אור זה בכל דור ודור, בפרט בדורות הללו עקבתא דמשיחא יוכלו להשיג הארה גדולה מאורו של משיח בר"ח ניסן.

(מחשבות חרוץ)

יפי חודש ניסן

ובראשית דברינו לפני שנתחיל לבאר גודל מעלת הימים האלו צריכים לדעת ולהבין שהדבר תלוי בידינו, וכפי ההכנה שאדם עושה מלמטה כך נשפע עליו מלמעלה, והעיקר הוא שעל כל הדברים צריך להיות ההכנה ומי שטרח בער"ש יאכל בשבת, והתורה מורה לנו דרך הישרה שיכין א"ע בתשובה שלימה על כל מעשיו הראשונים להתקדש ולהטהר כדי שיהי' כלי מוכשר ויהי' בקרבו קדוש להכניס המאכל של מצה במקום קדוש וכו' וכל המצוות הנוהגים בלילה זאת צריך הכנה על זה מר"ח וכו' והוא ג"כ תועלת לאדם ע"י שמכין את עצמו בהכנה דרבה בתשובה ומעש"ט שיהי' הגוף טהור ומוכן להכניס הקדושה בתוכו ע"י אכילת מצה.

(תפארת שלמה)

◆◆◆

וע"י הכנת הימים בהכשר הכלים והעצמות במעשה ודיבור ומחשבה ע"ז נוכל לקבל קדושת הימים ימי פסח לפי ערך כל אחד ואחד לשלימות העבודה הזאת בחודש הזה ולקדושת הסדר שהוא סדר כל השנה.

(בית אהרן)

◆◆◆

ומובן מאליו שכמה שאדם מרוחק ביותר משערי הקדושה צריך ביותר להכין עצמו וביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון מהקדושה וחכמים שפטו על רובא דעלמא אשר במחשך מעשיהם בכל משך השנה וריכם זמנם טובא להכנה הלזו ועל כן פסקו שצריכים להתחיל ל' יום מקודם ומאז יתחילו בתוספת קדושה.

(מנחם ציון)

◆◆◆

ובנוהג שבעולם כשמכניסין אורח הגון צריכין להכין א"ע במטה כסא ושולחן ומדור לפי כבודו, כמו כן אנחנו אלה פה היום בהזמנא תליא מילתא, וחל עלינו לקדש לב ורוח נכון לקבל טהרת הקודש ליום מועד.

(מנחם ציון)

◆◆◆

ואל יאמר אדם בלבו דכיון שימים אלו מסוגלים להתקדש ולהטהר מכל סיג ופגם ומובא בספרים הקדושים שהאור נשפע מלמעלה בדרך דילוג וקפיצה, ובפסח בא הקדושה לאדם בפעם אחת כלשון פסח.

(עבודת ישראל)

◆◆◆

וצריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר, למשל שהחמה אע"פ שהיא זורחת ביותר צריכין החלונות להיות פתוחים שאם יהיו סתומים לא תוכל החמה לזרוח להבית.

(עבודת ישראל)

המגיד הק' מקאזניץ היה רגיל לספר ג' סיפורים אלו בכל שבת מברכין חודש ניסן באומרו שסיפורים אלו מסוגל להשפיע לבני ישראל צרכי פסח בהרחבה

א)

יהודי אחד עשה לפני חג הפסח חבית יין שרף, ונסע עמה למכירת היין, ולצורך כך היה צריך לעבור את גבולות הערים, כשעבר את הגבול תפסו אותו שומרי הגבול ולקחו ממנו החבית, כי היה אסור מחוקי המדינה לסחור עם י"ש ללא רשות מיוחדת, היהודי בצר לו נסע תיכף להרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע ובכה מאוד על מר מצבו שלקחו ממנו את החבית שהיה מקור פרנסתו, אמר לו הרר"א שילך ויאמר לשומרי הגבול, שיטעמו מהחבית ויווכחו לראות כי בתוך החבית לא נמצא רק מים בלבד ולא י"ש, וכן עשה היהודי, וכן לפלא היה כשטעמו שומרי הגבול מן החבית ראו שהיא מלאה מים והחזירו לו את החבית, היהודי שב להרר"א ושוב בכה על מצבו על שהחבית נהפכה להיות מים, אמר לו הרר"א שיטעם עכשיו הוא מן החבית ויראה שהיא מלאה י"ש, וכך היה שהחבית חזרה להיות י"ש.

ב)

למלך אחד נאבדה ממנו טבעתו, והוציא צו שרוצה הוא שיחפשו את הטבעת, ומי שקיבל על עצמו את חיפוש הטבעת נתן לו המלך הרבה מעות כדי שיתאפשר לו לחפש אחר האבידה, בעירה אחת שבממלכת המלך הזה היה גר איש יהודי עני ואביון, שלא היה בידו מאומה להכין את צרכי הפסח הקרב ובא, אמרה לו אשתו, הנה אתה רואה שהמלך נותן מעות למי שרוצה לחפש את טבעתו, לך איפוא גם אתה ותאמר שאתה ג"כ רוצה לחפש את טבעתו היקרה של המלך, וממון שיביא לך המלך יהא לנו במה להכין את צרכי החג, נראתה בעיניו עצת אשתו והלך אל המלך והציע את עצמו לחיפוש האבידה, ואכן קיבל את הממון, נסע מיד לעיירתו והכין את כל צרכי החג, לה"סדר", אחד מיועציו של המלך היה כומר שונא ישראל וכראותו את היהודי מהין לקחת ממונו של המלך עבור חיפוש האבידה לא היה יכול לסבול זאת, איך רימה היהודי את המלך והוציא ממנו ממון, הלך הכומר בליל חג הפסח מתחת חלון ביתו של היהודי וראה איך שאוכל ושותה ואינו עוסק כלל בחיפוש הטבעת, מיהר אל המלך ואמר לו: יבוא המלך עמי ואראה לו מה עשה היהודי עם המעות, הלך המלך עמו, וראו את היהודי יושב כמלך בגדוד, כשעמד המלך מתחת חלון ביתו אמרו אז אצלו את החרוז של "דיינו" ושמו של הכומר ג"כ היה "דיינו", ואמר המלך הנה עכשיו עושה היהודי חקירה מי גנב טבעת המלך, וכולם אומרים "דיינו", הבין המלך שהכומר הוא הגנב הנוכל, וצוה המלך לאסור את הכומר ולהכותו עד שיודה ואכן נודע הדבר שהוא שלח ידו בטבעת המלך.

ג)

יהודי אחד עבד אצל פריץ, פעם התפאר הפריץ לפניו שאלולא היה נותן לו פרנסה היה גווע מרעב ח"ו, היהודי ענה לפריץ: הלא יש אלוקים בשמים הזן ומפרנס לכל, ואתה הנך רק השליח, כששמע הפריץ את דיבוריו של היהודי חרה לו מאוד ונטל ממנו את פרנסתו, היה זה לפני חג הפסח והיהודי העני לא היה בידו איך להכין צרכי החג, לאותו פריץ היה קוף שהיה חביב עליו מאוד, פעם נכנס הפריץ לנקות את אוצר מטבעות הזהב שלו, וכשראה הקוף איך מנקה הפריץ את המטבעות עם הרוק שבפיו, עשה גם הוא כמעשהו, אלא שהקוף בלע את המטבעות, עד שהתמלא כריסו במטבעות זהב ונפל פגר מת, הפריץ שלא ידע על סיבת המוות החליט לזרוק את הנבילה לבית היהודי, כשראה היהודי את הנבילה בביתו הבחין שנבקע בטנה ומטבעות זהב נוצצים מתוכה, נטלם והוציאם להוצאות החג, בליל פסח שלח הפריץ לקרוא להיהודי ובירר אצלו מנין לו כל זה, סיפר לו היהודי את כל המעשה, או אז הודה הפריץ כי ה' הוא הזן לכל.

בעזהשי"ת

שנה **לעולמי עד תפלוך בכבוד** שי"ק

עוד ישמע בערי יהודה
ובחוצות ירושלים

למזל טוב

קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול כלה

חך וה יזך קל מלך מהולל מחמצות. כי לך נאה לומר לשבב"ח
יים המצו על משיחה בחשילה. וחכמים שמחתם. אמת קנו חשילה
יור ה' אלקינו שמעו אלקי הרחמים. מלוכ ואלקי אמת שמע אמרתי
סלח משפלותינו כחדה מהנה הכב כרכה. מחתה שלומה חשקה חים מחים אחים
ובנ את בית ישראל ברחמים אשר ישיחות ב מקדשות. בברכות עד בלי די
לחיים ישיט חכוסה ולחתיט מאשמחת. וחעז יוך חשיק לשמח לב אחב"ח
לחך וכ שמך יהיה עליהו להן כשמיים שמחת. כחפר יעיד עמ יהיף בעוז
לקיבב שלך עיהם מך מהר בשמחי עוש ושחת. אריי הוא יהבה יחיט בחיים לחתן וכל"ה
אמהיה דוי חילולא לחיים ישיט שחיש בחיים אחיחת. כאחר שחמצו בן עוד חיש
לא ישיא חמחרה מפי ביעיט מהכות אחהיכך בעלי אחיחות. ואי נעמוד בשיר את הגלי?

שישו ושמחו בשמיני, ליום ראשו ושני, **אהיה** ונקבל פניכם

בקריאה של חיה לשיר בגבל וכינור, לבוא ולחשתחוה **ניישב** מנים **וישב** ל"ב
לשב צייונים **לשבוע** ליעלנו **לשר** אשלומים, ולשר יתברי שיחה אמת"
לחלם לחעבדך בנחת אשר **ברוך** משה בשלישהת, ובברכות פה קול עדות ובחוך"
לחיי יחשר לנחם בחתים בראה אור. לשחק נגן חתן שחשן ושמחת בגבת. וח"

לחם קול שחתון וקבלת פניכם בשבי"ח חיים ובכרכת, ובכרכת החתנות לחלה ולשלם
ישמח משה, בחתים בחיי חשיית לקיימה, ברוך אבא אחמרה בשמחה!
למשי ובנים ובנותם ושלטו דעת בחכמים, ולשרחה לרוב הוריהם
ואנ שמין ואחה חיעיב ואחשמיע ומצדין בן החיכים, לב מחר אליהו לנו אי"ה

ובכן אתכבד בזה להזמין את כל אהובי וידידי אנ"ש היקרים שיחיו לשמחת כלולת נכדי היקר

הבחור החתן תמים למעלות חו"ב

הרב **חיים יחזקאל שרגא** שליט"א

בן בני היקר הרב הגה"צ שלשלת היוחסין
מוה"ר יואל שליט"א
רב דביהמ"ד בית ברוך פק"ק קרית יואל יע"א

עב"ג הכלה הבתולה המהוללה

מרת **ברכה סימא** תחי'

בת מחו"ח מ"א הרב הגה"צ שלשלת היוחסין
מוה"ר יואל הלברשטאם שליט"א
רב דבית מדרשינו - שכונת דברי חיים פק"ק קרית יואל יע"א

אשר תהיה בעזהשי"ת למו"ט ובשעה טובה ומוצלחת

ביום ד' פרשת תזריע
ב' לחודש ניסן שנת תשפ"ד לפ"ק

בבית המדרש הגדול פק"ק בקרית יואל יע"א
12 גאראדילד רד.

קבלת פנים בשעה 5:30 ההחופה בשעה 6:30

ובכן אחי וידידי רבנן ותלמידיהון קראי שושנים, אליכם אקרא נערים עם זקנים,
אספו חיום רעים נאמנים, בשמחת נכדי מגזע שרפי חעליונים, מלאי ברכות ישפע ממעונים,
זכות אבות יזכר לבנים, במהרה נשמע קול מבשר ישועת אמנים, ונעלה לציון ברננים

חנני בזה דר"ש המחכה לקראת פניכם ומעתיר בעד שלומכם וטוב הצלחתכם כה"י

המצפה לישועה ולהרמת קרן ישראל במהרה

חק' אהרן טייטלבוים
אבד"ק סאטמאר יע"א

פנימי תשפ"א בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

המשך השיחה אצל
מסיבת הוואך נאכט של נכד כ"ק מרן רבינו שליט"א

בן הנולד להרב ר' **חנני' יו"ט ליפא רובין** שליט"א

בן הגה"צ ר' **חיים מאיר יחיאל רובין** שליט"א **האדמו"ר מראפשיץ**

בבית חותנו הגה"צ רבי **ברוך טייטלבוים** שליט"א, חדב"נ

רב דביהמ"ד ברך משה בקרית יואל יע"א

מוצש"ק פרשת ויקהל פקודי, שנת תשע"ח לפ"ק

בתחילת השיחה היתה המדובר בענין חילוקי המנהגים על קביעת סעודה דוקא בפת אצל סעודת מלוה מלכה, ומנהגי רבותיה"ק נבג"מ מזה.

*

האדמו"ר מראפשיץ: וויזוי איז געווען אמאל, ביי א וואך נאכט האט מען זיך געוואשן? סתם אזוי נישט מוצאי שבת?

רבינו: פונעם טאטן ז"ל האב איך געהערט אז נישט. ווען מיין זוהן ר' מענדל (רב דקהלתינו בוומספ"ג) איז געבוירן געווארן, דעמאלטם האב מיר דער טאטע ז"ל געזאגט אז אינדערהיים האט מען זיך נישט געוואשן, נאר ס'איז געווען מזונות.[1]

א' הנוכחים: ס'איז א סעודת מצוה?

האדמו"ר מראפשיץ: שטייט אין חוות יאיר וועגן עסן פליישיג'ס אין די ניין טעג.

רבינו: דער מגן אברהם (או"ח סי' תר"מ) נעמט אהן אז א וואך נאכט איז נישט קיין סעודת מצוה.[2]

ביי א וואך נאכט אין די ניין טעג, עסט מען טאקע נישט קיין פלייש.[3]

אין ייטב לב פרשת עקב, מאכט ער יא א סעודת מצוה דערפון, ער זאגט אז קבלוהו בשמחה מיינט מען א וואך נאכט, מ'מאכט א סעודה מצוה פריער.[4]

האדמו"ר מראפשיץ: און ביי די אנדערע קינדער וואס האט מען געטוהן?

---

1 עי' בספר מגדל עוז מהרה"ק רבי יעקב עמדין ז"ל שכתב וז"ל: בארץ ישראל נוהגים להיות נעורים אצל התינוק בכל הלילות שקודם המילה, ועוסקים שם בתורה, ובמדינות הללו נהגו כך בלילה שלפני המילה, ועושין קצת סעודה, ואין לה דין סעודת מצוה, שאינה אלא מנהג בעלמא.

2 עי' שם בלשון המג"א (סק"ג) "וע' בספר נחלת שבעה שכ' שגם הסעודה שעושין באשכנז בלילה שלפני המילה שמזמנין המוהל והסנדק ושאר קרובים ואוהבים נקרא סעודת מצוה לענין נדר ואינו מוכרח אדרבה מוכח במהרר"מ שהביא דדוקא כששולח סבלונות מקרי הלילה שלפני החופ' סעודת מצוה משמע דבמקום שאין שולחין סבלונות לא מקרי סעודת מצוה וכמ"ש סי' תקנ"ח א"כ ה"ה הלילה שלפני המיל' ע"ש דף נ"ג ולכן יש להחמיר לענין נדר".

3 כ"כ בשערי תשובה סי' תקנ"א סקט"ו בשם הרבה פוסקים, ועי' בזמירות דברי יואל (ח"א עמ' שכ"ח) שמרן ז"ל ציוה שבעלי ברית יערכו סעודה עם דגים ובשר בלילה שקודם הברית שקורין "וואך-נאכט" [והובא מנהג זה בש"ך (יו"ד סימן קע"ח) בשם מנהג ארצות אלו], ואם חל בימים שמר"ח אב עד ת"ב יעשו סעודה כרגיל, רק לא יאכלו בשר.

4 וזל"ק בפ' עקב (ד"ה והי' עקב תשמעון, אחר אופן ח' שם): ומזה אני אומר טעם מה שנהגו לעשות סעודה בלילה שקודם המילה "וואך-נאכט" שלא מצינו זה בשאר מצוות לעשות סעודה כי אם בסיום המצוה, אבל הענין כי מצות מילה שאני שהיא חביבה עלינו ביותר עד שאחז"ל כל מצוה שקבלוה בשמחה עדיין עושים אותו בשמחה שנאמר שש אנכי על אמרתיך וכו' וכמו כן לבינו בטוח קודם לכן שבוודאי למחר נעשה המצווה עלינו בלב שלם ושמח עד שאנו עושים סעודה ששים ושמחים על העתיד וכו' וזה טעם נכון וכו'. [וע' בספה"ק דרך פקודיך (מצוה ב) שכ' ג"כ ליזהר בסעודה זו].

רבינו: האט מען זיך יא געוואשן, מ'האט זיך ביי ר' מענדל אויך געוואשן, כ'האב נאר געוועדט מיט אים דעמאלטם וועגן דעם.

א' הנוכחים: ס'איז געווען מוצאי שבת?

רבינו: ניין, מיין זוהן ר' חיים הערש (רב דביהמ"ד עצי חיים סיגוט וומסב"ג), ביי זיין וואך נאכט איז געווען מוצאי שבת. אינטערעסאנט, כ'האב געהערט אמאל פון ר' מאיר שטיין, ער איז דאך געווען א ראצפערט'ער,[5] וועז דער בעלזער רב רבי ישכר בער ז"ל איז געווען אין ראצפערט, איז זיין זיידע, זיין טאטנ'ס טאטע,[6] געווען ביים בעלזער רב דארט אין ראצפערט, און דעמאלטם איז געקומען א אידענע און זיך באקלאגט אז איר זוהן לייגט תפילין יעדן טאג און דאוונענט אלעם פיין, אבער ער וויל זיך נישט וואשן קיין נטילת ידים צו ברויט, האט דער בעלזער רב געפרעגט צו מ'האט זיך געוואשן ביי זיין וואך נאכט?, האט זי געענטפערט אז ביי זיי פירט מען זיך נישט אזוי, האט דער בעלזער רב געזאגט 'נו וואם פארשטייט איר נישט, אז דאם קינד האט געזעהן (אצל הוואך-נאכט) אז אידן קומען זיך צוזאם און מ'וואשט זיך נישט, וויל ער זיך אויך נישט וואשן.....', אזוי האט ער פארציילט פון זיין זיידן.

א' הנוכחים: דער רבי (הברך משה) איז שוין געגאנגען מיט א שטריימל לעצטנס ביי די וואך נאכט'ס.

רבינו: ביי ר' מענדל נאכנישט, נאר שפעטער דא אין קרית יואל.

דא זענען געקומען ארץ ישראל'דיגע משפחות און זיי האבן עם איינגעפירט.

אין ארץ ישראל גייט מען אפאך מיט א שטריימל, אין ארץ ישראל גייט מען ביי א בר מצוה, אין ארץ ישראל גייט מען ביי א תנאים, מ'גייט אפאך. דאהי פאלט נישט אין ביי א תנאים אנצוטוהן א שטריימל.

א' הנוכחים: ביי א הכנסת ספר תורה איז מען יא געגאנגען מיט א שטריימל?

רבינו: אמאל איז מען ביי א הכנסת ספר תורה אויך נישט געגאנגען מיט א שטריימל. כ'געדענק מיט יארן צוריק אזוי. היינט גייט מען שוין יא.

האדמו"ר מראפשין: עם קאסט אזויפיל געלט (שמחת הכנסת ספר תורה), מוז מען אויסנוצן דאם געלט...

רבינו: דער תירוץ איז שוין היינט גוט ביי א וואך נאכט אויך...

א' הנוכחים: לויט וויפיל ס'קאסט...

רבינו: יא. אבער אזוי איז געווען ביי מיין זוהן ר' מענדל'ס וואך נאכט, מיין שוועד (האדמו"ר הישועת משה מוויזניץ ז"ל) איז געקומען מיט א שטריימל, און מיין טאטע מיט א הוט.

האדמו"ר מראפשין: ער איז געקומען צופארן צום ברית?

רבינו: יא, ער איז געקומען צום ברית. און סאיז געווען אינטערעסאנט ביים וואכנאכט, וועז ער איז געגאנגען מיט א שטריימל און דער טאטע מיט א הוט.

רב דביהמ"ד ברך משה: דער שוועד אליינם (רבינו שליט"א) איז יא געגאנגן א שטריימל?

רבינו: איך בין אויך נאך נישט געגאנגן מיטן שטריימל צום וואכנאכט.

האדמו"ר מראפשין: די שאלה פון וואו ער האט עם געגומען, צי דאם קומט נאך פונדערהיים פון וויזניץ?

רבינו: ניין, דאם איז ביי זיי אויך אן ארץ ישראל'דיגע זאך.

א' הנוכחים: דער ברית איז געווען אין בארא פארק?

רבינו: יא, ס'איז געווען אין סיגוטער ביהמ"ד, פרייטאג אינדערפרי. דער פעטער ז"ל איז געקומען צום ברית קיין בארא פארק, נאך פאר זיין דאוועגען.[7]

האדמו"ר מראפשין: בקיצור, א שטריימל צו גיין ביי א וואכנאכט דאם איז א היינטיגע זאך.

---

5 הרה"ח המרומם מוה"ר מאיר שטיין ז"ל מזקני ופארי קהלתינו הק', אשר הי' יליד ראצפערט ונתגדל שם בימי ילדותו, וכל משפחתו החשובה היו ממקורבי הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל ז"ל, ורבות בשנים שימש כמקור ראשון ומוסמך לכמה סיפורים ועובדות מבית צדיקים, אשר אבותיו ז"ל הסתופפו בצל קדשם, ובפרט מהרה"ק רש"א ז"ל, מרביה"ק ז"ל ומהרה"ק מהרי"ד ומהר"א מבעלזא ז"ל ועוד, ומאשר ראו עיניו ולא זר. וזה כמה שנים אשר נכדיו היקרים הו"ל בהסכמתו ובהגהותו חיבור נאה מאוצר זכרונותיו בשם 'רבי מאיר אומר'. שחל"ח ביום כ"ח אייר תשע"ח לפ"ק.

6 ה"ה הרבני החסיד המרומם ר' ישראל בער שטיין ז"ל מעיר ראצפערט מתלמידי מרן הייטב לב ז"ל, בן הגה"צ רבי משה שטיין ז"ל אבד"ק סענדזשארזש יצ"ו בעל באר משה, וחתן החסיד המפורסם ר' מאיר פרענקל ז"ל בן הרה"ק האמרי שפר מדאראג ז"ל.

7 מרן רבינו הק' בעל דברי יואל ז"ל הופיע בבוקר לשמחת הברית בביהמ"ד עצי חיים דק"ק סיגעט בבארא פארק, עוד לפני שהתפלל הוא שחרית, ולא רצה שיעכבו את הברית לכבודו, כי יום ערש"ק הי', רביז"ל נתכבד בסנדקאות, והאדמו"ר מוויזניץ ז"ל באמירת הברכות וקריאת השם.

רבינו: דאהי. אבער אין ארץ ישראל איז עם שוין יא געווען איינגעפירט פון פריער.

א׳ הנוכחים: איינער האט געזאגט אז דער רבי ז״ל פלעגט צו גיין מיט א שטרײמל ביי א ברית, ווען ער איז געווען סנדק?

רבינו: נישט דאהי, אינדערהיים פאר די קריג איז ער געגאנגען מיט א שטרײמל.

דער זיידע (מרן העצי חיים ז״ל) איז אויך געגאנגען מיט א שטרײמל ביי יעדן ברית וואס ער איז געווען סנדק אדער מוהל.

ער איז געווען סנדק און מוהל צוזאמען אויך. אבער ער איז אויך אמאל געווען מוהל אליינס, און אויך סנדק אליינס.

האדמו״ר מראפשיץ: ווען ער איז געווען נאר מוהל אליינס איז ער אויך געגאנגען מיט א שטרײמל?

רבינו: יא, אלס מוהל איז ער אויך געגאנגען מיט א שטרײמל.

כ׳וועל זאגן נאך מער, אין סיגוט איז געווען אזא חברת סנדקאות, ווייל אין סיגוט איז געווען אסאך ארימע לייט, איז געווען אזא חברה סנדקאות אז ווען ס׳האט זיך געמאכט א ברית אין שטאט, האט די חברה סנדקאות צוגעשטעלט דעם ברית, די סעודה, און אויך פאר די יולדת זי זאל עפעס האבן צו די שמחה, און זיי האבן געהאט די כיבודים, איינער פון די חברה [סנדקאות] איז געווען קוואטער, איינער איז געווען סנדק, און איינער איז געווען מוהל, דער מוהל כיבוד איז געווען צוטיילט, איינער איז געווען חיתוך, און איינער איז געווען פריעה, און איינער איז געווען מציצה.[8]

רב דביהמ״ד ברך משה: און שבת וואס האט מען געטוהן, מ׳קען דאך נישט צוטיילן?

רבינו: דאס וויים איך נישט, כ׳האב נישט געהערט. ווייל אין שו״ע (יו״ד סי׳ רס״ז) שטייט טאקע אזוי אז שבת טאר מען נישט צוטיילן (לב׳ מוהלים).

דער שאגת אריה (שו״ת סי׳ נ״ט) זאגט דאך אז ס׳איז אסור מכבד צו זיין צוויי מוהלים אין שבת צווישן חיתוך און פריעה, אבער מציצה איז אנדערש,[9] ווען פיקוח נפש.

בקיצור, שבת האב איך נישט געהערט וויזוי ס׳איז געווען.

אבער געווענטליך איז אזוי געווען, און דער זיידע ז״ל איז אויך געווען א חבר אין דעם חברת סנדקאות. און אז ס׳איז געווען א ברית האט ער אויך באקומען א כיבוד פון די חברה סנדקאות, אמאל חיתוך, און אמאל פריעה, וויזוי ס׳איז געווען איינגעטיילט, ווי אזוי ס׳האט זיך אויסגעארבעט אזוי איז עם געווען.

א׳ הנוכחים: אפילו ווען ער איז שוין געווען רב?

רבינו: יא, אפילו שפעטער ווען ער איז שוין געווען א גרויסער רבי.

מ׳זאגט אז אין פרעשבורג בימי החתם סופר איז אויך געווען עפעס אזא חברה, אזוי זעהט מען אין די כתבים פון יענע תקופה,[10] און ס׳האט געארבייט מיט א גורל.

צי דער חת״ם סופר איז אויך געווען אהנגעשלאסן אין די חברה בין איך נישט זיכער, דאס האב איך נישט געהערט, אבער אזוי זעהט אוים אז ס׳איז געווען אזא זאך.

*

---

8 עיין בש״ך (יו״ד סי׳ רס״ה סק״ד) שאם אחד מוהל ואחד פורע מברך הפורע, ויש שהביאו ראיה שמותר לכבד עם מצות מילה לשנים מהמדרש (מדרש רבה שיר השירים פרשה א פי״ח) עשה לך חרבות צורים וגו׳ מי מלן, ר׳ ברכיה אמר משה היה מוהל, ואהרן פורע, ויהושע משקה, וי״א יהושע היה מוהל, ואהרן פורע, ומשה היה משקה, הה״ד (יהושע ה׳) בעת ההיא אמר ה׳ אל יהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית, ולמה שנית, מכאן שמלן בראשונה, מיד ויעש לו יהושע חרבות צורים וימל את בני ישראל.

9 עיין שו״ת שאגת אריה (סימן נ״ט) דאוסר באמת בשני מוהלים בשבת, משום מוטב לעבור בחילול אחד מלעבור בשני חילולי שבת, אבל במציצה דהוא משום פקוח נפש וקי״ל דפקוח נפש הותרה בשבת וכל ישראל מצווין במצוה זו שלא לעמוד על דם חברו, ושייך על כל ישראל החוב לפקח נפש איש מישראל, ולא על המוהל לבד ובכה״ג לא שייך למעט בחילול, דהרי אמרינן דהותרה, עיי״ש.

10 באחת הבריתות אשר בהם השתתף מרן החתם סופר מוזכר בפנקס המוהלות הידוע ממרן החתם סופר, ׳כי הסנדק היה מתוך החברה׳. מתברר כי בקהילת פרעשבורג התקיימה לה חברה מיוחדת ו׳חברת סנדקאות׳. במאמר על קהילת פרעשבורג שהתפרסם בכתב עת בשנת ת״ר זמן קצר לאחר פטירת החתם סופר מוזכרת אותה חברה, הפותחת בפנינו צוהר לתקופות עתיקות וכך נכתב עליה: ״חברה זו יש לה שני צדדים יפים ועדינים כידוע שכיבוד זה הוא אחד מן העניינים החשובים במקורותינו אבל הוא קשור בהוצאות נלוות, בין השאר תשלום לשמש בית הכנסת ולחזן, מתנות, סנדק, וכדומה. ולכן רק עשירים יכולים לקבל על עצמם את הכיבוד הזה ומי שאין לו אמצעים אינו יכול להתכבד בזה, כתוצאה מכך עני המתגורר בקהילה גדולה בה שרר עומס תמידי על העשירים לקבל על עצמם סנדקאות, התקשה מאוד למוצא עשיר שיאות לשמש סנדק לבנו הנולד, ועל ידי חברה זו נעזרים שני הצדדים בצורה מכובדת האב העני פונה אל ראש החברה ואחד מחברי החברה שעלה בגורלו מקבל את הכיבוד להיות סנדק, והחברה משלמת מתוך הקופה את הוצאות השלום זכר, סעודת הברית, ושאר ההוצאות.

רבינו: דאם צו גיין ביי א וואכנאכט מיט א שטרייטל דאם נאך מילא, ס׳איז נישט קיין גרויסער חילוק צי מ׳גייט מיט א הוט צי מ׳גייט מיט א שטרייטל, אבער אין ארץ ישראל דאם מאכן א שהחיינו ביי א ברית, דאם איז זייער אינטערסאנט.

האדמו״ר מראפשיץ: יא, כ׳האב דאך א זוהן וואס איז אן אייידעם ביים תולדות אהרן׳ער רבי׳ן זוהן, און ער האט שוין געמאכט דארטן צוויי ברית׳ן, כ׳האב מיך ארום געטענה׳ט מיטן תולדות אהרן רבי׳ן, און כ׳האב נישט געקענט פועל׳ן ביי אים אז מ׳זאל נישט מאכן קיין שהחיינו, ער איז געשטאנען און געדרוקט ׳מנהג המקום׳. דאם איז א גר״א? די ליטווישע האבן דאם איינגעפירט אין ארץ ישראל?

רבינו: ניין, דער מחבר פסק׳נט אזוי. דער מחבר זאגט אזוי (שו״ע יו״ד סי׳ רס״ה סעי׳ ז׳).[11]

ברכת כהנים א יעדן טאג, דאם שטאמט פונעם גר״א.[12]

רב דביהמ״ד ברך משה: מ׳זאגט אז דעם שהחיינו ביי א ברית אין ארץ ישראל מאכט מען מפני כבודו פונעם בית יוסף, ארץ ישראל איז ביי אים אתרא דמר.

רבינו: אבער ס׳איז דא נאך זאכן פונעם בית יוסף. ראש חודש אז מ׳זאגט הלל, מאכט מען א ברכה אויך אין ארץ ישראל, כאטש דער בית יוסף זאגט אז נישט.[13]

רב דביהמ״ד ברך משה: בין איך געגאנגען טאקע פרעגן וואס טוהן די סאטמאר׳ע יונגעלייט, האט מען מיר נאכגעזאגט אז זיי מאכן אויך שהחיינו אין ארץ ישראל.

רבינו: איך האב אליינס אויך עוסק געווען אין די שאלה, ווען איין קינד איז מיר געבוירן אין ארץ ישראל.

רב דביהמ״ד ברך משה: איינער פון די אינגלעך?

רבינו: ניין, ס׳איז געווען א מיידל (הרבנית אשכנזי תחי׳), במילא איז געווארן אוים שאלה.....

אבער דעמאלטס בעפאר, האב איך אריין געטראכט אין דעם, וועגן דעם שהחיינו. אבער ס׳איז נישט געקומען למעשה...

א׳ הנוכחים: דאם איז א עקסטערע שאלה לכאורה, אז א בן חוץ לארץ מאכט א ברית אין ארץ ישראל, צו ער פירט זיך ווי די בני ארץ ישראל אלץ מנהג המקום.

רבינו: כ׳האב אמאל געזעהן פון רבי משה שטערנבוך,[14] אין זיין ספר תשובות והנהגות (ח״ב סי׳ תצ״ט) רעדט ער פון אזא שאלה נאר פארקערט, ווען א בן ארץ ישראל מאכט א ברית דאהי אין חוץ לארץ, וועגן לא תתגודדו, ער זאגט מ׳זאל יא מאכן אבער שטיל, אזוי פסקנ׳ט ער.[15]

האדמו״ר מראפשיץ: אבער למעשה דער עולם דארט דארף דאך וויסן וואס צו טוהן?

רבינו: דאכט׳זיך מיר אז אין קלויזענבורג מאכט מען טאקע נישט קיין שהחיינו, און אין בעלזא אויך נישט.[16]

האדמו״ר מראפשיץ: כ׳מיין אז דארט לאזט מען נישט דוכענען ביי שחרית אויך נישט.

רבינו: אין גליל דוכנ׳ט מען בכלל נישט אין די וואכן טעג.[17]

---

11 בשו״ע (שם) **כתב המחבר:** דהאב מברך שהחיינו על כל מילה ומילה, וכן נהגו בכל מלכות ארץ ישראל וסוריא וסביבותיה ומלכות מצרים, והוסיף על זה הרמ״א: ובמדינות אלו נוהגין שלא לברך שהחיינו.

12 דבשו״ע (סי׳ קכ״ח סעי׳ מ״ד) **כתב הרמ״א** דנהגו שלא לישא כפיים רק ביו״ט, ולא בשאר הימים. אמנם ברוב המקומות שבארץ ישראל נהגו לישא כפיים בכל יום, וכפי הידוע תלמידי הגר״א שעלו לא״י בשנת תק״ע התחילו להתנהג כמנהג בני א״י לישא כפיים בכל יום (עי׳ לשונו של הגר״י משקאלוב בספרו פאת השולחן הל׳ ארי״ש סעי׳ ט״ז שכתב כן), וכפי שרבם הגר״א השתדל בכל כוחו לתקן שגם בחו״ל ישאו כפיים בכל יום, ופע״א החליט שביום המחרת ישאו כפיים בבית מדרשו, ובאותו יום נתפס לבית האסורים על עלילות שוא, ומאז לא השתדל עוד בדבר, שכאילו מן השמים מעכבים בעדו (עי׳ בערוך השולחן שם סעי׳ ס״ד).

ומענין לענין ראוי לציין מה שמצינו בענין זה באופן אחר, בספה״ק ויואל משה (מאמר א׳ ס׳ ק״כ – ומאמר ג׳ ס׳ כ״ו) **שהביא** משו״ת אהל יעקב למהר״י ששפורט (סי׳ ע) שנשאל אודות מקום א׳ שרצו לחדש מנהג נשיאת כפיים בכל יום, והמקור לזה הי׳ ממקומות לא טובים, והשיב שאף שהוא מ״ע, מ״מ אם התקנה הוא ע״י מסית ומדיח אין לתקן אפילו דבר טוב, עיי״ש, וע״ע בקו׳ על הגאולה ועל התמורה (סי׳ פ״ח) מש״כ מרן ז״ל בביאור הענין.

13 בשו״ע או״ח הל׳ ראש חודש (סי׳ תכ״ב סעי׳ ב׳) **כתב:** ויש אומרים שאף הצבור אין מברכין עליו לא בתחלה ולא בסוף, וכן נוהגין בכל מלכות א״י וסביבותיה, **וכתב הרמ״א:** הגה ויש אומרים דגם יחיד מברך עליו, וכן נוהגין במדינות אלו.

14 כ״ק האאון הגדול פוסק הדור ומרא דארעא קדישא שליט״א, בעל שו״ת תשובות והנהגות, מועדים ומנים ועוד.

15 עי׳ בשו״ת תשובות והנהגות (שם) שכתב וז״ל: רק יש להסתפק בבן ארץ ישראל שעושה ברית בחו״ל אם יברך שהחיינו, אולי יש בזה משום לא תתגודדו כשנוהג בפרהסיא במנהג אחר מהציבור, ולדעתי עדיף שיברך בלחש בכוונה ובשמחה, עכ״ל.

16 עיי׳ בשו״ת דבר יהושע (ח״ב סי׳ ס״ג): מנהג בני אשכנז כדעת הרמ״א שלא לברך שהחיינו בברית מילה, וגם כאן בארץ ישראל אין לנו לשנות מנהגנו שחיבים אנו בחומרי המקום שיצאנו משם, ואף זו חומרא משום ברכה לבטלה, וכן פסק מרן הגה״ק מבעלזא זצ״ל.

17 דבערי הגליל כגון בצפת וטבריא וכן בחיפה וחברון המנהג היא שלא לישא כפיים בכל יום, אלא ביום שיש בו תפלה מוסף, ורק בתפלת מוסף ולא בתפלת שחרית, והוא פלא כי הבית יוסף התגורר בצפת והוא

האדמו"ר מראפשיץ: אין מירון דוכנ'ט מען נישט?

רב דביהמ"ד ברך משה: דארט וועלנדט זיך ווי א מנין.

האדמו"ר מראפשיץ: דעמאלטם ביי אונזער שמחה איז אויסגעקומען אז דער ברית זאל זיין שבת, כ'האב געזאגט פאר מיין זוהן פארוואם האסטו מיר נישט געזאגט פריער, כ'האב נישט געווואוסט וואם צו טוהן אויפן פלאץ וועגן דעם שהחיינו, וואם טוהט מען אין סאטמאר?

רבינו: כ'האב שוין אסאך אריין געטראכט איבער דעם שהחיינו. עם איז שווער היינט צו זאגן מ'זאל משנה זיין וועג מ'מאכט שוין אזוי אזויפיל יארן, אבער עם איז א גרויסער חידוש.

א' הנוכחים: בשעת'ן געבוירן א קינד איז אויך דא וואם מאכן א שהחיינו.

רבינו: דאם איז עפעס אנדערש, אבער צו מאכן א שהחיינו ביים ברית, דאם איז א מחבר וואם זאגט אז יא, אוז דער רמ"א זאגט אז נישט, אוז אונז פירן מיר זיך אייביג אלם בני אשכנז, ווי דער רמ"א.

האדמו"ר מראפשיץ: אז מ'פרעגט, וואם הייסט דער רבי?

רבינו: איך זיך נישט צו ענטפערן....

ס'איז א גרויסער חידוש, די אלע יארן וואם דער פעטער ז"ל האט געלעבט האט מען אים נישט געפרעגט איבער דעם? כ'האב נישט דאם וועמען צו פרעגן, קיינער האט אים נישט אהנגעפרעגט צי מ'זאל יא מאכן שהחיינו אדער נישט, אוז ער איז דאך געווען אין ארץ ישראל.

האדמו"ר מראפשיץ: אנפאנג אום תש"ו האט ער דאך דארט געוואוינט במשך א גאנץ יאר.

רבינו: נישט נאר דעמאלטם, ער איז דאך געקומען מערערע מאל אויף באזוכן אין ארץ ישראל, אוז כ'שטעל מיר פאר אז ס'איז געווען ברית'ן וועג ער איז דארט געווען, האט ער דאך געהאט מסתמא א ברית אוז ער האט געזעהן ווי מ'מאכט א שהחיינו. נו, האט ער גע'לאזט? האט ער נישט געלאזט? האט ער עפעס געזאגט? ס'איז מיר באמת א חידוש.

האדמו"ר מראפשיץ: טאקע, וועג ער איז געווען דארט איז מען מסתמא געקומען מאכן ביי אים אין ביהמ"ד מערערע ברית'ן.

רבינו: אוז קיינער וווייסט נישט צו זאגן קיין הוראה פון אים דערוועגן, א חידוש.

האדמו"ר מראפשיץ: אוז דער ירושלימ'ער רב ר' משה ארי'?

רבינו: רבי משה ארי' האט יא געלאזט, אזוי געדענק איך.

רב דביהמ"ד ברך משה: דעמאלטם וועג דעם שווער'ס טאכטער איז געבוירן געווארן אין ארץ ישראל, האט אויך דער שווער נישט געפרעגט דעם פעטער ז"ל אויב עם וועט אויסקומען די שאלה וואם מ'זאל טוהן?

רבינו: ניין ס'איז נישט אויסגעקומען, מיט מיין טאטן האב איך יא דן געווען איבער דעם, וועגן שהחיינו, ער האט אויך נישט נוטה געווען מ'זאל מאכן.

רב דביהמ"ד ברך משה: דער רבי ז"ל איז נאך געווען געזונט?

פסק בשו"ע שיש לישא כפים בכל יום, ואכן יש גירסאות שהספרדים בגליל היו נושאין כפים בכל יום, ולכן היו שקבעו בדרך השערה שכפי הנראה מנהג זה מקורו מתלמידי הבעש"ט הק' שעלו לארה"ק בשנת תק"ל, ונתיישבו בטבריה ובצפת, והם לא רצו לשנות מנהגיהם שבחו"ל שלא לישא כפים בכל יום, ורק הוסיפו על המנהג שהרי בחו"ל נהגו לישא כפיים רק ביו"ט, ואכן בארה"ק נתפשרו שגם בשבתות ישאו הכהנים את כפיהם בתפילת מוסף, והוא כשיטת הר"י מלוניל בס' אורחות חיים וכן שיטת ס' הכל בו. ויש שרוצים להביא שהגאון בעל פאת השולחן שהתגורר בצפת אכן הנהיג נשיאות כפים בכל יום כרצון רבו הגר"א לתקן בחו"ל, ורק מחמת שאחר הרעש הידוע שהיה בצפת התפוררה קהילת הפרושים בצפת והפאת השולחן עם בני קהילתו עברו לירושלים, אז נתבטל מנהג זה.

אך יש שסוברים שמנהג זו מקורו מהאריז"ל ותלמידיו הק', ולכן אין הקושיא על הבית יוסף כי הוא לא חלק על מנהגי האר"י בצפת ולא עמד כנגדם לשנותם, כי הרבה דברים הנהוג בצפת ובגליל המה לא לפי מנהגי חו"ל, ולדוגמא שבר"ח ובימים שאין גומרים את ההלל אין מברכין לפני אמירת הלל, וכן אין מסיימים בברכה (שהוא נגד לפסק של הב"י בש"ע), וכן כהן אבל שבחו"ל אינו עולה לדוכן, ובאה"ק נהוג שכן עולה לדוכן.

ולפני כארבעים שנה נתהוה פולמוס גדול מחמת שכמה אנשים התעוררו להנהיג שגם בגליל יקיימו הכהנים בכל יום ג'כ, ובשבתות ובחגים גם בשחרית. שאלה זו בא לפני הגאון המנחת יצחק ז"ל (חלק ח' סי' א), ומסיק שם כיון שאנשי הגליל כבר נהגו לא לישא כפיים אלא ביום שמתפללין מוסף, ורק במוסף ולא בשחרית, לכן דעתו שלא לעשות שינוי למנהג זה, רק להמשיך בגליל נשיאות כפים במוסף דוקא, עכ"ל. ושאלה זו נשאל גם בספרי שו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' ע), ומסיק שם כי להנהיג נשיאות כפיים בגליל כל יום אין בזה משום שינוי מנהג, ולכן דעתו שאלו שהתחילו לישא כפיים בכל יום בגליל אין בידנו הכוח להחזירם למנהג הקדום, אבל גם אלו שעדיין מחזיקים במנהג לא לישא כפיים, רק במוסף אין עלינו לכופם לשנות המנהג עכ"ל. ובשו"ת מנחת יצחק (הנ"ל סי' ב) יצא חוצץ נגד הרה"ג ר' בנימין יהושע זילבר ז"ל מחו"ס אז נדברו (חלק י"ב סי' כ"ד) שכותב שיש להשתדל להנהיג נשיאות כפים גם בחול אף בצפת ובכל הגליל, שם במנחת יצחק מאריך שם לסתור דבריו, ושם מסיק שאנשי הגליל ימשיכו המנהג לא לישא כפים רק במוסף.

רבינו: ניין, נאר וועז ר׳ מענדל איז געבוירן געווארן איז ער נאך געזונט געווען.

האדמו״ר מראפשיץ: ער איז געבוירן געווארן דאהי, ר׳ מענדל?

רבינו: יא, ר׳ מענדל איז געבוירן געווארן דאהי, און מיין צווייטע קינד, מיין עלטסטע טאכטער, זי איז געבוירן געווארן אין ארץ ישראל.

א׳ הנוכחים: אין ארץ ישראל בענטשן די ווייבער ׳גומל׳, זיי שרייען אריין....[18]

רב דביהמ״ד ברך משה: ביי די חסידים נישט, נאר ביי די ליטווישע קרייזן איז אזוי איינגעפירט.

רבינו: אזוי?! כ׳האב עס נאך קיינמאל נישט געהערט אז מ׳זאל דאס טוהן, ס׳איז דא וואס ברענגן אז זיי זענען מחיוב,[19] אבער מ׳זאל עס טוהן למעשה?

א׳ הנוכחים: וועז, ביי מעריב?

רב דביהמ״ד ברך משה: ניין ביים ברית, זיי קומען אריין צום ברית, כ׳האב דאס געזעהן וועז כ׳בין ארום געגאנגען דארט צו פרעמדע ברית׳ן,

רבינו: די יולדות קומט אריבער צום ברית און בענטשט דארט גומל?

רב דביהמ״ד ברך משה: יא, אין די פרעמדע וועלט דארט האב איך עס געזעהן אסאך.

רבינו: דאס איז א חידוש, כ׳האב נאך קיינמאל נישט געהערט אזא זאך, אז מ׳זאל אזוי טוהן למעשה.

האדמו״ר מראפשיץ: ביי אונז האט מען מקפיד געווען ביי א ברית די יולדות זאל נישט קומען.

רב דביהמ״ד ברך משה: יא, ביי די חסידים איז טאקע אזוי.

אבער איך רעד פון די ליטווישע אידן, אפשר נאר ביי די ספרדים, עפעס פארשידענע קרייזן, און נישט ביי די ווייבער שוהל,[20] נאר זיי קומען דאך אריין אין ביהמ״ד צום ברית, זיי שטייען אין די זייט, און דעמאלטס בענטשן זיי גומל.

רבינו: כ׳מיין כ׳האב שוין יא געהערט אז ביי ׳מעריב׳ איז דא אין ארץ ישראל וואס פירן זיך אז די יולדות זאגט ברכת הגומל בפני עשרה, אבער ס׳איז ביי אונז נישט איינגעפירט אזוי.

האדמו״ר מראפשיץ: מיין ברית איז דאך געווען חוה״מ סוכות, כ׳בין געבוירן געווארן י״ב תשרי, און דעמאלטס, אזוי ווי מיין טאטע (הגה״צ אבד״ק מוזשאי ז״ל) האט נישט געהאט אזויפיל קינדער, האט געהייסן אז דער ברית וועט זיין ביים אים אין ביהמ״ד אין פלעטבוש, און דער פעטער ז״ל וועט שוין קומען דאווענען דארט וועז ער וועט קומען צום ברית.

רבינו: אזוי האט געהייסן? חוה״מ סוכות וועט ער קומען אהין שוין צום דאווענען?

האדמו״ר מראפשיץ: יא, אזוי האט געהייסן.

איז געגאנגען מיין טאטע ז״ל ער האט ארוים געשיקט אויף די פאסט קארטלעך, און ער האט געשיקט אויך צום פעטער, און א נאכט פריער איז די מומע אריין געגאנגען און געווייזן דאס קארטל אז ער זאל געדענקען אז מארגן

---

18 כן כתבו כמה פוסקים שהיא חייבת בברכת הגומל, בכנה״ג (סי׳ הי״ט), וכן משמע דעת המג״א, וכן הגר״י עמדין בסידורו סדר ברכות הנהנין להרב (פ׳ י״ג מ״ג), חיי אדם (כלל מה סעיף ו), ערוה״ש (סי׳ רי״ש ס״ק), שולחן הטהור (שם סקי״ד), בן איש חי (שנה א׳ פ׳ עקב אות ה׳).

19 עיין במג״א שם שאינן מברכות הגומל, שו״ת הלכות קטנות (ח״ב סי׳ קמא), אליה רבה (סי׳ ריט סקי״ב), נוהג כצאן יוסף (עמ׳ צה), ובשו״ת בצל החכמה (ח״ו סי׳ עח) שכן היה מנהג עירו באונגארין, ע״ש.

ונאמרו טעמים שונים בזה: א. לפי שברכה זו נאמרת בפני עשרה אנשים כמבואר בשו״ע (שם ס״ק), וכיון שאין לך יפה מן הצניעות וכל כבודה בת מלך פנימה, לכן אין זה מן הכבוד שתעמוד ותברך בפני עשרה, כ״כ בכנה״ג (שם), שו״ת הלק״ט (שם), וכ״כ במשנ״ב (סי׳ ריט סק״ג).

ב. לפי הפוסקים שסוברים שברכה זו היא רשות (כמו שאמרו על ברכת שהחיינו רמ״א סי׳ רכ״ג ס״א), ולכן מקילות בזה (מג״א הנ״ל).

ג. לפי שבשעה שמתחייבות בברכה זו (כשנתרפאו וחזרו לבריאותם שו״ע כאן ס״א) אינן יכולות לברך מצד שהן בד״כ עדיין בנדתן, ולכן אף אחר שטהרו מנדתן אמרינן כיון דאידחי אידחי, כ״כ בשו״ת ויען אברהם פאלאג״י (סי׳ יז), שו״ת ויצבור יוסף (סי׳ מא).

ד. לפי שבנוסח הברכה אומרים הגומל ׳לחייבים׳ טובות וכו׳ והיינו לפי שהסיכה שנכנס לצרה היא מצד חטאיו, וכמו שאמרו אין יסורים בלא חטא, אבל ביולדת לא שייך זה, שהרי מחלתה אינה ממיני המחלות הבאות כעונש שהרי זהו דרכו וטבעו של עולם, וממילא אין נוסח הברכה מתאים אצלה, ואינה יכולה לברך כ״כ בא״ר (כאן סקי״ב), וראה כעי״ז בשו״ת מהר״מ מינץ (סי׳ י״ד) שקטן אינו מברך הגומל משום שאינו יכול לומר לחייבים שהרי אינו בר עונשים, וע״ע שו״ת אבני נזר (או״ח סי׳ לט אות ה׳).

20 עיין בסידור היעב״ץ (שם) ובבן איש חי (שם) שהאשה באה לבית הכנסת עומדת בעזרת נשים, בזמן שנמצאים שם עשרה אנשים פונה כלפי ההיכל ומברכת.

ועיי׳ בס׳ כף החיים (שם אות ז׳) שהמנהג בירושלים שמביאים מנין לבית היולדת אחר התפילה ומברכת בפניהם. ובס׳ כנסת הגדולה (שם) שמברכת בפני עשר נשים.

אמנם בס׳ מאמר מרדכי מובא המנהג שהבעל מברך ומוציא את אשתו עם הברכת הגומל.

גייט מען קיין פלעטבוש, און מ'גייט דארט שוין צום דאוונען.

ער קוקט אויפן קארטל, מיין טאטע שרייבט דארט אויפן קארטל אז מ'גייט דאוונען עלף אזייגער, ער געבט א קוק וואס עס שטייט אויפן קארטל, און ער הייסט מ'זאל רופן ר' יוסף [אשכנזי משב"ק], ער רופט ר' יוסף און ער זאגט אים 'גיי שוין רוף אהן צום מוזשאי'ער רב און זאג אים אז איך קום נישט דאוונען, ער שרייבט דאס בכתב אז איך דאוון עלף אזייגער? כ'קום נישט דאוונען דארט ווייל ער האט דאס געשריבן בכתב, זאג אים ער זאל דאוונען צופרי, און איך וועל קומען צום ברית און כ'פאר אהיים נאכדעם דאוונען ביי מיר, און נאכמיטאג וועל איך צוריק קומען צו די סעודה, ווייל בכתב האט מען געשריבן אז איך דאוון עלף אזייגער'. אזוי איז געווען, ר' יוסף האט גערופן און האט געזאגט 'דער רבי זאגט אז ער קומט נישט צום דאוונען ווייל מ'האט געשריבן בכתב אז מ'דאוונט אלף אזייגער'... ער איז טאקע נישט געקומען צום דאוונען, ער איז געקומען צופרי צום ברית און ער איז צוריק אהיים געפארן.

רב דביהמ"ד ברך משה: ס'האט געהייסן ער גייט דארט פראווען די נעוועים?

רבינו: בקיצור..., ער האט געטראפן א וועג ארויס... ער האט נישט געוואלט גיין דאוונען דארט חול המועד...

האדמו"ר מראפשיץ: אבער אזוי האט עם געהייסן קודם.

רב דביהמ"ד ברך משה: דער רבי ז"ל פלעגט זאגן אז באמת וויל ער דאוונען פרי, נאר ער איז כסדר א אונם ווערט עם שפעטער.

רבינו: פאר ר' אהרן פאללאק [סופר סת"ם] האט דאס דער פעטער ז"ל געזאגט, ער האט אים געגעבן די תפילין בודק צו זיין, און ער האט אים געפרעגט ווען ס'וועט זיין גרייט, האט ר' אהרן פאללאק געזאגט ער וועט עס צוריק ברענגן אויף עלף אזייגער דער רבי זאל עם שוין האבן צום דאוונען, אויף דעם האט אים דער פעטער געזאגט, אז ער מוז עם האבן גרייט שוין אויף אכט אזייגער, ווייל ער וויל יעדן טאג דאוונען אכט אזייגער, ער איז נאר א אונם וועגן זיינע הכנות לתפילה במילא ווערט שפעט.

א' הנוכחים ביים טשענסקאוויטצער רב איז געווען אמאל ער האט גערופן דעם רביז'ן ער זאל קומען צו א ברית צייטליך, דער רבי האט אים געפרעגט 'וועז זאל איך זיין', און דער רבי איז אהנגעקומען פונקטליך ווען מ'האט אפגעשמועסט, אויך פארן רבינ'ס דאוונען.

רבינו: דאס איז געווען ר' אהרן טייטלבוים דער טשענסקאוויצער רב פון מאנסי[21] ער האט נאך געוואוינט אין די בראנקס דעמאלטס.

דאס איז געווען שוין ביי זיינע אייניקלעך, ביי זיין איידעם (התנו ומ"מ הרה"צ ר' יחיאל הלבערשטאם שליט"א אבד"ק טשענסקאוויץ מאנסי)[22] איז געבוירן געווארן א צווילינג, האט ער געזאגט פארץ פעטער ז"ל אז ער וויל מאכן דעם ברית פריה, ווייל דער עולם גייט צו די ארבעט. דער פעטער האט אים געפרעגט 'וואס הייסט פריה?' האט ער געזאגט דער עולם גייט צו די ארבעט צעהן אזייגער. ווייל דאס איז געווען א שטיקל חיזוק פאר די רבנים, אז די מתפללים זענען געווען ביי די שמחה האט מען מהנה געווען דעם רב, ער האט אזוי מרמז געווען אז דער עולם גייט צו די ארבעט צעהן אזייגער דארף עם זיין פארדעם. האט אים דער פעטער געפרעגט 'וויפיל אזייגער ווילסטו איך זאך דארט זיין?' זאגט ער, ניין אזייגער, אן ניין אזייגער איז דער פעטער געווען אין ביהמ"ד, אזוי פונקטליך אז מ'האט נאך געדארפט ווארטן אויף איינעם פון די משפחה צו וואס.

וועז ער איז ארויס געגאנגען האט אים דער פעטער געפרעגט אזוי, כדרכו מיט א בליץ אין די אויגן..., 'נא האסט עפעס שאדן געהאט...?'

האדמו"ר מראפשיץ: ער האט אלץ געענדיגט אזוי מיט א ווערטל.

רבינו: ביי ר' מענדל'ס (רב דקהלתינו וומסב"ג) ברית איז ער אויך געווען פריה, ער איז געווען זייער צייטליך, און ס'איז געווען אין בארא פארק, ער איז נאכדעם צוריק אהיים געפארן דאוונען, ס'איז געווען ערב שבת.

די הכנות צום דאוונען האט אים לאנגע געדויערט,[23] אבער וועז ער האט געדארפט זיין צייטליך איז ער געווען.

---

21 בנו של כ"ק הגה"צ המפורסם רבי יהושע חיים טייטלבוים ז"ל אבד"ק טשענסקאוויץ ז"ל וסגן נשיא דהתאחדות הרבנים.

22 בן הגה"צ רבי יחזקאל דוד הלבערשטאם ז"ל מפאקשאוויץ בן כ"ק האדמו"ר הקדושת ציון מבאבוב ז"ל.

23 עי' בס' **אבני שוהם** (קובץ דרשות מכ"ק מרן רביז"ל בעל ברך משה שנדפס בה' כרכים-ח"א עמ' נ"ם) **מה שסיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בענין עבודתו הקדושה של כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל בהכנותיו לתפילה**, וז"ל שם: **ובאמת כל קדושתו ופרישתו בא אליו ע"י שמסר נפשו שלא להכשל ח"ו בשום צד נדנוד איסור כל שהוא, וכמו שידוע שהכין א"ע לתפילה שעות ארוכות עוד בימי עלומיו, שהי' מרגיש שאינו יכול עדיין להתפלל ולשפוך שיח כראוי וכיאות להשוכן במעונים בגוף**

דער פעטער האט אמאל געזאגט (תהלים קי"ט ס') חשתי ולא התמהמהתי [שיש מי שממהר עצמו לדבר כי מקודם ביטל את הזמן בעצלות וכדומה, ועי"ז נעשה מאוחר ולכן הוא מזדרז, אבל דוד המלך ע"ה הי' זריז למצוה גם בזמנה].

אמאל האט ער געזאגט, אין פסוק שטייט (בראשית כב, ג) ביי די עקידה 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו', ס'שטייט נישט וויפיל צייט ס'האט געדויערט די הכנות...[24]

נקי, וכמ"פ גערה בו אמו ע"ה שיצא מביהכ"ס [וידוע שפ"א נכנסה אמו אל בעלה מרן הקדושת יו"ט והתלוננה לפניו על רבינו שמאריך הרבה קודם התפילה, והוא עוד צעיר מדי להתרגל לכגון דא השיב לה הקדיו"ט: מה אוכל לעשות עמו, הלא הוא "קדוש מרחם אמו"]. וכאשר עיני ראו ולא זר [כאשר כק"ד רביז"ל הי' בא לעיר סיגעט על הילולת אביו הקדויו"ט בסוף חודש שבט כשהקרירות מתגבר] כשהי' בביהכ"ס בחוצה ע"פ השדה והי' קר מאוד, וכשחזר מביהכ"ס הי' פניו וכל גופו משתנות לגוון בלוי"א מחמת רוב השעות ששהה בחוץ בקרירות גדול מאוד, וכן בכל עניניו נהג א"ע בקדושה ובטהרה יתירה.

ועי' במהר"ם ט"ב (חלק דברים עמ' ר'), בתוך דברי ההספד לפני מיטתו של מרן רבינו ז"ל ביום כ"ו מנחם אב תשל"ט, שם הזכירו רבינו ג"כ בקצרה וז"ל: מורי ורבותי מונח לפנינו ספר תורה עם יריעות שנעשו בקדושה ובטהרה, גופו הקדוש הי' רק לבוש לאור נשמתו הגדול, הוא הי' קדוש מרחם, מי שזכה לראות עבודתו הקדושה כל ימיו, ראה שלא הי' דוגמתו, הן בעניני טהרה, הן בעניני קדושה, הן בעניני נקיות, שלא ראינו בדורות האחרונים, צריכים אנו להתודות לפני הספר תורה, ולבקש מחילה כי בעוונותינו קרה לנו ככה. עיי"ש

וכן ידוע דאף על פי שהוא ז"ל נתאחר בזמן תפילה, היה אומר שהוא אנוס, והיה מקפיד על החסידים שיתפללו בזמנם, וכן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע היה עומד ומזהיר בכל עת מצוא להתפלל תפילת שחרית בבוקר בזמנה, ולא ללמוד מעניני הצדיקים שהם למעלה מהשגתינו, וכן נהג רבינו הברך משה ז"ל בעצמו כל ימי חייו להתפלל תפילה בזמנה בשעה שמונה וחצי, והיה אומר שמקפיד לקרוא קריאת שמע עם התפילין קודם סוף זמן קריאת שמע המאוחר (אף שכבר קרא קריי"ש באשמורת הבוקר), והיה מרגלא בפומי' לומר על אלו שמתפללין במאוחר ורוצים לתלות עצמן באילן גדול דודו כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל, ואמר שהבל יפצה פיהם, שהוא ראה בעיניו מסירות נפשו בהכנות לגוף נקי קודם תפילת שחרית בהיותו בסיגעט על יומא דהילולא של אביו מרן הקדושת יו"ט ז"ל ביום כ"ט שבט, כמו שהבאנו לעיל [והאריך רוצים להדמות אליו בזה].

ועי' בהס' הנפלא א טאג ביים רבי'ן שמובא כמה וכמה סיפורים ממרן זי"ע על ענין איחור תפילתו, עיי"ש באריכות יתירה.

24

עיי' בס' מרביצי התורה בעולם החסידות (חלק ח' עמ' רס"ג) שחסיד ישיש מצפת שעוד נסע אל ה'דברי חיים' בשעתו ניגש בעת רצון אל הרבי מסאטמאר זצ"ל, ושאל מה טעם מתפלל הרב שחרית בשעה כה מאוחרת, הלא חז"ל דרשו מה שדרשו מפסוק 'וישכם אברהם בבוקר', השיבו הרבי מיניה וביה בצהלת פניו הק' שזהו בודאי אמת שההשכמה הי' בבוקר, אבל מנין לכם כמה התמהמה אברהם אבינו ב'ויחבוש את חמורו'... ע"ש.

אגב, עיי' בס' דברי ישראל - מאדזיין שנדפס בסופו תורת הרה"ק מקאזמיר זי"ע כי פע"א שאלו את הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע על מה שמאחר הזמן תפילה, ואם מפני האריכות הכנה לתפילה הלא יוכל לעשות ההכנה מבעוד לילה שיהיה מוכן כשיגיע להתפלל ויהי' תפילה בזמנה, והשיב, שכתיב וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו ויבקע עצי עולה, ופירש"י וישכם אברהם בבוקר נזדרז למצוה. וקשה כיון שנזדרז למצוה היה לו לעשות את הכנה לחבוש את חמורו ולבקע את העצים, ולהכין הכל מבעוד לילה, ומיד בהשכמה לרוץ לעקידה.

אלא נלמד מכאן שההכנה להמצוה צריך שיהיה בזמן התפילה דוקא, ולא קודם, וכן ההכנה לתפלה ולא קודם, ומפרש שם עוד, דכל זה הוא דוקא אצל צדיקים גדולים וקדושים שההכנה למצוה היא במדרגה גדולה ונשגבה, ע"כ.

25

עיין בספר עזר מקודש (אהע"ז סי' כ"א) שכתב דאע"פ שאסור לשאול בשלום אשה, מ"מ מותר לו לברך ולהתפלל בעדה ואפילו בפניה, שאין בזה משום שאילת שלום אלא תפילה וברכה בעלמא, וראי' מצינו לזה מאליהו ואלישע שהתפללו בעד הצרפית ושונמית, וכן נהגו לברך הכלה בעת נישואיה, עיי"ש.

רב דביהמ"ד ברך משה: ער איז נאכדעם צוריק געקומען צו די סעודה?

רבינו: ניין, ער האט שוין נישט געקענט אהנקומען צו די סעודה, מ'האט עם געמאכט פריה ווייל ס'איז געווען א קורצער טאג, ערב שבת.

רב דביהמ"ד ברך משה: דער רבי ז"ל פלעגט אבער ארויס גיין צו די יולדות זאגן מזל טוב, דאם איז שוין געווען נאכן דאוונענען לכאורה.

רבינו: יא, אין די אנהייב יארן דאהי אין אמעריקא, ווען ער איז געווען סנדק איז ער נאכ'ן דאוונענען אהיים געגאנגען צו די יולדות זאגן מזל טוב.

ס'איז אים נישט געווען קיין גרינגע זאך, ער האט זיך ארויף געשלעפט די שטאקן, און ער איז נישט געווען קיין יונגערמאן.

ער האט דאם נאך געטוהן אינדערהיים פאר די קריג אויך, מ'האט אמאל געזאגט אז אינדערהיים אמאל ווען ער איז געגאנגען זאגן מזל טוב, איז געווען ווייל ער האט געוואלט זעהן ווי אזוי די שטוב פונעם בעל שמחה זעהט אוים...

א' הנוכחים: זאגן מזל טוב פאר נשים איז נישט קיין פראבלעם פון שאילת שלום.

רבינו: דאם הייסט נישט קיין שאילת שלום, דאם איז א ברכה.[25]

המשך יבוא בגליון הבא בעז"ה

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Kiryas Joel

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
קרית יואל יצ"ו

Main Office: 18 Garfield Road | Monroe, NY 10950 | **Tel.** 845.774.4040

ויהי ד"ר בכל דרכי משביל וד' עמו

מזל טוב!

ב נעים גורלינו, להביע את משוב ברכותינו, נוסח וירוינו תאי גבריא רבא ברוב שבון וקשר
ך יכח ושוכח את חרבים בעוגם שעשיו ניסים ימיתה, חמאריס כאור חתנה, חדר וחדר פעל
ל בו נתן לפל בעזעות חקודש דקהלתינו הנאמנה, ולמענן כל עדת מי מנה, טוב שם משמן טוב

ה"ה וירוינו היקר וידיד כל בית ישראל להתפארה, שר הצדקה וחסד
מי יובל לשערה, מתנגד בחסידות ועוסק בתורה, נעים הליבות בסבר
פנים באורה ישרה, רב חילו להרחיב גבולי הקדושה, עומד
לנס קהלתנו הק' בלב ורוח נסירה

מוה"ר

יחזקאל דוד בערקאוויטש

חי"ו

יו"ר הנהלת ממלכת התורה והחינוך
מוסדותינו הק' וויליאמסבורג יצ"ו

מזלא טבא וגדיא יאה

מה טוב חלקו בנעימים, לרגל השמחה הגדולה השורה במעונו

בשמחת נישואי בתו החשובה תחי'

למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

עב"ג וחבורי בחלכה, כלי מחזיק מרכה, מופלג בחורה ומראה

כמר **עזריאל** נ"י

בן ראי ובראי יקרא, מהוללו בפי כל בעיסוק
טוטפתי בסחר שם טוב, מני עמדתי חעולם ירחו לו רב

מוה"ר **משה גוטמאן** הי"ע

מופאדי אנשי שלומנו מבאר"א מארק יצ"ו

רגן שיר ושבח תזקף תהלות תפארתנו

בעירך חדשיתא נעלה על גם עוצם מעשיו חיקרים הנרדעים להתפארה

בנרבת לבו הטוב לכל קדשי קהלתינו הק'

ובפרט זכה להוסיף על העזרה, לשמחת לב עדת מי מנה, בנרבת

'קומת בערקאוויטש'
בבית המדרש הגדול

לשובת אלפי אנ"ש חמתפללים בצל הקודש
בחג חשבועות העע"ט

חאת רשכיכת נאחלק חמקדש, שיזכה לילחת רב חעגה וחות נפל יערה כמצאכע, נחתך אחיאי ועמיי כלי
חמצחית וחקרקע, בתון מיוחל חיעה עמנו בחיחה ירקיעה, עיי עני לעגם להמשאיל, ויכה לחמשיל
נמצעלחת וחקיהל בעד חעמצחון, רב כרסות חמבע עשחיון, אשי ואש חיעה ירושלים כל חעמים אמן

החותמים ברגשי הוקרה

הנהלת הקהלה

וועד קרן הבנין

בית חינוך לבנות

שע"י מוסדות יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

וְהָיָה יְחָזְקֵא"ל לָכֶם לְמוֹפֵת

וַיְהִי דָוִ"ד לְכָל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַד"ה עִמּוֹ

ל"עלה ויבוא ויגיע בזאת ברכות׳תינו ואיחולינו ברי״כת מזל טוב חמד״ה ולבבית ורב ברי״כות והנדאות עד״ בלי ד״ל
ח"ן וחסד יתן ה׳ אל מעלת כבוד ידידינו וי״ד כל בית ישראל האי גברא רבא ויקירא חשוב מר״וממ ומשו״ח
ז"מין כל עבידתיה יומם ולילה לא ישבות להרבות במעשי צדקה וחסד לכלל ולפרט במידותיו המסול״איכ בפ״ז
ק"רוב לכל קור״איו בכל עת ובמיוחד משלוך עצמו מנגד׳ בהתמסרות עצומ״ד את קרן מוסדותינו לרומם וק״ח״ק
א"דוק ומקושר בעבותות של אהבה וממור בכל חפץ לבבי ונפשו לעשות רצון צדיק כ״ק מרן רבינו הגה״ק שליט״א
ל"ו יאתה התודה והתהלה בהרחבת גבולי קדשינו וראשון הוא למקראי קודש למען קרן הבנין רב פעלים ואיש ח״ל

הוראת הגביד הנעלה והנכבד, עושה ומעשה בצדקה וחסד

מוה״ר

יחזקאל דוד בערקאוויטש

הי״ו

מראשי הנהלת מוסדותינו הק׳ בוויליאמסבורג יע״א

מגדולי העושים והמעשים למען הקמת הבית הגדול לחינוך הבנות פה בני ברק יצ״ו

לרגל שמחת נישואי בתו שתחי׳ למזל טוב ובשעטו״מ

עב״ג הבחור החשוב מו״מ בתורה וביראה, נודע לעוז ולתפארה

החתן כמר **עזריאל גוטמאן** הי״ו

בן ידידינו הרבני החשוב והנעלה, נודע לשם ולתהילה

מו״ה **משה גוטמאן** הי״ו

אב״י בבארא פארק יע״א

ושגורה ברכותינו, ותערב לפני ה׳ עתירותינו, שיזכה לראות ולרוות מכל יצחייה רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, וימשיך בפעליו הברוכים בהרחבת גבולי הקדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת עם כל ברכאן דנפישא

כ״ד ידידיו מוקיריו השמחים בשמחתו, ומברכים ברגשי הוראה והערכה לפומתו

וועד קרן הבנין

להקמת הבית הגדול לחינוך הבנות

בני ברק יצ״ו

